

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PÁP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 700.

A legnehezebb pálya.

Budapest, december 11.

A világon a legnehezebb pálya még mindig a gazemberé. Annak a csufolódo bölcsnek, ki azt mondta, hogy becsületes embernek lenni könnyű, mert ahhoz csak annyi kell, hogy semmit se tegyünk, ellenben gazembernek lenni egyszerűen eltanulhatatlan mesterség, mert ahhoz művésznek, zseninek, soha nem alvónak, mindennel számolóknak kell lenni — a csufolódo hangja daczára is igaza volt. Olyan gazember, akit nem kaptak rajta, még nem született erre a világra. Voltak gazemberek, akik már-már megközelítették az abszolút tökéletességet, akik ámulatba és döbbenetbe ejtették a világot, akik felhágtak a siker csuocára, de még ezekre is elkövetkezett egy rossz pillanat, amikor kiestek szerepükből s nem tudtak tovább megbirkózni azzal a lehetetlen feladattal, hogy hazudjanak, árnitsanak, ártatlant játszsanak és a halandóra leskelődő kísértések daczára végig megálljanak egy pattanásig feszült szituáció izgalmaiban. A tökéletes gazembert talán fel fogja találni Edison, mert az csak gép lehetne, de halandó anyától nem születethet olyan zseni, aki tökéletes, rajtakaphatatlan gazember tudna lenni.

A nagy Pénz birodalmának fiai tehát egyelőre még mindig nyugodtan alhatnak. A gazemberi pálya a világ legnehezebb pályája. Eszelhetnek ki a

Pénz ellen akármilyen zseniális merényleteket: a végén mindig akad egy szalmaszál, egy ostoba kis részlet, melyben a legzseniálisabb merénylő is megbotlik. Nem a rendőrség és nem a milliósokkal dolgozó Pinkerton-iroda bogozza ki a zseniális gazemberek merényleteinek titkát, hanem maguk a merénylők és a merényletek hordják magukban a rajtakapás és leleplezés okát. A gazemberek is gyarló, hibázó emberek, a merényletek is emberi munkák: tehát törekenyek és tökéletlenek. És ha megtörténik száz esztendőben egyszer, hogy egy bűn mégis kiderítetlen marad, nyilván ott sem a bűnös a tökéletes, hanem az üldöző környezet a tökéletlen. S azért van talán, ha van, szerencsés gazember, amilyen Kecskeméthy Győző is lehetett, ha rég el nem tették láb alól, de tökéletes és rajtakaphatatlan gazember nincsen. Ezen a pályán még nincsenek győzhetetlen heroszok — nem is lesznek, őszinte megnyugvására a nagy Pénz dédelgetett gyermekeinek.

Ime: Ryhliczky Zoltánt ma már átszállították a rabkórházba. Szombaton még egy romantikus öngyilkosság komédiáját is eljátszotta. A halál küszöbén álló ember szavahihetőségének tromfját is kijátszotta. Megátkozta a férfit, aki őt gyanúsítani merete, teatralis ártatlansági nyilatkozatokat helyezett el utolsó leveleiben, a legravaszabb számitással rendezte be öngyilkosságának színhelyét az ártatlan, cifra nyo-

moruságra kényszerített bankfiu nyomortanyájának s minden Reinhardt megszégyenítő rendezéssel csoportosított olyan helyzetet, mely őt fölmentette s még a társadalmat ültette a vádlottak padjára, mint amely a nagy Pénz szolgálatába állított páriákat az utcán eleganciára, otthon koplalásra és nyomorra kárhoztatja. Ma pedig a nagy színjátszó, a nagy rendező, a nagy gazember már ott fekszik a rabkórházban és tudja, hogy nemsokára átköltözik a fegyházba. Miért? Mert nem lehet a gazember-mesterséget tökéletesen eltanulni. Kieszelhette a negyedmillió bankcsalást a legzseniálisabban, próbálhatta gazemberelődeinek technikáját abban az irányban tökéletesíteni, hogy egy igazi gazembernek nem szabad bűne színhelyéről megszökni, mert a szokás figyelmeztetés: azért Ryhliczky Zoltán is kontár volt. Hiába tartotta fenn minden pénze daczára a nyomor látszatát: jött egy pillanat, mikor egy pohárral több bor henczegővé tette s a „ógóra” szöszét egy nagy csomó százassal kellett lefőznie. Az a pohárral több bor már kivette a szerepéből. És amikor bekövetkezett a legnehezebb pillanat, amelyre pedig két hónapig készült és készülhetett, hogy a gyanu reá terelődött: akkor már nem bizott a saját zsenijében, az öccsétől kért tanácsot, valót és elárulta magát. Hiába: a gazemberi pálya emberfeletti nehézségeivel ő sem tudott megbirkózni. Egy

Kósa új életet kezd.

Írta: Nagy János.

(Utánnomlás tílos)

A Molnár és Társa gyarmatáru-czég irodája bent van valahol az udvar legmélyén, a hatalmas raktárak mögött. A dohos, homályos oduban, — ahol nappal is fel kell gyújtani a lángokat — esend van, csak olykor suhog meg egy-egy üzleti könyv lepedőnagságn lapja. Még az írógép is hallgat ma. December vége van, s ilyenkor a kisasszony is fellal és czeruzával szokott dolgozni: lázas, megfeszített munkával a mérleg készül.

Kósa, az iroda egyik alkalmazottja, egy magas széken ül föm, előtte a hatalmas főkönyv hever a lejtős tetéjü írásztalon. De nem a hosszú számsorok összeadását végezi: külön papíron maga írt fel számsjegyeket s most az összeget nézi ideges, ajakragással, elborult és sötét arczzaival.

— Nem, ezt így tovább nem lehet vinni! — morogja félhangosan, de aztán észreveszi, hogy a szomszéd asztal mellől a kisasszony kíváncsian fordul feléje s elveresedve, zavartan köhéscseli el a többi mondanivalóját. Aztán megint csak az ív papírra mered a tekintete, s revidálja a tételeket. Fizetés 250, de ebből lejár az előleg: 100, marad hát 150. Már most, lakáspénz — a decemberi hátralékkal — 90, ebéd 44, szabó 30, mosónő és egyéb apróságok 10, egyik szövetségzet 25, a másik 16... hisz már ez is

200 koronán felül megy! Hol van még a reggeli, a vacsora, az újévi borraivalók és a többi?...

Felkőnyököl a főkönyvre s tétován, gondolat nélkül maga elé mered. Hol is tévesztetem el? — ütődik aztán fejéhez a felzibongó kérdés, hogy szinte megtántorodik bele. Megdörzsöli a homlokát, a két keze ölébe hull fáradtan, erőtlenül, de a kérdés — hol is tévesztetem el? — már bevette magát az agyába. Nem lehet elhessegetni onnan: egyre erősödő, egyre követelőzőbb hangon zúgja a fülebe valami ezt a négy szót. Még megpróbálja egyszer úgy szabadulni tőlük, hogy lázas buzgalommal a főkönyv számszlopait kezdi összeadni, de hasztalanul. Minden kerek számszegy egy-egy kérdőjellel alakul át a szemé előtt, amely e négy szó után terpeszkedik: „Hol is tévesztetem el?”

Kósa most már leteszi a tollat s megadja magát. Jó, lássuk hát, hogy hol is tévesztette el...

— Ha az első szövetségzeti kölesönt — kezdte el — ...de: nem, nem!... Akkor már muszáj volt váltóval operálnia, mert az egész havi fizetésével előlegben volt... Hanem az első előleg! Igen, igen. Ott történt a hiba... Azaz, hogy azt meg a felgyült lakáspénz törlesztésére fordította. Úgy van: még előbb történt hát a hiba. Akkor, amikor az egy havi lakáspénzt nem adta át. Holott a zsebében volt, átadásra kikészítve... Este felé járt az idő — jól emlékszik még most is rá — s ő már indult is, hogy beviszi a

házigazdájának. Az ajtóban aztán megállott, pedig már félig a kilincsen volt a keze... Valami benne lappangó gonosz-gondolat azt sugta ebben a pillanatban: Ej, holnap is ráérsz... Eredj most el vacsorázni. Érezd egy estén át legalább azt a kellemes érzést, mikor az emberek felesleges bankói szoronganak a tárczájában! S ő visszafordult az ajtótól...

Itt, igenis, itt történt a hiba. E pillanatban dőlt el balra az egész élete.

— Itt, itt tévesztetem el a dolgot... — dünyögte Kósa s busan megbólintotta a fejét. Ha akkor — istenem, akkor! — nem engedem át magamat annak a démoni sugallatnak, ha rányomom a kezem egy vad rándulással a kilincse, akkor ma és azóta mindig rendben vagyok... Oh, ha én még egyszer ott állhatnék az ajtó előtt!... Hogy tépném fel azt a kilincset, hogy dobnám oda azt a nyomorult hatvan koronát, amely most minden bajnak végső, bizonyos forrása!...

— Min ábrándozott úgy el, Kósa ur? — zavarta most meg a gépirókisasszony édeskés, fuvolózó hangon.

— É... én? — hebegte ijedten Kósa. — Nem, én nem ábrándozok, kisasszony... Csak egy tétel nem stimmel itt sehogyan sem s azon gondolkoztam el... — tiltakozott elveresedve s tüntető buzgalommal nekidől a főkönyvnek ujra.

Csend lett az irodában megint. A leány — vidám és kötekedő kedvű volt ma — szeretne volna továbbfűzni a diskurzust, de ami-

merész álom továbbszövésére indul Illavára.

Mert Ryhliczky és a Ryhliczkyek, noha rajtavesztették, nem nyugszanak bele, hogy a gazemberi pályát ne lehetne tökéletesen megtanulni. Ő, vagy más ismeretlen mocsárambicziók, minden balsiker után a mesterség tökéletesítésén törnek a fejüket. Ebben a pillanatban talán már sokan gondolkoznak rajta, hogyan kellene a Ryhliczky-technikát tökéletesíteni s a most nem sikerült csalást alkalmas időben jobban megcsinálni. A bankok most óvatosságot tanulnak, a még ismeretlen Ryhliczkyek azonban szintén. Örök harcz ez a nagy Pénz urai és éhesei között, éppen olyan, mint a hadviselésben az új fegyverek s az új védekezések harcza. Ha valahol tökéletesítik a fegyvert, a technika ráveti magát a tökéletesebb védekezés felállítására. Hiába tanulnak tehát a bankok, a Ryhliczkyek is tanulnak. A szerencse csak az, hogy a gazemberi pálya ezer és ezer esztendőök tanúsága szerint kitanulhatatlan. Ryhliczkyt is leleplezték és minden Ryhliczkyt le fognak leplezni. De azért ez a bizonyosság sem fogja a Ryhliczkyek vállalkozásának kedvét szegni. A nagy Pénz ellen való éhséget nem lehet megszüntetni se ijesztéssel, se fegyházzal, se a merényletek hiábavalóságának bizonyosságával. Az éhséget kellene megszüntetni, azt pedig nem lehet.

Budapest, december 11.

A képviselőház ülése. A képviselőház legközelebbi ülése holnap, kedden délelőtt tíz órakor lesz. Napirend: a költségvetés tárgyalásának folytatása. Soron van a földmivélségi tárcza, utána a közoktatásügyi tárcza következik.

A földmivélségi miniszter bécsi utja. Gróf Serényi Béla földmivélségi miniszter Bécsből, ahol a külkereskedelmi szerződéses dolgában gróf Aehrenthal közös külügyminiszterrel, lovag Roessler kereskedelemügyi és dr. Bráf osztrák földmivélségi miniszterrel tárgyalt, vasárnap reggel visszaérkezett Budapestre.

Kor látta, hogy Kósa komor arccal búvik el a főkönyv hatalmas lapjai mögé, vállatvonva hallgatott el. Most már csak a tollak seregték, meg az egyik gázlámpa zümmögött csendes búbanattal a szobában.

Kósa újra belezökkent az előbbi tépelődésbe. Az arca petyhüdtté, vértelenné vált a kemény töprengéstől, s egyszer aztán a lélegzete fujva tört fel egy mély és hosszú sóhajtásba:

— Ha újra lehetne még egyszer kezdeni!... — suttogta maga elé Kósa, — bo másképp alakulna az életem... Eh, de ez lehetetlenség! Nincs értelme idő után ilyenmin jártatni az eszemet... — gondolta aztán s keserű elszántsággal dönt neki a munkának.

Még egy számoszlopot se tudott összeadni, amikor az ajtó felnyílott, s egy egyenruhás bírósági kézbesítő lépett be rajta.

— Kósa Ernő ur... — szólott kérdő bizonytalansággal.

Kósa fölkapta a fejét s mikor az egyenruhást meglátta, — oh, nem először keresték őt somnás végzésekkel a bíróságtól, ismerte jól az embereit, — elveresedett arccal szállott le a magas székből.

— En vagyok... Kérem!... — és sietősen kapta ki az írást a kézbesítő kezéből. A vétiyet egy kriksz-krakszszal láttamozta, a hivatalos aktát lázas gyorsasággal gyűrte a kabátja zsebébe, aztán elfordult.

A kézbesítő azonban nem ment el, zavart mosolygással ott topogott az ajtóban még mindig.

Szelcsendes napok.

— Négy hetes vakáció. —

Hírek a politika világából.

Budapest, december 11.

A politikai vizek felületét most miésem zavarja. Legföljebb egy-két kósa hir rebben itt-ott fel, de ezek is igen rövid életűek. Karácsony előtt nem is fog már történni semmi. A parlament december 20—22-ike táján kezdi meg vakációját, amely január közepéig, a görög-katolikus ünnepek elmúltáig fog tartani. Január második felében azután már mozgalmasabb idők fognak következni, mert akkor kell eldölnie, hogy újabb harcot provokál-e a kormány a tarthatatlan véderőreformért, vagy pedig a király új férfiakra bizza-e az annyira kívánatos békés megegyezés megkötését.

Hireinket itt adjuk:

A miniszterelnök ülése.

Egy bécsi tudósítás szerint gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök holnap befejezi a Semmeringen töltött szabadságát és Bécsbe érkezik. A miniszterelnök állítólag a kabinetiroda utján kihallgatást kért a királytól. Ez az audiencia valószínűleg még kedden délután lesz és ezután a miniszterelnök visszatér Budapestre, ahol már szerdán részt vesz a képviselőház ülésén. A miniszterelnök kihallgatása — ha csakugyan meg lesz — nagy jelentőségűnek volna tekinthető, mert ezen már szóba kerülhetnek azok az eshetőségek, amelyek az ellenzékkel között fegyverszünet után előállhatnak.

Másik hir szerint a miniszterelnök semmeringi tartózkodását valószínűleg meghosszabbítja még egy hétre.

Félhivatalosan ma este a következőt jelentik: Gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök valószínűleg csütörtökön indul a Semmeringről Bécsbe és ebben az esetben pénteken érkezik Budapestre és így abban a helyzetben lesz, hogy szombaton gróf Apponyi Albertnek válaszolhatni fog a hőzendorfi Conrad volt vezérkari főnök lemondásával kapcsolatban hozzá intézett interpellációjára.

Indemnítást kér a kormány.

Mint értesülünk Lukács László pénzügyminiszter e hét végén rövid lejáratu indemnítást fog kérni a Háztól, bár megtörténhetik, hogy az indemnításra nem lesz szükség.

Kósa meglepődve bámult reá: értelmetlen volt előtte az eset. Bírósági kézbesítők nem várnak borraivalót: azok jól tudják, hogy ők gyászmadarak. Mit akar hát tőle ez a felszegen mosolygó ember? Kedvetlen, rideg hangon szólott hát reá:

— Akar még valamit, kérem?...

A kézbesítő még mindig mosolygott s hnyorított szemmel felelte:

— Nem tetszett megnézni, ugyebár, hogy mi van az írásban?...

Kósának valami megvillant a fejében. Kitépte a zsebéből hirtelen a hivatalos aktát s belenézett. Csak egy pillanatra szegződött az írásra a szeme, aztán fellángolva kapta le róla a tekintetét.

— Igen, igen... — dadogta. — Fogja, barátom, — s reszkető kézzel egy forintot nyújtott át a bálálkodva hátráló embernek.

Az egész irodát izgalom fogta el. Mi történhetett itt, miféle rejtély van a mögött a dolog mögött, hogy Kósa Ernő a hónap végén forintos borraivalót ad lázas, didergős izgalmak között a bírósági kézbesítőnek?

Kérdősködni resteltek, azonban a kíváncsiság türelmetlenül átraskodott bennük. Egy darabig egymást biztatták a szemükkel, míg végre a gépirókissasszony kiszalasztotta a kérdést:

— Mondja már, Kósa ur, miféle örvendetes dolgot kézbesítettek önnek a bíróságtól?...

Kósa Ernő — kiegyensúlyozott derék, ragyogó szemmel ült most már az íróasztal

A közös költségek provizórium.

Bécsből jelentik, hogy a delegációkat e hó 28-ára már legközelebb összehívják; az ülészek nagyon rövid tartamu lesz és csak a négy havi költségvetési provizórium letárgyalására fog szorítkozni.

Batthyány Tivadar nyilatkozata.

A „Frankfurter Zeitung“, mint megírta, azt a gyanúsítást közölte, hogy gróf Batthyány Tivadar a „bécsi katonai párttal“ a magyar kormány háta mögött tárgyalásokat folytatott a magyar ellenzék nevében. Erre vonatkozóan ma Batthyány a következő kijelentést tette:

— Olvastam egy külföldi lapban elhelyezett és a magyar kormány félhivatalosa által terjesztett közleményt, amely szerint valamely katonai vagy harczi párt az én közvetítésemmel a magyar ellenzékkel tárgyalásokat folytatott volna. Alig érdemes ezekkel az ismert forrásból eredő és folyton más-más formában megismétlődő, nevenséges híresztelésekkel foglalkozni. Annyit azonban kijelenthetek, hogy Conrad volt vezérkari főnökről tudom, hogy kitünő katona híreből áll, ismerem katonai irodalmi műveit, de vele soha nem találkoztam, őt nem ismerem és vele semmiféle közvetelt vagy közvetlen összeköttetésben nem állottam és nem állok. Mondják meg a „Frankfurter Zeitung“ inspirátorai, hogy tulajdonképpen mi a „harcsi“ és „katonai párt“ és kik annak tagjai? Mert én ilyet nem ismerek, annál kevésbbé közvetíthettem azzal tárgyalásokat. Csak nem érti a kormány félhivatalosa által terjesztett közlemény „katonai“ vagy „harcsi párt“ alatt a trónörökös ő fenségét és katonai környezetét? Ha igen, amit feltételeznem nem szabad, ugy kijelenthetem, hogy mint monarchikus érzelmű magyar honpolgár a legmélyebb tisztelettel viseltetem ő fensége személye iránt, ámde ő fenségével sem volt szerencsém ez életben találkozni és beszélhetni, katonai környezetét sem ismerem és ezzel sem volt és ma sincs semmiféle összeköttetésem. Ismételtelen felhívom a közlemény inspirátorait, mondják meg, kik tehát azok a „harcsi“ vagy „katonai pártok“, akikkel én állítólag tárgyaltam?

A szolnoki mandátum.

Ma délelőtt volt a választás a Nagy Emil lemondásával megüresedett szolnoki kerületben. Nagy Emil öccse, Nagy Uzor még pénteken viszályozott, hogy a mandátumnak csak egy jelöltje volt: Sipos Orbán volt megyei alispán, a Kossuth-párt hivatalos jelöltje. Tegnap azt híresztelték a városban, hogy az utolsó pillanatban a munkapárt is állít jelöltet. A Kossuth-párt vezetősége ezért töpezódulákat küldött szét és felhívta a választási helyiség előtt, nehogy meglepetésnek legyenek kitéve. Együtt is volt vagy 1500

pulpitusán — szives, barátságos derével felelte:

— Megmondhatom, kisasszony... Mért ne mondanám meg, hiszen nincs benne mit titkolni... Hát egy távoli rokonom hagyatékából, — oh, nem is gondoltam én soha erre! — váratlanul én is kapok ötezer koronát. Igen: ötezeret!...

Az irodát egészen felmelegítette ötezer koronának ilyen váratlan ölbuhullása. Az arczok kipirultak, a gépirókissasszony összasapta a kezét:

— Jesszusom, mit csinál azzal a tengerpénzzel, Kósa ur?...

Az iroda legöregebb alkalmazottját, a szikár, sápadtképi Vargát, egyenesen sziven szurta Kósának — ennek a léha fráternek! — a szemtelen szerencsője. Most, a kisasszony kérdésére, az irigység még jobban megsárgította; aztán kaján mosolyra rándult a képe s gunyosan felelte:

— No, van Kósának arra elég helye, ahova azt a kis pénzt elfizesse!... Ha a szövetkezeteket, meg a többi tartozásait kifizeti, kevés nagy bankó marad abból a zsebben, ugy-e, Kósa?...

Kósa — éppen akkor gyújtott reá egy szivarra, — felduzzadt arccal fuita ki a füstöt, előbb lassan, nyugodtan körülnézett s csak azután felelt foghegyről, önérzetesen:

— Nincs miért sietnem a szövetkezetekkel olyan nagyon. Szivesen várnak ott még... Legalább egy pár hétig hadd járjak ezer koronásokkal a zsebemben!...

választó már reggel hét órakor. A városban nagy számú osendőrséget és katonaságot állítottak fel. Mindezekre azonban nem volt szükség. A munkapárt nem állított jelöltet és reggel félkilenczkor Berky József vármegyei főügyész, a választás elnöke Sipos Orbánt a szolnoki kerület egyhangúlag megválasztott képviselőjének jelentette ki. A mandátumot Berky József vezetése alatt küldötték vitte el Sipos Orbánnak, aki meghatva mondott köszönetet a választók bizalmáért. A Kossuthpárt központja nagy örömmel fogadta a szolnoki győzelem hírért.

A függetlenségi pártkörökből.

A negyvennyolczas függetlenségi Kossuthpártkörben az est folyamán számosan jártak fenn. Az elnökség részéről ott voltak Tóth János és Sággy Gyula alelnökök. Korán este megjelent a pártkörben Kossuth Ferencz is, a párt vezére, aki a párt jelenlevő tagjaival hosszasan elbeszélgetett az aktuális politikai kérdésekről. A pártkörben nagy örömet keltett Sipos Orbánnak egyhangú megválasztása.

Justh Gyula, a függetlenségi és 48-as párt elnöke tornyai birtokáról szerdán érkezik vissza Budapestre.

A pártönkivüli függetlenségi képviselők csoportja gróf Károlyi József elnökletével kedden este hat órakor az Országos Kaszinóban értekezletet tart. Az értekezleten Polónyi Géza és gróf Károlyi Mihály megemlékeznek az ellenzéki vezető férfiak memorandumsiról szállongó hírek mibenlétéről és forrásáról. Miután az ellenzéknek a kormányval kötött fejtörése csak szombatig terjed, az értekezleten egyttal megbeszélés tárgyává fogják tenni a pártönkivüli függetlenségi képviselőknek további magatartását is.

A 48-as kisgazdapárt elhatározta, hogy az egész országban — ahol csak alkalmas talaja kínálkozik — megszervezi a kisgazdapártot. A Dunántul már számtalan helyen szervezték egy pártot a kisgazdákat. Most a Bauerbund segítségével a Szepességben kezdi meg akcióját. Legutóbb, e hó 10-én, vasárnap a szepességi Kislómmez, valamint Toporecz községekben alakult meg a 48-as kisgazdapárt. A párt egyik vezető tagja: Pausch János már bejárta az egész Szepességet.

A horvát választások.

Zágrábról jelentik: Vasárnap délelőtt a horvát-szerb koalíció jelöltjei Zágráb város mindhárom választókerületének polgáregája előtt közös választógyűlést tartottak. Elsőnek Kresics Milán, a harmadik választókerület jelöltje szólt fel, aki Magyarországnak Horvátország irányában való részleges politikáját élesen bírálja és a többi közt kijelentette, hogy Magyarország Horvátországot pénzügyileg és gazdaságilag kihasználja. Helyesli a koalíció harcos politikáját Magyarországgal szemben. Dr. Nikolics Vladimír, az első kerület jelöltje kifogásolta, hogy a bánt a magyar kormány exponensének tekintik. Szólt is a kiegyezés alapján áll, de követeli a törvény szigorú betartását és azt tartja, hogy a kiegyezésnek Horvátországot fejlődésében kellene segítenie. Gróf Kulmer Frigyes, a második választókerület ellenzéki jelöltje, ezután hevesen támadta a magyar és horvát kormány politikáját. Tiltakozott az ellen, hogy a Szabor delegátusokat küldjön a közös országgyűlésre. Kijelentette, hogy semmiképp nem akarja bánt lenni, amíg a bántak a kiegyezés alapján a magyar kormány exponensének kell lennie. A gyűlés a három szópokot jelöltnek kiáltotta ki és a gyűlés a horvát himnusz eléneklésével végződött.

Vukováról jelentik: Gróf Pejacserich Tivadar, Horvátország volt bántja és a magyar országgyűlés horvát képviselői klubjának elnöke, vasárnap délben tartotta meg programbeszédét a kaszinó disztermében. A Magyarországgal való unió térhetetlen hívének vallotta magát és nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a horvát társország szellemi és anyagi fejlődésének alapja az 1868:XXX. egyezményi törvény igazságos keresztvitele és végrehajtása. Mind a két félnek, amely az egyezményt megkötötte, mértékadó körökben megvan a hajlandóság és jóakarata ennek az alaptörvénynek józosa, méltányos végrehajtására. Horvátország bizalommal fordulhat Magyarországgal jelenlegi miniszterelnökéhez, aki husz éven át viselte a bánti méltóságot és alaposan ismeri a horvát viszonyokat. A programbeszédet a kerület választói nagy lelkesedéssel fogadták.

Esszékről jelentik: Vasárnap a verőczemegyei

választókerületekben a jelöltek programbeszédiket mondták el. Eszék alsóvárosban Kraus Iván Rikárd dr. mondott programbeszédet. Nyomatékkal hangoztatta, hogy a kiegyezési törvény alapján áll és kijelentette, hogy a Magyarországgal való béke nem állítható helyre, mielőtt a vasuti pragmatika nincsen eltörölve. Dr. Keppel ügyvéd, aki a jelöltet hosszabb beszéddel támogatta, kijelentette, hogy a magyar részről a kiegyezésen ejtett sérelmek után is elsőnek lépne ki a koalícióból, ha ez annyira lenne, hogy a Magyarországgal való szaktitást proklamálná. Ezután Pinterovics és Kovacsérics volt képviselők szólaltak föl. Brosan igazságügyi osztályfő tegnap este ideérkezett és csütörtök este mond programbeszédet.

Agrár-vita.

— A képviselőház ülése. —

Budapest, december 11.

A képviselőház ma megkezdte a földmívelésügyi költségvetés tárgyalását. Az ülést — hétfő lévén, amikor a tisztelt törvényhozók csak nagynehezen szedelőzködnek össze, — csak igen későn lehetett megkezdeni, úgy hogy a tanácskozási időnek az órák meghosszabbítása ilyenformán illuzoriussá válik. Návay Lajos elnök az ülést megnyitása után a beérkezett irományok során bemutatta Beöthy László kereskedelmi miniszternek, Hosszupályi újonnan megválasztott képviselőjének mandátumát, amit a többség éljenzéssel fogadott.

Az agrár-vitát Papp Géza előadó vezette be. Majd Baross János (Kossuth-párti) és báró Gerliczy Félix (munkapárti) szólalt föl. Miután a Justh-párt és a néppárt részéről senki sem jelentkezett, ismét egy Kossuth-párti, Pajzs Gyula beszélt, nagy szakértelemmel védve meg a magyar mezőgazdaság és állattenyésztés érdekeit. Most ismét egy munkapárti, Szilassy Zoltán következett, végül pedig (nagyatádi) Szabó István ismertette talpraesett, zamatos dikció keretében a kisgazdák kívánosságait és sérelmeit. A vitát holnap folytatják.

Részletes tudósításunk a következő:

Jelentések.

Návay Lajos elnök az ülést féltizenegy órakor megnyitja.

A mult ülése jegyzőkönyvét hozzászólás nélkül hitelesítik.

Elnök bemutatja a hosszupályi kerületben megválasztott Beöthy László megbízó-levelét.

Kiadták az igazoló-bizottságnak.

Serenyi tárczája.

Következik a földmívelésügyi tárcza költségvetésének tárgyalása.

Papp Géza előadó ismerteti a költségvetést. A költségvetésben 7 milliónál nagyobb emelkedés mutatkozik, ami az intenzívebb gondoskodásról tesz tanuságot. Az emelkedés nagyrészt az állattenyésztésre és ezzel kapcsolatos ágakra esik. A kormány nagy gondot fordít a közlegelők javítására, ami a legszegényebb néposztályok felsegítésére igen jelentős lépés. Nem kerültek el a kormány figyelmét az állatvédelmi intézkedések sem, melyekben szintén nagy haladás mutatkozik. Kellő gondoskodás történt az állatállomány szaporítására is, ami a fogyasztókörzség szempontjából, nagyfentességű és a husáakra is nagy hasással tesz. Kevésli az öntözés céljaira felvett összeget. Kéri a költségvetés elfogadását. (Helyeslés a jobboldalon.)

Baross János tagadja, hogy az agrárizmus tulajdonában van, hiszen a költségvetés aránylag csekély összeget ad a földmívelésügyi tárczára. A magyar agrarkultúra nem áll azon a nivón, amelyen állhatna kedvező feltételek mellett. Kifogásolja, hogy a költségvetés a gazdasági szakoktatásra kevés összeget irányoz elő. Ismerteti a magyar birtokpolitika helytelenségét a német viszonyokkal szemben. Különösen a kis- és törpebirtokok elosztása kelveztelen. A nemzetiségi veszedelem ellen hathatós orvoslást sürget. A magyar hitbizományokat a nemzetiségi és hegyvidékekre kellene át helyezni. Határozati javaslatot nyújt be, hogy küldjön ki a Ház egy bizottságot, amely egy esztendő alatt tegyen jelentést a magyarországi birtokviszonyokról s azokról a reformokról, amelyek szükségeseknek tart a birtokviszonyoknak nemzeti, közgazdasági és szociális szempontból való rendezésére. Nem fogadja el a költségvetést. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Báró Gerliczy Ferenc az állattenyésztés fontosságára mutat rá. Kéri a minisztert, hogy ezen a téren ne kimélje a költséget s hasson oda, hogy

a községek jó tenyészapaállathoz jussanak. Majd a szőlőtermeléssel foglalkozva hangoztatja, hogy a homoki telepeket is épp úgy kell támogatni, mint a hegyvidékieket. Halastavak és ártézi kútak létesítését ajánlja a miniszter figyelmébe. A gazdasági tudósítási intézmény javítását sürgeti. Szükségesnek tartja a gazdasági vándortanfolyamokat a gazdasággal foglalkozók számára. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés a jobboldalon.)

Elnök tíz percze felfüggeszti az ülést.

Szünet után.

Pajzs Gyula az osztrák parlament sértő magatartását teszi szóvá az argentinai huskérdesben. A magyar agrárizmus ellen való támadás, az amit az osztrák parlament ebben a kérdésben elkövetett és csak előrevetett árnyéka annak amit várhatunk, ha azt látjuk, hogy Magyarországon nincs erő az ilyen támadás visszaverésére. A magyar kormánynak ezt nem volna szabad politikai szempontok miatt eltűrnie. A következmények beígazolták, mennyire helytelen volt az elvi álláspontról letérni. (Igaz! Ugy van! a baloldalon.) A miniszterelnök a husiparosok küldöttségének azt mondta, hogy meg kell változtatni a jogunkat biztosító paragrafust s ezt meghallották Bécsben is. A magyar gazdák érdekeiknek ilyen földadása ellen a leghatározottabban tiltakoznak. Hivatkozik Delbrück államtitkárnak és a német kancellárnak nyilatkozataira, akik megengedhetetlennek mondták a tengerentuli husnak Németországba való bevitelét. Ha így beszélnek egy ipari ország államférfiai, mennyivel inkább kell nekünk ez ellen tiltakozni. Kéri a földmívelésügyi minisztert, helyesli-e azt, amit a miniszterelnök oly messze hangozóan mondott? Erélyes agrárpolitikát sürget, tiltakozzik a miniszter az osztrák parlamentnek ama határozata ellen, hogy Ausztriának Magyarországhozjárulása nélkül is joga van beengedni az argentinai husat. Vissza kell térnünk az eredeti álláspontra s abból nem szabad engednünk. (Helyeslés a baloldalon.) Minthogy a miniszterelnöknek nincs kellő érzéke a magyar mezőgazdák érdekei iránt, a kormány iránt nincs bizalommal, ezért a költségvetést nem szavazza meg. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Szilassy Zoltán a mostani vámpolitika fontosságát kívánja. A méhtenyésztés támogatását ajánlja a kormány figyelmébe. A kopár területeket és az utak mentét be kellene ültetni méhtápot tartalmazó növényekkel. A vándortanfolyamok számát is szaporítani kellene. A többtermelés érdekében a szakértelmet fokozni kell. Nagy baj, hogy kevés a gazdasági akadémiákon a tanár. A tanárképzés is hiányos. Gazdasági egyesületet föllállítását sürgeti. Ad- díg is a gazdasági egyesületek támogatását szorgalmazza. A mezőgazdasági érdekképviselet megalakítását szükségesnek tartja. A kormány iránt való bizalomból elfogadja a költségvetést. (Helyeslés a jobboldalon.)

Szabó István (nagyatádi) kifejti, hogy a birtokmegosztás helytelen Magyarországon. Ennek oka az, hogy a jobbágyosság felszabadítása után a kisgazdáknak csak kevés földet adtak. Hogy ezt a helytelen állapotot máig se változtatták meg, ez birtokpolitikánknak nagy mulasztása. Hagyták a szegény népet kivándorolni és nyomorogni. Ez ugy nemességi, mint nemzeti szempontból helytelen politika. A hitbizomány is nagyon sek nálnak. Sajnálja, hogy Darányi Ignác telepítő és parcellázó törvényt elejtették. A mai visszás állapoton csak gyökeres orvoslással lehet segíteni. Indítványozza, hogy a kisbirtokosoknak biztosítsák az elővételi jogot. Helytelennek tartja a kisgazdák segítségének azt a módját, hogy a segítséget a gazdasági egyesületek útján nyújtják. Bizottságra kellene ezt bízni, amelyben a kisgazda is képviselthez jusson. A gazdasági egyesületek támogatását szorgalmazza is helyesli, de baj az, hogy a gazdasági egyesületek nagybirtokosokból állanak. A kisbirtokosok ezért különkéntelenek szervezkedni. Sajnálja, hogy ezt az akciókat a hatóságok ok nélkül rossz szemmel nézik. A kisbirtokosság nem zárkozik el a nagybirtokosságval való együttműködés elől, de kívánja, hogy a nagybirtokosok ismerjék el a kisbirtokosok jogait. Az Országos Kisbirtokos Szövetség támogatását sürgeti, mert a szövetség is a birtokosoztató érdekeit szolgálja. (Helyeslés.) Minthogy ennek a kormánynak politikájával az ország gazdasági önállóságát megteremteni nem lehet, a költségvetést nem fogadja el. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Elnök három órakor félbeszakítja a tanácskozást megállapítja a holnapi ülés napirendjét s be-rekeszti az ülést.

Budapest, december 11.

Küldöttségjárás. Szilagy vármegyében a közel jövőben három vicinális vasutat fognak létesíteni és pedig Zilah—Koloszvár, Zilah—Kraszna—Szilagyosnyó—Csucs és Szilagyosnyó—Alsószopor között. A három vasut nemcsak kulturális szem-

rontból, de különösen közgazdaságilag rendkívül fontos a vármegyére, mert hatalmas vidéket von be a közvetlen forgalomba. Éppen erre való tekintettel a vármegye törvényhatósága a vasutak támogatására, illetve létesítésének előmozdítására három százalékos megyei pótdátot szavazott meg. Hogy határozatának törvényhozási jóváhagyását megnyerje, a törvényhatóság ma küldöttségileg tisztelgett a képviselőházban Lukács László kereskedelmi miniszternél. Beöthy László kereskedelmi miniszternél és a belügyminiszter távolléte következtében Jakabffy Imre államtitkárnál. A küldöttségnek a kormányférfiak megígérték, hogy kérelmük iránt a legjobb indulattal fognak viselkedni. — Csurgó városának népes küldöttsége tisztelgett ma gróf Zichy János kultuszminiszternél, Molnár Viktor államtitkárnál és Morlin miniszteri tanácsosnál a községi polgári leányiskola államosítását kérve. A miniszter kilátásba helyezte, hogy a város kérelmét teljesíteni fogja.

A fumei kormányzó Budapesten. Fiuméből jöttek: Gróf Wickenburg István fumei kormányzó ma este hat órakor Budapestre utazott, ahol egy héttig tartózkodik és a minisztériumokban fumei hivatalos ügyeket fog elintézni.

Harcz a drágasági pótlékért.

— Országos tisztviselő-gyűlések. —

Budapest, december 11.

A drágasági pótlék ügye, ugy látszik, a kormányra haragította az ország összes tisztviselőit. Állami tisztviselők, kishivatalnokok, vasutasok, postások egyaránt elégedetlenkednek, hogy a kormány 1911-re csak a budapestieknek adott pillanatnyi segélyt, míg a vidékieknek nem és 1912-re is. Csak oly megoldást tervez a kérdésnek, mely csak a tisztviselők egy részének megélhetéséről gondoskodik.

Tegnap, vasárnap két országos gyűlést tartottak az állami tisztviselők a drágasági pótlék ügyében és mindkettőn izgatott hangon tárgyalták a tisztviselőket ért sérelmet. Sokan a felszólalók közül leplezetlenül ócsárolták a kormányt, mely csak ígérni tud, de adni nem akar. Mások még ennél is tovább mentek és passzív-rezisztenciával fenyegettek meg a kormányt, ha az ügyet nem a tisztviselők kívánságai alapján rendezik.

Az állami tisztviselők mozgalmához csatlakoznak a vasutasok is, akik szintén országos tiltakozó gyűlésre készülnek, melyet a jövő év január havában tartanak meg Budapesten.

A tisztviselők mozgalmáról részletes tudósítástunk a következő:

A tisztviselők közgyűlése.

Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete vasárnap délelőtt tartotta meg a Vigadó épületében rendkívüli közgyűlést, amelyen gróf Batthyány Tivadar elnökölt. Ott voltak még a vezetőségből: Benedek Sándor közigazgatási bíró, társelnök, Mocskó Béla miniszteri tanácsos a pénzügyminiszteriumban, dr. Andor Endre miniszteri osztálytanácsos, dr. Virágh Béla temesvári törvényszéki elnök, dr. Végh József kir. főigazgató stb. A közgyűlésen igen sok tanító és tanár is résztvett.

Gróf Batthyány Tivadar elnök nyitotta meg a közgyűlést nagyszabású beszéddel, melyben az egész mozgalmat ismertette. Az elnök első sorban is a kormány magatartásáról, a pénzügyminiszter ígéreteiről és a minden ígéretet lezáró félhivatalos közleményről beszélt. Az egész ország tisztviselőikara, bárminő rangú és állású, bárminő vérmérsékletűek is, egyhangulag és valamennyien megdöbbenéssel fogadták ezen kormánynyilatkozatot és kérik, kívánják, követelik annak a teljesítését, amit a kormány megígért. Majd külön-külön foglalkozott a drágasági és családi pótlék kérdésével. Reámutatott arra a méltánytalanságra, hogy a mai gyűlésre nem adatott meg a mód a tisztviselőknek arra, hogy a vidékről feljöhessenek. Igen sok helyen ugyan megtagadták a féléru jegy látványozását. Foglalkozott azzal a karácsonyi ajándékkal, amelyet a fővárosi tisztviselők egy része kapott. Végül a fizetérendezés kérdését tette szóvá gróf Batthyány Tivadar, akinak a beszédét éljenzés követte.

Dr. Andor Endre miniszteri osztálytanácsos és előadó rendkívül nagy tetszéssel fogadott beszédben ismertette a határozati javaslatot. A javaslat a következő:

a) „Az állami Tisztviselők Országos Egyesü-

letének összes szerveinek részvételével tartott rendkívüli közgyűlése mély megdöbbenéssel szerzett tudomást a félhivatalos közlésekből és részben a már kiadott kormányrendeletből arról, hogy amíg a drágaság megszüntetésére semmi törvényhozási intézkedés nem történt, addig másfelől a kormány a tisztviselők (beleértve a tanítókat is), valamint egyéb alkalmazottak részére drágasági pótlékot nem ad;

b) az 1911-re visszamenőleg, de nem visszatérőleg egy összegben adott segítséget is csak a budapesti gyermekes XI.—IX. fiz. osztályba sorozott tisztviselőknek, az elemi iskolai tanítóknak, diákoknak, altisztek és szolgáknak adta meg;

c) családi pótlékot pedig egyáltalán nem kíván adni, a nő, de gyermektelen tisztviselőknak (beleértve a tanítókat is); ez nem felel a kormányának, de különösen a pénzügyminiszternek november 16-án, a Ház osztatlan tetszése közben tett kijelentését. Ezzel szemben a közgyűlés ragaszkodik nov. 12-i rendkívüli közgyűlésén egyhangulag elfogadott emlékiratának minimálisra redukált kívánságaihoz, azzal az eltéréssel, hogy a félhivatalos tervezet bizonyos vonatkozásban többet ígért, ez a többlet fenntartandó. Különösen ragaszkodik a közgyűlés ahhoz, hogy a drágasági pótlék adassék meg minden tisztviselőnek, ideértve a tanítókat is és adassék meg minden egyéb alkalmazottnak kivétel nélkül, tehát az összes fizetési osztályoknak, nőtleneknek és nyugdíjasoknak is, amíg a drágaság tart. Családi pótlék engedélyeztessék a gyermekekkel megáldott, a nő, bár gyermektelen, sőt a nőtlen családfenntartóknak és a szülei ellátás alatt levő gyermekkel bíró nyugdíjasoknak. Engedélyeztessék a családi- és drágasági pótlék visszamenőleg és együttesen 1911. január 1-től kezdődő egy évre, egy összegben, folytatólag pedig megfelelő részletekben.

3. Félreértések kikerülése végett hangsúlyozza a közgyűlés az emlékirat azon részét, mely szerint a kívánalmak teljesülése nem jelenti a kolozsvári kongresszusi határozatok elejtését. Ez csak a mai türethetetlen helyzetet segítené. — A kongresszusi határozatok és azok alapján egy fizetés, mint a státuszrendezés, valamint a nyugdíj, lakáspénz, közalap, szolgálati pragmatika stb. tekintetében már a kormány, illetve a törvényhozás elé terjesztett kérelmeket fenntartja s azok sorában legsürgősebbnek a nyugdíjtörvény revízióját és a modern szolgálati pragmatika törvénybeiktatását jelöli meg.

4. El van határozva az egyesület közgyűlése, az egyesület minden szerve s tagja minden törvényes és alkotmányos eszközt felhasználni arra, hogy a kar igazait érvényre juttassa. Ehhez képest elrendeli a közgyűlés, hogy újól és pedig három napon belül a miniszterelnök és a pénzügyminiszter küldöttségileg világosítsák fel a helyzet komolyságáról, a küldöttség három napon belül keresse fel az országgyűlési pártok elnökeit, a kérelem támogatását szorgalmazandó. Ha mindezek kellő sikerre nem vezetnek, felkérjük az egyesület elnökét a kongresszus haladéktalan összehívására, ahol az egész állam összes tisztviselői és alkalmazottai, tehát nemcsak az egyesületnek a tagjai lépnek akcióba. A kongresszus elé, mint az egész állam tisztviselői karának képviselete elé terjesztendő az a javaslat, hogy emlékiratot küldöttségileg nyújtson át a felségnek és hívja fel a felséges ur figyelmét a kar helyzetére, kívánalmaira és elsősorban már a trónbeszédben kilátásba helyezett nyugdíjtörvény és szolgálati pragmatika törvénybeiktatására. Utal a közgyűlés arra, hogy a pénzügyi megterhelés nem volna sok, a fölöslegről bőven futná. Végül köszönetét fejezi ki a határozati javaslat a sajtónak, mely kevés kivétellel a tisztviselők és tanítók ügyét felkarolta. Hálójá gyanánt az egyesület szerény anyagi helyzetéhez képest 200 koronát szavaz meg a Hírlapírók Nyugdíjintézetének 25 éves jubileuma alkalmából. (Élénk helyeslés.)

Nagy tapsal és helyesléssel fogadták a határozati javaslatot, amely után megindult a vita. A határozati javaslatához való csatlakozásukat bejelentették Konez Ede főispáni titkár, Bacsó Bertalan (Kassa), dr. Dittói Nándor (Szeged), Lukács Iván (Kecskemét), Zádory Lajos (Vác), Bernard Arnold (Selmeczbánya), dr. Pólya Emil (Temesvár), aki az általános, egyenlő és titkos választójogot a tisztviselők lelkiismereti szabadsága érdekében kéri. Kis Mózes az állami Tanítók Országos Egyesületének csatlakozását jelentette be, utána beszélt még: Oróck Ferencz (Kolozsvár), Sárkány Ferencz (Székesfehérvár), Kardos Albert dr. (Debrecen). A közgyűlés ezután egyhangú lelkesedéssel elfogadta az előterjesztett határozati javaslatot, mire az ülés véget ért.

A kishivatalnokok állásfoglalása.

A VIII—XI. rangosztályú állami tisztviselők, a díjnokok, szolgák, altisztek, állami tanítók és

egyéb állami alkalmazottak vasárnap délelőtt országos nagygyűlést tartottak a régi képviselőház termében. Az elkeseredett tisztviselők és alkalmazottak erős hangon kritizálták a minisztérium és különösen Lukács László pénzügyminiszter eljárását, aki a parlamentben elhangzott ígérete daczára csakis a fővárosi családok kistisztviselőinek és állami alkalmazottaknak juttatott 100—200 korona rendkívüli segélyt. A megjelentek és felszólalók nagy része hangoztatta a szervezkedés szükségét és erős kifakadásokban részesítették Lukács Lászlót, akit szöszegőnek is neveztek.

A gyűlést Vatter Gyula kuriai főtisztviselő, az igazságügyi kezelő tisztviselők országos egyesületének elnöke nyitotta meg, aki megnyitó beszédében kijelentette, hogy Lukács pénzügyminiszter ígérete daczára csakis a fővárosban alkalmazott tisztviselők és alkalmazottak, akiknek amellet családjuk is van, kapták meg a segélyt, de több mint 80 százaléka az állami alkalmazottaknak a miniszter ígérete daczára nem részesült pótlékban.

Már az elnök felszólalása alkalmával is erős kifakadások hangoztak el a miniszter ellen. Ez a hangulat mindvégig megmaradt a megjelentek között.

Nagy Imre, az állami és törvényhatósági altisztek és szolgák országos egyesületének elnöke hangoztatta, hogy óriási csalódás és elkeseredés kapott lábra az állami alkalmazottak közt, mert a vidéken épp úgy érzik a drágaságot, mint a fővárosban, a családtalan tisztviselők és alkalmazottak pedig épp úgy nyomorognak, mint a családosok. Bencze Jenő konstata, hogy Lukács László nem teljesítette azt az ígéretét, amelyet a küldöttségnek és a parlamentnek tett.

Horkó István felszólalása után Steinhardt Kálmán (Vámosmikola) kért szót és beszédében kifejtette, hogy ugy látszik, a tisztviselőknél mindaddig nem adják meg a mindennapi kenyeret, amíg a passzív rezisztenciával meg nem bénítják az állami közigazgatást. Javasolja, hogy a tisztviselők január hó 6-áig adjanak alkalmat a miniszternek adott ígéretének beváltására és ha addig nem teljesül kérelmük, úgy mindenki tudni fogja kötelességét. (Zajos éljenzés és helyeslés.)

Az elnök Steinhardt beszéde közben már fel akart szólalni, de a nagy lármá miatt alig jutott szóhoz. Később elmondotta, hogy nem téri a passzív rezisztenciáról a tanácskozást. Még kevésbé pedig ily irányú határozatot. A mai gyűlésnek csakis a drágasági pótlék ügye a tárgya. Az elnök kijelentését a megjelentek nagy lármával fogadták.

Steinhardt Károly folytatva beszédét, határozati javaslatot nyújt be, amely kimondja, hogy a nagygyűlés elvárja a minisztertől a drágasági pótléknak ebben az évben való kiutalását.

Szabó Károly (Kecskemét) megállapítja, hogy egy a parlamentben elhangzott kijelentést megszegtek.

Az elnök félbeszakította a szónokot, de a megjelentek zajosan tüntettek Szabó mellett és felkiáltottak:

— Igenis, Lukács hazudott!

Szabó határozati javaslatot nyújt be, amelyben indítványozza, hogy az országos gyűlés a kormányparton kívül minden egyéb politikai pártot kérjen fel, hogy kényszerítsék a kormányt ígéretének beváltására. Ezután még Rózsa Mátyás (Szabadka) és Létai József beszélt. Nagy lelkesedéssel fogadták Zsirkay János felszólalását, aki hivatkozott arra, hogy a miniszter úgy tett, mint az egyszerű gazdag ember, aki a hozzá kenyerért jövő deputációról azt mondotta szolgáihoz fordulva: Dobjátok ki őket, mert megszakad a szívem!

Rosenfeld József, Ujhelyi Tibor és Dobosi József felszólalása után az elnök szavazásra bocsátotta a határozati javaslatokat, kijelentve azonban, hogy sem a passzív rezisztenciáról, sem pedig más erőszakos vagy törvénytelen határozatot nem fog kimondani. Nagy és állandó lármá között a nagygyűlés elfogadta az elnöknek azt a javaslatát, hogy az állami alkalmazottak ragaszkodnak az október 22-én tartott közgyűlés ama határozatához, amely szerint minden állami tisztviselő és alkalmazott korlátozások nélkül megkapja fizetésének 30 százalékos drágasági pótlékát, a nyugdíjas örvögyek pedig nyugdíjuk 50 százalékát.

A vasutasok mozgalmá.

Debrecenből jelentik: A vasutasok szintén abban a mellőzésben részesülnek, mint a többi állami tisztviselők és alkalmazottak. De a nyomor sulyos terhe alatt roskadozva, az ország minden részében gyűléseznek, higgadt, komoly méltósággal tárgyalják helyzetük sulyos voltát s e higgadt-ságnak adta jelét a Vasutas Szövetség debreczeni kerülete e hó 10-én Debreczenben, midőn kerületi elnökének, dr. Dzurilla Bélának vezetése alatt mintegy 300 tagú küldöttséggel járt Uhlarik Béla debreczeni üzletvezető elé, kérvén őt, hogy minden tekintélyével hasson oda, hogy a vasutasok drágasági és családi pótlékban részesüljenek. A küldöttséget az üzletvezető szívesen fogadta s vá-

laszában igyekezett megnyugtani a vasutas küldöttséget, kérve egyúttal azt, ha a remények teljesedésbe nem mennének, abban az esetben se ragadtassák magukat oly tőrre, amely csak nagy, hatalmas érdekeket sebez, anélkül, hogy az alkalmazottak érdekeit szolgálni tudná.

A Vasutas Szövetség debreczeni kerülete ezt megelőzőleg rendkívüli választmányi ülést tartott, amelyről körtáviratot intéztek a Szövetség összes kerületeihez és a központi vezetőséghez, hogy az országos nagygyűlést a drágasági pótlék ügyében haladéktalanul hívják egybe.

Fiuméből jelentik: A fiúmei vasutasszövetségi kerület vasárnap választmányi ülést tartott, amelyen határozati javaslatot fogadtak el, hogy a fiúmei kerület kérje rendkívüli országos gyűlés sürgős egybehívását, amelynek egyedüli tárgya a drágasági pótlék kérdése legyen. Követelik, hogy a drágasági pótlékot válaszzák külön a családi pótléktól és 1911. január 1-től visszamenőleg minden vasutas alkalmazottnak adják meg. Követelik továbbá, hogy a B. táblázatbeliek fizetésük százalékos arányában részesedjenek a pótléktan, azonkívül a vasut díjmentesen szállítsa a személyzetnek bárhol beszerezhető élelmi szereit. A határozati javaslatot egyhangulag fogadták el és a szövetség valamennyi kerületéhez átírták, hogy ugyanilyen értelemben foglaljanak azok is állást.

A háború.

— Oroszország törekvése meghiusult. — A törökországi olaszok internálása. — Az olaszok előnyomulása Kyrenaikában. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 11.

A Dardanellák elzárásának ügyében ma újabb fordulat nem állt be s így végképpen bizonyosra vehető, hogy Oroszország törekvése meghiusult. Törökország igen helyesen a mezevesség és következetesség álláspontjára helyezkedik és ennek tulajdonítható az az intézkedés is, amely a törökországi olaszokat az ország más részeibe internálja. A harctéren ismét némi mozgalom van, különösen Kyrenaikában, ahol az olasz csapatok megkezdték az előnyomulást, de egyelőre nem sok eredménnyel.

Mai táviratainkat itt adjuk:

Oroszország és a Dardanellák.

Konstantinápoly, december 11.

A porta még nem döntött afelől, hogy mit válaszoljon a Dardanellák ügyében az orosz kormányának, ridegen elutasítani nem meri a követelést, mert attól fél, hogy Oroszország ezt casus belli-nek tekinthetné. Franciaország támogatja az orosz követelést és Anglia sem foglal el többé olyan merev álláspontot, mint eddig.

Berlin, december 11.

Konstantinápolyból jelentik, hogy Pallavicini örgróf osztrák-magyar nagykövet szombaton két óra hosszat tanácskozott Assin bey külügyminiszterrel és a konferencia után Oroszország követelése a tengerészorszag megvitását illetőleg meghiusultnak tekinthető.

Ütközet Kyrenaikában.

Páris, december 11.

Tripoliszból jelentik: Az olasz csapatoknak Derránál és Benghasinál a hadihajók által támogatott offenzívája huszonnégy óra óta nagy terjedelmet öltött. Az olasz parancsnoknak az a szándéka, hogy a parancsnoksága alatt álló 40.000 emberrel megkísérli az Enver bég vezetése alatt álló török-arab csapatok megkerülését, a Benghasi mögött lévő fenéken amelyet Enver bég csapatai megezállva tartanak.

Török győzelmek.

Konstantinápoly, december 11.

A hadügyminiszter a tripoliszi parancsnoktól december 6-ról keltetett táviratot kapott, amely szerint az olaszoknak Suk el Djuma ellen intézett támadása az olaszok teljes visszaverésével ért véget. Az olaszok vesztesége négyszáz halott és sok sebesült, míg az egyesült török és arab hadseregnek csak 20 halott és 30 sebesült volt a vesztesége.

Enver bég távirati jelentése szerint Derna közelében Bir ul Djemalnál csata volt, amelyben az olaszok kétszáz halottal, az arabok pedig néhány halottal és sebesülten vésztettek.

A törökországi olaszok kiutasítása.

London, december 11.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Szmirnából, hogy ott hivatalos rendeletet hirdettek ki, amely szerint egy héten belül az összes olaszok kötelesek elhagyni a városból, mert elnökesetben a hadijogot alkalmazták velük szemben. Gallipoli-ban, a Dardanellák mellett, három napi határidőt adtak az olaszoknak az elutazásra. A munkanélküli olasz munkásokat szintén felszólították, hogy távozzanak az országból. A szmirnai olaszoknak, akik asszonyokkal és gyermekekkel együtt körülbelül 8000-en vannak, e hó 16-áig adtak határidőt a távozásra. A német konzulátus a határidő meghosszabbítását kérte. Az olaszokra vonatkozó határozat az Adria-tenger partján lévő megerősített városokra és az archipelagoszi szigetekre is alkalmaztatni fog. Nem kiutasításról, hanem az ország más városába való ellátásról van szó.

A vármegyei tisztviselők nagygyűlése

Budapest, december 11.

A vármegyei tisztviselők országos egyesületének nagyválasztmánya Pest vármegye székházában ma népes ülést tartott. Megjelent mintegy százötven vármegyei tisztviselő, köztük igen sok alispán.

Fazekas Ágoston alispán, az egyesület elnöke nyitotta meg az ülést. Meleg szavakkal üdvözlően a választmányt, közölte, hogy az összehívást az tette szükségessé, hogy az egyesület tudomást szerzett arról, hogy a belügyminiszteriumban a státuszrendezés törvényjavaslatán most már serényen dolgoznak, mintbogy azonban tartani lehet attól, hogy a kormányhatóság az országos státust a rendezés alapjául el nem fogadja. Lépéseket kell tenni az utolsó percben az iránt, hogy a készülő javaslat a közhangulatnak megfelelően szerkesztessék meg, ha mindjárt az országos státust a rendezés alapjául nem is fogadtatják el.

Dr. Horváth József igazgató állt fel ezután szólasra. Közel két óráig tartó beszédében ismertette a státuszrendezés jelenlegi stádiumát és ennek kapcsán a maga különleges javaslatát. Kéri ennek alapján a javaslat megvitatását, mert a vita eredményétől teszi függővé, hogy minő határozati javaslatot terjesszen a választmány elé. (Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzés.)

Elsőnek Ivánka Pál főszolgabíró az egész ország főszolgabírói karának megbízásából kijelenti, hogy Horváth igazgatónak javaslatát a főszolgabírói kar megnyugvással és köszönettel veszi tudomásul és ahoz egész terjedelmében hozzájárul. Issekutz Aurél alispán, Rébel László árvászéki elnök, Tarnay Gyula alispán szintén hozzájárulnak Horváth javaslatához.

Fazekas Ágoston elnök feltette a kérdést, hogy elfogadják-e a választmány dr. Horváth József megoldási tervét. A választmány az igazgató javaslatát egyhangulag magáévá teszi.

Dr. Horváth József igazgató megköszöni a választmánynak vele szemben tanúsított osztatlan bizalmát, valamint javaslatának egyhangú elfogadását. Határozati javaslata a következő:

Az országos tisztikarnak a státuszrendezéssel szemben elfoglalt álláspontját illetőleg a felirában főleg a következő főbb tételre domborították ki: a) Az országos tisztikarnak ma is az a meggyőződése, hogy a létszámössztályozás teljesen igazságos alapon csak országos státusz létesítése által lehetséges. Ebből folyólag a kormányhatóság előtt már régebben ismertett álláspontját ma is fentartja és kéri az országos egyesület felterjesztett javaslatának elfogadását. b) Amennyiben az országos tisztikarnak ezen kérését a kormányhatóság teljesíthetnének még sem találna, úgy kéri az egyesület dr. Horváth Józsefnek, az egyesület igazgatójának ama javaslatát elfogadni, amelyet a választmány mai ülésén ismertetett és amelyet a választmány magáévá téve, annak a kormányhatósághoz való felterjesztésével az egyesület vezetőjét egyidejűleg megbizta. c) Amennyiben a kormányhatóság az előbbi pontban említett javaslatot sem tartaná elfogadhatónak és ragaszkodnék ahoz, hogy vármegyei státuszok után kivett százalékos alapon rendeztessenek a vármegyei tisztikarok létszámait, ez esetben felkéri az országos egyesület a minisztériumot, hogy az egyes vármegyei létszámokba a közigazgatási gyakorlatok is beszámíttassanak és hogy a számításoknál jelentkező tört számok a tisztviselők javára minden osztály-

ban kiegészíttessenek és végül, hogy a kisebb vármegyéknek az ezen rendezésből folyó sérelmei különleges törvényes intézkedések megtétele után lehetőleg enyhíttessenek.

A választmány a határozati javaslatot egyhangulag határozattal örölte és elhatározta, hogy kedden délben 12 órakor a feliratot küldöttségileg nyújtja át Jakabffy Imre és Némei Károly helyi államtitkároknak.

Ezt követőleg az ország főszolgabírái a Pest-megyei főszolgabírák meghívására a Royal-szálló külön termében országos értekezletre gyűltek össze, amelyen a vármegyei tisztviselők országos egyesületet az egyesület igazgatója, dr. Horváth József képviselte.

Ivánka Pál váci főszolgabíró nyitotta meg az értekezletet és indokolta, miért hívták össze az értekezletet. Hangoztatta, hogy a magyar főszolgabírói karnak érdeke, hogy kívánságait a kormányhatóság előtt a státuszrendezés küszöbén megismertesse. A főszolgabírák mozgalmá az országos egyesület égisze alatt történik. Ezután felszólította az értekezletet, hogy válaszon korelnököt és jegyzőket, majd pedig kérje fel Horváth Józsefet a státuszrendezés ügyének és esetleges terveinek ismertetésére.

Elnöknek a magyar főszolgabírói kar nevezte, Desseuffy Emil választották meg, jegyzőnek pedig Bessenyei Zeno, sárospataki és Melzer Gyula kiskőrösi szolgabírákat.

Desseuffy Emil elnök megköszönve megválasztását, kijelenti, hogy a főszolgabírói kar meleg szeretettel ragaszkodik dr. Horváth Józsefhez, akiről köztudomásu, hogy mindaz, ami a vármegyei tisztikar érdekében tíz év óta történt, oroszlanról neki köszönhető.

Ezután dr. Horváth József ismertette a státuszrendezés ügyét és a főszolgabírák illetményrendezésére vonatkozó terveit, amelyekért az előadót zajos óvációkban részesítették. Az előadás nyomán az értekezlet elhatározta, hogy az országos egyesület keretében megalakítja a járási tisztviselők szakosztályát és saját hatáskörében gondoskodik arról, hogy a főszolgabírói kar érdekei a kormányhatóság előtt kidomboríttassanak.

A választmányi ülés után Pest vármegye székházában mindjárt meg is alakult a szakosztály, amely elnökévé Ivánka Pál váci főszolgabíró, jegyzőjévé pedig Melzer Gyula kiskőrösi szolgabíró választotta meg.

KÜLFÖLD.

A montenegrói kormányválság. Cettinjből jelentik: A szkupstina-választáson Gejnics, a kormány jelöltje 30 szavazattal kisebbségben maradt és 33 szavazattal Plemenáest választották meg elnökül. A kormány most minisztertanácsot tart s valószínűleg be fogja nyújtani lemondását a királynak.

Lengyel tüntetés az oroszok ellen. Lembergől jelentik, hogy ott ma délelőtt egy kis csoport fiatalember a Krzyzova-utcában lévő orosz konzulátusi épületet követel és tintaúvegekkel dobálta. A közelben állomásozó rendőri őrség azonnal szétűzte a tüntetőket és egyiküket letartóztatta. A konzulátusi épületen az orosz államczimer sértetlen maradt, csak a háztulajdonos lakásának egyetlen ablaktáblája tört össze és az épület falait bemocskolták tintával. Délben a Szokol-teremben nyilvános ülés volt, amelyben tiltakozó gyűlést határoztak el a chelmi kormányzóságnak Orosz-Lengyelországtól való elszakítása ellen. A rendőrök és a tüntetők között ismételtlen összeütközésre került a sor. Többeket letartóztattak. Este minden nyugodt volt.

Lembergől jelentik: A közegtanács esti ülésén elhatározták, hogy tiltakoznak Ohelm kormányzóságnak Orosz-Lengyelországtól való elszakítása ellen. Ezután egy nagyobb diákesz csoport egy oroszbarát lap szerkesztősége előtt tüntetett, majd az orosz konzulátus elé akart vonulni, azonban ezt a rendőség meggátolta. Három tüntetőt letartóztattak.

EGYHÁZAK.

— (Az új budai szerb püspök.) Karlóczáról jelentik: A püspöki zsinat mai ülésén budai püspökké Vidicski György archimandritát, vikáriussá pedig Zeremski archimandritát választotta meg.

rontból, de különösen közgazdaságilag rendkívül fontos a vármegyére, mert hatalmas vidéket von be a közvetlen forgalomba. Éppen erre való tekintettel a vármegye törvényhatósága a vasutak támogatására, illetve létesítésének előmozdítására három százalékos megyei pótladót szavazott meg. Hogy határozatának törvényhozási jóváhagyását megnyerje, a törvényhatóság ma küldöttségileg tisztelgett a képviselőházban Lukács László kereskedelmi miniszternél. Beöthy László kereskedelmi miniszternél és a belügyminiszter távolléte következtében Jakabffy Imre államtitkárnál. A küldöttségnek a kormányférfiak megígérték, hogy kérelmük iránt a legjobb indulattal fognak viselkedni. — Csurgó városának népes küldöttsége tisztelgett ma gróf Zichy János kultuszminiszternél, Molnár Viktor államtitkárnál és Morlin miniszteri tanácsosnál a községi polgári leányiskola államosítását kérve. A miniszter kilátásba helyezte, hogy a város kérelmét teljesíteni fogja.

A fumei kormányzó Budapesten. Fiuméből jöttek: Gróf Wickenburg István fumei kormányzó ma este hat órakor Budapestre utazott, ahol egy hétfőig tartózkodik és a minisztériumokban fumei hivatalos ügyeket fog elintézni.

Harcz a drágasági pótlékért.

— Országos tisztviselő-gyűlések. —

Budapest, december 11.

A drágasági pótlék ügye, ugy látszik, a kormányra haragította az ország összes tisztviselőit. Állami tisztviselők, kishivatalnokok, vasutasok, postások egyaránt elégedetlenkednek, hogy a kormány 1911-re csak a budapestieknek adott pillanatnyi segélyt, míg a vidékieknek nem és 1912-re is. Csak oly megoldását tervezi a kérdésnek, mely csak a tisztviselők egy részének megélhetéséről gondoskodik.

Tegnap, vasárnap két országos gyűlést tartottak az állami tisztviselők a drágasági pótlék ügyében és mindkettőn izgatott hangon tárgyalták a tisztviselőket ért sérelmet. Sokan a felszólalók közül leplezetlenül ócsárolták a kormányt, mely csak ígérni tud, de adni nem akar. Mások még ennél is tovább mentek és passzív-rezisztenciával fenyegettek meg a kormányt, ha az ügyet nem a tisztviselők kívánságai alapján rendezik.

Az állami tisztviselők mozgalmához csatlakoznak a vasutasok is, akik szintén országos tiltakozó gyűlésre készülnek, melyet a jövő év január havában tartanak meg Budapesten.

A tisztviselők mozgalmáról részletes tudósítástunk a következő:

A tisztviselők közgyűlése.

Az Állami Tisztviselők Országos Egyesülete vasárnap délelőtt tartotta meg a Vigadó épületében rendkívüli közgyűlést, amelyen gróf Batthyány Tivadar elnökölt. Ott voltak még a vezetőségben: Benedek Sándor közigazgatási bíró, társelnök, Mocskó Béla miniszteri tanácsos a pénzügyminiszteriumban, dr. Andor Endre miniszteri osztálytanácsos, dr. Virágh Béla temesvári törvényszéki elnök, dr. Végh József kir. főigazgató stb. A közgyűlésen igen sok tanító és tanár is résztvett.

Gróf Batthyány Tivadar elnök nyitotta meg a közgyűlést nagyszabású beszéddel, melyben az egész mozgalmat ismertette. Az elnök első sorban is a kormány magatartásáról, a pénzügyminiszter ígéreteiről és a minden ígéretet lezáró félhivatalos közleményről beszélt. Az egész ország tisztviselőikara, bármint rangu és állásu, bármint vérmérsékletűek is, egyhangulag és valamennyien megdöbbenéssel fogadták ezen kormánynyilatkozatot és kérik, kívánják, követelik annak a teljesítését, amit a kormány megígért. Majd külön-külön foglalkozott a drágasági és családi pótlék kérdésével. Reámutatott arra a méltánytalanságra, hogy a mai gyűlésre nem adatott meg a mód a tisztviselőknek arra, hogy a vidékről feljöhessenek. Igen sok helyen ugyanis megtagadták a féléru jegy látványosságát. Foglalkozott azzal a karácsonyi ajándékkal, amelyet a fővárosi tisztviselők egy része kapott. Végre a fizetésrendezés kérdését tette szóvá gróf Batthyány Tivadar, akinak a beszédét éljenzés követte.

Dr. Andor Endre miniszteri osztálytanácsos és előadó rendkívül nagy tetszéssel fogadott beszédben ismertette a határozati javaslatot. A javaslat a következő:

a) „Az állami Tisztviselők Országos Egyesü-

letének összes szerveinek részvételével tartott rendkívüli közgyűlése mély megdöbbenéssel szerzett tudomást a félhivatalos közlésekből és részben a már kiadott kormányrendeletből arról, hogy amíg a drágaság megszüntetésére semmi törvényhozási intézkedés nem történt, addig másfelől a kormány a tisztviselők (beleértve a tanítókat is), valamint egyéb alkalmazottak részére drágasági pótlékot nem ad;

b) az 1911-re visszamenőleg, de nem visszatérőleg egy összegben adott segítséget is csak a budapesti gyermekes XI.—IX. fiz. osztályba sorozott tisztviselőknek, az elemi iskolai tanítóknak, diákoknak, altisztek és szolgáknak adta meg;

c) családi pótlékot pedig egyáltalán nem kíván adni, a nő, de gyermektelen tisztviselőknél (beleértve a tanítókat is); ez nem felel a kormányának, de különösen a pénzügyminiszternek november 16-án, a Ház osztatlan tetszése közben tett kijelentését. Ezzel szemben a közgyűlés ragaszkodik nov. 12-i rendkívüli közgyűlésén egyhangulag elfogadott emlékiratának minimálisra redukált kívánságaihoz, azzal az eltéréssel, hogy a félhivatalos tervezet bizonyos vonatkozásban többet ígért, ez a többlet fenntartandó. Különösen ragaszkodik a közgyűlés ahhoz, hogy a drágasági pótlék adassék meg minden tisztviselőnek, ideértve a tanítókat is és adassék meg minden egyéb alkalmazottnak kivétel nélkül, tehát az összes fizetési osztályoknak, nőtleneknek és nyugdíjasoknak is, amíg a drágaság tart. Családi pótlék engedélyeztessék a gyermekekkel megáldott, a nő, bár gyermektelen, sőt a nőtlen családfenntartóknak és a szülei ellátás alatt levő gyermekkel bíró nyugdíjasoknak. Engedélyeztessék a családi- és drágasági pótlék visszamenőleg és együttesen 1911. január 1-től kezdődő egy évre, egy összegben, folytatónag pedig megfelelő részletekben.

3. Félreértések kikerülése végett hangsúlyozza a közgyűlés az emlékirat azon részét, mely szerint a kívánalmak teljesülése nem jelenti a kolozsvári kongresszusi határozatok elejtését. Ez csak a mai türethetetlen helyzetet segítené. — A kongresszusi határozatok és azok alapján egy fizetés, mint a státuszrendezés, valamint a nyugdíj, lakáspénz, közalap, szolgálati pragmatika stb. tekintetében már a kormány, illetve a törvényhozás elé terjesztett kérelmeket fenntartja s azok sorában legsürgősebbnek a nyugdíjtörvény revízióját és a modern szolgálati pragmatika törvénybeiktatását jelöli meg.

4. El van határozva az egyesület közgyűlése, az egyesület minden szerve s tagja minden törvényes és alkotmányos eszközt felhasználni arra, hogy a kar igazait érvényre juttassa. Ehhez képest elrendeli a közgyűlés, hogy újól és pedig három napon belül a miniszterelnök és a pénzügyminiszter küldöttségileg világosítsák fel a helyzet komolyságáról, a küldöttség három napon belül keresse fel az országgyűlési pártok elnökeit, a kérelem támogatását szorgalmazandó. Ha mindezek kellő sikerre nem vezetnek, felkérjük az egyesület elnökét a kongresszus haladéktalan összehívására, ahol az egész állam összes tisztviselői és alkalmazottai, tehát nemcsak az egyesületnek a tagjai lépnek akcióba. A kongresszus elé, mint az egész állam tisztviselői karának képviselete elé terjesztendő az a javaslat, hogy emlékiratot küldöttségileg nyújtson át a felségnek és hívja fel a felséges ur figyelmét a kar helyzetére, kívánalmaira és elsősorban már a trónbeszédben kilátásba helyezett nyugdíjtörvény és szolgálati pragmatika törvénybeiktatására. Utal a közgyűlés arra, hogy a pénzügyi megterhelés nem volna sok, a fölöslegből bőven futná. Végre köszönetét fejezi ki a határozati javaslat a sajtónak, mely kevés kivétellel a tisztviselők és tanítók ügyét felkarolta. Hálójá gyanánt az egyesület szerény anyagi helyzetéhez képest 200 koronát szavaz meg a Hírlapírók Nyugdíjintézetének 25 éves jubileuma alkalmából. (Élénk helyeslés.)

Nagy tapsal és helyesléssel fogadták a határozati javaslatot, amely után megindult a vita. A határozati javaslatához való csatlakozásukat bejelentették Konez Ede főispáni titkár, Bacsó Bertalan (Kassa), dr. Dittói Nándor (Szeged), Lukács Iván (Kecskemét), Zádory Lajos (Vác), Bernard Arnold (Selmeczbánya), dr. Pólya Emil (Temesvár), aki az általános, egyenlő és titkos választójogot a tisztviselők lelkiismereti szabadsága érdekében kéri. Kis Mózes az állami Tanítók Országos Egyesületének csatlakozását jelentette be, utána beszélt még: Oróck Ferencz (Kolozsvár), Sárkány Ferencz (Székesfehérvár), Kardos Albert dr. (Debrecen). A közgyűlés ezután egyhangú lelkesedéssel elfogadta az előterjesztett határozati javaslatot, mire az ülés véget ért.

A kishivatalnokok állásfoglalása.

A VIII—XI. rangosztályú állami tisztviselők, a díjnokok, szolgák, altisztek, állami tanítók és

egyéb állami alkalmazottak vasárnap délelőtt országos nagygyűlést tartottak a régi képviselőház termében. Az elkeseredett tisztviselők és alkalmazottak erős hangon kritizálták a minisztérium és különösen Lukács László pénzügyminiszter eljárását, aki a parlamentben elhangzott ígérete daczára csakis a fővárosi családok kistisztviselőinek és állami alkalmazottaknak juttatott 100—200 korona rendkívüli segélyt. A megjelentek és felszólalók nagy része hangoztatta a szervezkedés szükségét és erős kifakadásokban részesítették Lukács Lászlót, akit szöszegőnek is neveztek.

A gyűlést Vatter Gyula kuriai főtisztviselő, az igazságügyi kezelő tisztviselők országos egyesületének elnöke nyitotta meg, aki megnyitó beszédében kijelentette, hogy Lukács pénzügyminiszter ígérete daczára csakis a fővárosban alkalmazott tisztviselők és alkalmazottak, akiknek amelletts családjuk is van, kapták meg a segélyt, de több mint 80 százaléka az állami alkalmazottaknak a miniszter ígérete daczára nem részesült pótlékban.

Már az elnök felszólalása alkalmával is erős kifakadások hangoztak el a miniszter ellen. Ez a hangulat mindvégig megmaradt a megjelentek között.

Nagy Imre, az állami és törvényhatósági altisztek és szolgák országos egyesületének elnöke hangoztatta, hogy óriási csalódás és elkeseredés kapott lábra az állami alkalmazottak közt, mert a vidéken épp úgy érzik a drágaságot, mint a fővárosban, a családtalan tisztviselők és alkalmazottak pedig épp úgy nyomorognak, mint a családok. Bencze Jenő konstata, hogy Lukács László nem teljesítette azt az ígéretét, amelyet a küldöttségnek és a parlamentnek tett.

Horkó István felszólalása után Steinhardt Kálmán (Vámosmikola) kért szót és beszédében kifejtette, hogy ugy látszik, a tisztviselőknél mindaddig nem adják meg a mindennapi kenyeret, amíg a passzív rezisztenciával meg nem bénítják az állami közigazgatást. Javasolja, hogy a tisztviselők január hó 6-áig adjanak alkalmat a miniszternek adott ígéretének beváltására és ha addig nem teljesül kérelmük, úgy mindenki tudni fogja kötelességét. (Zajos éljenzés és helyeslés.)

Az elnök Steinhardt beszéde közben már fel akart szólalni, de a nagy lármá miatt alig jutott szóhoz. Később elmondotta, hogy nem téri a passzív rezisztenciáról a tanácskozást. Még kevésbé pedig ily irányú határozatot. A mai gyűlésnek csakis a drágasági pótlék ügye a tárgya. Az elnök kijelentését a megjelentek nagy lármával fogadták.

Steinhardt Károly folytatva beszédét, határozati javaslatot nyújt be, amely kimondja, hogy a nagygyűlés elvárja a minisztertől a drágasági pótléknak ebben az évben való kiutalását.

Szabó Károly (Kecskemét) megállapítja, hogy egy, a parlamentben elhangzott kijelentést megszegtek.

Az elnök félbeszakította a szónokot, de a megjelentek zajosan tüntettek Szabó mellett és felkiáltottak:

— Igenis, Lukács hazudott!

Szabó határozati javaslatot nyújt be, amelyben indítványozza, hogy az országos gyűlés a kormányparton kívül minden egyéb politikai pártot kérjen fel, hogy kényszerítsék a kormányt ígéretének beváltására. Ezután még Rózsa Mátyás (Szabadka) és Létai József beszélt. Nagy lelkesedéssel fogadták Zsirkay János felszólalását, aki hivatkozott arra, hogy a miniszter úgy tett, mint az egyszerű gazdag ember, aki a hozzá kenyerért jövő deputációról azt mondotta szolgáihoz fordulva: Dobjátok ki őket, mert megszakad a szívem!

Rosenfeld József, Ujhelyi Tibor és Dobosi József felszólalása után az elnök szavazásra bocsátotta a határozati javaslatokat, kijelentve azonban, hogy sem a passzív rezisztenciáról, sem pedig más erőszakos vagy törvénytelen határozatot nem fog kimondani. Nagy és állandó lármá között a nagygyűlés elfogadta az elnöknek azt a javaslatát, hogy az állami alkalmazottak ragaszkodnak az október 22-én tartott közgyűlés ama határozatához, amely szerint minden állami tisztviselő és alkalmazott korlátozások nélkül megkapja fizetésének 30 százalékos drágasági pótlékát, a nyugdíjas örvögyek pedig nyugdíjuk 50 százalékát.

A vasutasok mozgalmá.

Debrecenből jelentik: A vasutasok szintén abban a mellőzésben részesülnek, mint a többi állami tisztviselők és alkalmazottak. De a nyomor sulyos terhe alatt roskadozva, az ország minden részében gyűléseznek, higgadt, komoly méltósággal tárgyalják helyzetük sulyos voltát s e higgadságnak adta jelét a Vasutas Szövetség debreczeni kerülete e hó 10-én Debreczenben, midőn kerületi elnökének, dr. Dzurilla Bélának vezetése alatt mintegy 300 tagú küldöttséggel járt Uhlarik Béla debreczeni üzletvezető elé, kérvén őt, hogy minden tekintélyével hasson oda, hogy a vasutasok drágasági és családi pótlékban részesüljenek. A küldöttséget az üzletvezető szívesen fogadta s vá-

laszában igyekezett megnyugtani a vasutas küldöttséget, kérve egyúttal azt, ha a remények teljesedésbe nem mennének, abban az esetben se ragadtassák magukat oly tőrre, amely csak nagy, hatalmas érdekeket sebez, anélkül, hogy az alkalmazottak érdekeit szolgálni tudná.

A Vasutas Szövetség debreczeni kerülete ezt megelőzőleg rendkívüli választmányi ülést tartott, amelyről körtáviratot intéztek a Szövetség összes kerületeihez és a központi vezetőséghez, hogy az országos nagygyűlést a drágasági pótlék ügyében haladéktalanul hívják egybe.

Fiuméből jelentik: A fiúmei vasutasszövetségi kerület vasárnap választmányi ülést tartott, amelyen határozati javaslatot fogadtak el, hogy a fiúmei kerület kérje rendkívüli országos gyűlés sürgős egybehívását, amelynek egyedüli tárgya a drágasági pótlék kérdése legyen. Követelik, hogy a drágasági pótlékot válaszzák külön a családi pótléktól és 1911. január 1-től visszamenőleg minden vasutas alkalmazottnak adják meg. Követelik továbbá, hogy a B. táblázatbeliek fizetésük százalékos arányában részesedjenek a pótléktan, azonkívül a vasut díjmentesen szállítsa a személyzetnek bárhol beszerezhető élelmi szereit. A határozati javaslatot egyhangulag fogadták el és a szövetség valamennyi kerületéhez átírták, hogy ugyanilyen értelemben foglaljanak azok is állást.

A háború.

— Oroszország törekvése meghiusult. — A törökországi olaszok internálása. — Az olaszok előnyomulása Kyrenaikában. —

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 11.

A Dardanellák elzárásának ügyében ma újabb fordulat nem állt be s így végképpen bizonyosra vehető, hogy Oroszország törekvése meghiusult. Törökország igen helyesen a mezevesség és következetesség álláspontjára helyezkedik és ennek tulajdonítható az az intézkedés is, amely a törökországi olaszokat az ország más részeibe internálja. A harctéren ismét némi mozgalom van, különösen Kyrenaikában, ahol az olasz csapatok megkezdték az előnyomulást, de egyelőre nem sok eredménnyel.

Mai táviratainkat itt adjuk:

Oroszország és a Dardanellák.

Konstantinápoly, december 11.

A porta még nem döntött afelől, hogy mit válaszoljon a Dardanellák ügyében az orosz kormányának, ridegen elutasítani nem meri a követelést, mert attól fél, hogy Oroszország ezt casus belli-nek tekinthetné. Franciaország támogatja az orosz követelést és Anglia sem foglal el többé olyan merev álláspontot, mint eddig.

Berlin, december 11.

Konstantinápolyból jelentik, hogy Pallavicini örgróf osztrák-magyar nagykövet szombaton két óra hosszat tanácskozott Assin bey külügyminiszterrel és a konferencia után Oroszország követelése a tengerészorszag megadását illetőleg meghiusultnak tekinthető.

Ütközet Kyrenaikában.

Páris, december 11.

Tripoliszból jelentik: Az olasz csapatoknak Derránál és Benghasinál a hadihajók által támogatott offenzívája huszonnégy óra óta nagy terjedelmet öltött. Az olasz parancsnoknak az a szándéka, hogy a parancsnoksága alatt álló 40.000 emberrel megkísérli az Enver bég vezetése alatt álló török-arab csapatok megkerülését, a Benghasi mögött lévő feníkon amelyet Enver bég csapatai megezállva tartanak.

Török győzelmek.

Konstantinápoly, december 11.

A hadügyminiszter a tripoliszi parancsnoktól december 6-ról keltetett táviratot kapott, amely szerint az olaszoknak Suk el Djuma ellen intézett támadása az olaszok teljes visszaverésével ért véget. Az olaszok vesztesége négyszáz halott és sok sebesült, míg az egyesült török és arab hadseregnek csak 20 halott és 30 sebesült volt a vesztesége.

Enver bég távirati jelentése szerint Derna közelében Bir ul Djemalnál csata volt, amelyben az olaszok kétszáz halottal, az arabok pedig néhány halottal és sebesülten vették ki.

A törökországi olaszok kiutasítása.

London, december 11.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Szmirnából, hogy ott hivatalos rendeletet hirdettek ki, amely szerint egy héten belül az összes olasz kötelesek eltávozni a városból, mert elnökesetben a hadijogot alkalmazták velük szemben. Gallipoli-ban, a Dardanellák mellett, három napi határidőt adtak az olaszoknak az elutazásra. A munkanélküli olasz munkásokat szintén felszólították, hogy távozzanak az országból. A szmirnai olaszoknak, akik asszonyokkal és gyermekekkel együtt körülbelül 8000-en vannak, e hó 16-áig adtak határidőt a távozásra. A német konzulátus a határidő meghosszabbítását kérte. Az olaszokra vonatkozó határozat az Adria-tenger partján lévő megerősített városokra és az archipelagoszi szigetekre is alkalmaztatni fog. Nem kiutasításról, hanem az ország más városába való ellátásról van szó.

A vármegyei tisztviselők nagygyűlése

Budapest, december 11.

A vármegyei tisztviselők országos egyesületének nagyválasztmánya Pest vármegye székházában ma népes ülést tartott. Megjelent mintegy százötven vármegyei tisztviselő, köztük igen sok alispán.

Fazekas Ágoston alispán, az egyesület elnöke nyitotta meg az ülést. Meleg szavakkal üdvözlően a választmányt, közölte, hogy az összehívást az tette szükségessé, hogy az egyesület tudomást szerzett arról, hogy a belügyminiszteriumban a státuszrendezés törvényjavaslatán most már serényen dolgoznak, mintbogy azonban tartani lehet attól, hogy a kormányhatóság az országos státust a rendezés alapjául el nem fogadja. Lépéseket kell tenni az utolsó percben az iránt, hogy a készülő javaslat a közhangulatnak megfelelően szerkesztessék meg, ha mindjárt az országos státust a rendezés alapjául nem is fogadják el.

Dr. Horváth József igazgató állt fel ezután szólasra. Közel két óráig tartó beszédében ismertette a státuszrendezés jelenlegi stádiumát és ennek kapcsán a maga különleges javaslatát. Kéri ennek alapján a javaslat megvitatását, mert a vita eredményétől teszi függővé, hogy minő határozati javaslatot terjesszen a választmány elé. (Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzés.)

Elsőnek Ivánka Pál főszolgabíró az egész ország főszolgabírói karának megbízásából kijelenti, hogy Horváth igazgatónak javaslatát a főszolgabírói kar megnyugvással és köszönettel veszi tudomásul és ahhoz egész terjedelmében hozzájárul.

Isekutz Aurél alispán, Rébel László árvászéki elnök, Tarnay Gyula alispán szintén hozzájárulnak Horváth javaslatához.

Fazekas Ágoston elnök feltette a kérdést, hogy elfogadják-e a választmány dr. Horváth József megoldási tervét. A választmány az igazgató javaslatát egyhangulag magáévá teszi.

Dr. Horváth József igazgató megköszöni a választmányának vele szemben tanúsított osztatlan bizalmát, valamint javaslatának egyhangú elfogadását. Határozati javaslatát a következő:

Az országos tisztikarnak a státuszrendezéssel szemben elfoglalt álláspontját illetőleg a felirában főleg a következő főbb tételre domborították ki: a) Az országos tisztikarnak ma is az a meggyőződése, hogy a létszámössztályozás teljesen igazságos alapon csak országos státus létesítése által lehetséges. Ebből folyólag a kormányhatóság előtt már régebben ismertett álláspontját ma is fentartja és kéri az országos egyesület felterjesztett javaslatának elfogadását. b) Amennyiben az országos tisztikarnak ezen kérését a kormányhatóság teljesíthetnének még sem találna, úgy kéri az egyesület dr. Horváth Józsefnek, az egyesület igazgatójának ama javaslatát elfogadni, amelyet a választmány mai ülésén ismertetett és amelyet a választmány magáévá téve, annak a kormányhatósághoz való felterjesztésével az egyesület vezetőjét egyidejűleg megbizta. c) Amennyiben a kormányhatóság az előbbi pontban említett javaslatot sem tartaná elfogadhatónak és ragaszkodnék ahhoz, hogy vármegyei státusok után kivett százalékos alapon rendeztessenek a vármegyei tisztikarok létszámait, ez esetben felkéri az országos egyesület a minisztériumot, hogy az egyes vármegyei létszámokba a közigazgatási gyakorlatok is beszámíttassanak és hogy a számításoknál jelentkező tört számok a tisztviselők javára minden osztály-

ban kiegészíttessenek és végül, hogy a kisebb vármegyéknek az ezen rendezésből folyó sérelmei különleges törvényes intézkedések megtétele után lehetőleg enyhíttessenek.

A választmány a határozati javaslatot egyhangulag határozattal örölte és elhatározta, hogy kedden délben 12 órakor a feliratot küldöttségileg nyújtja át Jakabffy Imre és Némedi Károly helyi államtitkároknak.

Ezt követőleg az ország főszolgabírái a Pest-megyei főszolgabírák meghívására a Royal-szálló külön termében országos értekezletre gyűltek össze, amelyen a vármegyei tisztviselők országos egyesületet az egyesület igazgatója, dr. Horváth József képviselte.

Ivánka Pál váci főszolgabíró nyitotta meg az értekezletet és indokolta, miért hívták össze az értekezletet. Hangoztatta, hogy a magyar főszolgabírói karnak érdeke, hogy kívánságait a kormányhatóság előtt a státuszrendezés küszöbén megismertesse. A főszolgabírák mozgalmá az országos egyesület égisze alatt történik. Ezután felszólította az értekezletet, hogy válaszon korelnököt és jegyzőket, majd pedig kérje fel Horváth Józsefet a státuszrendezés ügyének és esetleges terveinek ismertetésére.

Elnöknek a magyar főszolgabírói kar nevezte, Desseuffy Emil választották meg, jegyzőnek pedig Bessenyei Zeno, sárospataki és Melzer Gyula kiskőrösi szolgabírákat.

Desseuffy Emil elnök megköszönve megválasztását, kijelenti, hogy a főszolgabírói kar meleg szeretettel ragaszkodik dr. Horváth Józsefhez, akiről köztudomásu, hogy mindaz, ami a vármegyei tisztikar érdekében tíz év óta történt, országnak neki köszönhető.

Ezután dr. Horváth József ismertette a státuszrendezés ügyét és a főszolgabírák illetményrendezésére vonatkozó terveit, amelyekért az előadót zajos óvációkban részesítették. Az előadás nyomán az értekezlet elhatározta, hogy az országos egyesület keretében megalakítja a járási tisztviselők szakosztályát és saját hatáskörében gondoskodik arról, hogy a főszolgabírói kar érdekei a kormányhatóság előtt kidomboríttassanak.

A választmányi ülés után Pest vármegye székházában mindjárt meg is alakult a szakosztály, amely elnökévé Ivánka Pál váci főszolgabíró, jegyzőjévé pedig Melzer Gyula kiskőrösi szolgabíró választotta meg.

KÜLFÖLD.

A montenegrói kormányválság. Cettinjből jelentik: A szkupstina-választáson Gejnics, a kormány jelöltje 30 szavazattal kisebbségben maradt és 33 szavazattal Plemenáest választották meg elnökül. A kormány most minisztertanácsot tart s valószínűleg be fogja nyújtani lemondását a királynak.

Lengyel tüntetés az oroszok ellen. Lembergől jelentik, hogy ott ma délelőtt egy kis csoport fiatalember a Krzyzova-utcában lévő orosz konzulátusi épületet követel és tintaúvegekkel dobálta. A közelben állomásozó rendőri őrség azonnal szétűzte a tüntetőket és egyiküket letartóztatta. A konzulátusi épületen az orosz államczimer sértetlen maradt, csak a háztulajdonos lakásának egyetlen ablaktáblája tört össze és az épület falait bemocskolták tintával. Délben a Szokol-teremben nyilvános ülés volt, amelyben tiltakozó gyűlést határoztak el a chelmi kormányzóságnak Orosz-Lengyelországtól való elszakítása ellen. A rendőrök és a tüntetők között ismételtlen összeütközésre került a sor. Többeket letartóztattak. Este minden nyugodt volt.

Lembergől jelentik: A közegtanács esti ülésén elhatározták, hogy tiltakoznak Ohelm kormányzóságnak Orosz-Lengyelországtól való elszakítása ellen. Ezután egy nagyobb diákcsoport egy oroszbarát lap szerkesztősége előtt tüntetett, majd az orosz konzulátus elé akart vonulni, azonban ezt a rendőség meggátolta. Három tüntetőt letartóztattak.

EGYHÁZAK.

— (Az új budai szerb püspök.) Karlóczáról jelentik: A püspöki zsinat mai ülésén budai püspökké Vidicski György archimandritát, vikáriussá pedig Zeremskí archimandritát választotta meg.

Megvannak a bankcsa ók.

— Az egyik: Ryhliczky Zoltán. —

A másikat nyomozza a rendőrség.

Megmérgezte magát egy másik Ryhliczky.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, december 11.

Nyolcz napi fáradságos nyomozás után ma végre megkerültek a Magyar Kereskedelmi Bank váltócsalói. Az egyik: Ryhliczky Zoltán, a rabkórházban már a rendőrség kezében van, a másik: Bauer Bajos Lajos egyelőre még menekül a büntető igazság elől, de a hurok már szorul körülötte s vagy ma késő éjjel, vagy pedig a holnapi nap folyamán ő is elveszi büntetését.

A nyomozás most már rövid idő alatt véget ér. Abban az irányban kutatnak, hogy Ryhliczky családja be van-e avatva a dologba és segédkeztek-e a fiúnak a hamisítás elküvetésében?

A legérdekesebb, de egyúttal a legszomorubb ebben a szenzációs bűnesetben az a körülmény, hogy Ryhliczky Jeromos Ryhliczky Zoltán bátyja, aki szombaton azt a fogadalmat tette, hogy mérget iszik, ha az őcsese bűnös — beváltotta ígését.

A szenzációs fordulatról munkatársunk a következő tudósításban számol be:

A vasárnapi nyomozás.

Vasárnapi számunkban már jeleztettük, hogy a rendőrség helyes nyomon van és olyan adatokat szerzett be, amelyek kétségtelenné tették, hogy a bűnös a Magyar Kereskedelmi Bank tisztviselői között van. A nyomozás vasárnap se szűnt meg. Reggel, amikor nyolcz órakor megjelent a főkapitányságon Sándor László kapitány, a szobájában már várta a Kereskedelmi Bank kihallgatóra berendelt tisztviselői.

A hosszas vallatás után Szentgyörgy István posta- és táviratbiztos, Ryhliczky Zoltán sógora jelentkezett Sándor László előtt. A szegény ember egész testében remegett, izgatott félő hangon csak ennyit mondott:

— Vallani akarok, könnyíteni szeretnék a lelkiemen!

A sógor vallomása.

Sándor László kapitány rögtön intézkedett, hogy azonnal ürítsék ki a szobát és egyedül maradjon Szentgyörgy Istvánnal. Ryhliczky sógora csakhamar megnyugodott, lassan, megfontolva beszélt és a következő, egyszerre helyes irányba vezető vallomást tette:

— Bocssáson meg kapitány ur, hogy eddig nem vallottam be semmit, de a feleségemet kímélni akartam. Most azonban már beszélhetek. A sógorom öngyilkos kísérletével már úgy is magára vonta a figyelmet és nekem már többé nincs okom tartózkodni a vallomástételtől. Azt már tudják önök, hogy Ryhliczky három hetet Czirkvenicán töltött. Amikor szabadságáról visszatért — október végén lehetett — mindnyájan hozzájuk mentünk és valóságos családi összejövetelünk volt. Ittunk is egy kicsit és különösen Zoltán emelte a pohárt sokszor a szájához. Éjfél tájban, amikor már alig állott a lábán, elkialtotta magát:

— Gyerünk mulatni. Valami kellemes mulatóhelyet keressünk föl.

Én elleneztem a dolgot s nem akartam vele menni.

— Nagyon sok pénzed lehet, hogy most mulatni akarsz! Nekem erre nincs kidobni való pénzem!

Zoltán erre kötekedni kezdett:

— Bizony van, nagyon sok, de nekéd is lehetne, csak akarni kellene!

Boszantott a Jolog, gondoltam, hogy leülök a dícselkedő kedvét, egy száz koronást vettem elő a tárczámból és megmutattam neki:

— Látod, nekem több van és még se megyek mulatni!

Zoltán elnevette magát, a zsebébe nyúlt, harmincz-nevezen darab százast vett elő.

— Akarsz még pénzt látni! — kiáltotta. — Mutatok még többet is!

Annyira meglepett a dolog, hogy alig tudtam szóhoz jutni.

— Honnan szerezted?

— Egy építészszel, Rein-nel kötöttem üzletet! — felelte a sógorom.

A család beismer mindent.

A szenzációs vallomás után a rendőrség rögtön elhajtattott Ryhliczky lakására, ahol kihallgatta Ryhliczky édesanyját és két nővérét. Özvegy Ryhliczky Tituszné eleinte nem akart semmit se mondani, de amikor a kereszkérdésekkel sarokba szorították, a következő vallomást tette:

— A fiam minden elsején ide szokta adni a pénzt, amivel a háztartáshoz hozzájárul. Én az 3 anyagi viszonyait nem ismerem. Októberben azonban nagyobb összeget, talán ötezer koronát láttam nála. Meg is kérdeztem, hogy honnan szerezte. Zoltán azt mondotta, hogy a löversenyen nyerte.

Ryhliczky idősebb nővére kitért a vallomás elől, mert azt állítja, hogy csak ritkán jár haza és így nem tudhat a pénzről. Ryhliczky másik hugát nem lehetett vallomásra bírni, mert ha kérdést intéztek hozzá, elájult.

„Maga rendelte a papirosokait . . .”

A rendőrség Mayer Zsigmondot, Steiner Vilmos nyomdász üzletvezetőjét is megidézte. Ennek a nyomdásznál október elején rendelte meg a levélpapírokat a család. A rendőrségen megmutatták neki Ryhliczky Zoltán fényképét, de ő kijelentette, hogy nem ez a fiatalember az, aki nála volt, de nagyon hasonlít hozzá. Erre a főkapitányságra idézték Ryhliczky öcsését, Kázmért, akit szembesítettek Mayerrel. Mikor Ryhliczky Kázmért meglátta, így szólt hozzá:

— Maga rendelte nálam a levélpapírokat! Határozottan felismerem. Maga volt az.

Ryhliczky Kázmér kijelentette, hogy semmit sem tud a dologról, és sohasem látta Mayert. A rendőrség Ryhliczky Kázmért elbocsátotta, de detektívörizet alá helyezte.

A bank tisztviselői Ryhliczky ellen.

A Kereskedelmi Banknak egyik tisztviselője mindjárt a nyomozás elején azt a körülményt ajánlotta figyelmébe a rendőrségnek, hogy Ryhliczky október eleje óta sorra fizette az apróbb adósságait. A nagyokat talán óvatosságból hagyta kifizetetlen. Mikor ezt a rendőrség megtudta s mikor Pinterits Károly irásszakértő többször és határozottan kijelentette, hogy a váltók hamis aláírásai közt föléltlenül ott szerepel Ryhliczky Zoltán kezírása, akkor már meg volt győződve Ryhliczky bűnösségéről.

Egy újabb terhelő tanu.

Amíg a rendőrség a fiatal bűnös lakásán járt, jelentkezett a főkapitányságon egy Groszmann Adolf nevű pénzügynök, aki a következő vallomást tette:

— Szeptember végén fölkeresett Ryhliczky Kázmér, Zoltán bátyja, akit már régebb idő óta ismerek. Minden bevezetés nélkül így fordult hozzám:

— Akar-e ötvenezer koronát keresni? Azt előre becsajítom, hogy egy diszkret ügyről van szó.

— Hogyne akarnék — mondtam örömmel.

Erre hosszasan elmondotta, hogy óriási összeget lehetne keresni egy ügyes csalással. Én — magától értetődik — erélyesen visszautasítottam az ajánlatát. Ryhliczky ekkor megfogadtatta velem, hogy senkinek egy szót se szólok és erre eltávozott.

A bankesaló bátyja.

Amikor Groszmann Adolf szenzációs vallomását jegyzőkönyvbe vették, Sándor László és Krecsányi Kálmán rögtön intézkedtek, hogy Ryhliczky Kázmért azonnal a főkapitányságra hozzák. Ryhliczky egy menetjegy-irodának az alkalmazottja és rovott multu ember. Eleinte mindent tagadott.

Sándor kapitány látta, hogy nem boldogul ezzel az emberrel. Hirtelen egy mentő ötlete támadt. Odafordult a férjéhez.

— Nézze, Ryhliczky Kázmér, súlyos gyanuokaim vannak arra, hogy maga követte el a csalást. Maga egy rovott multu ember, maga folyton zsarolta az öcsését és maga most sem tud számot adni arról, hogyan, miből élt. Mit tud válaszolni erre?

— Én nem zsaroltam Zoltánt sohasem! — ijedt meg Ryhliczky Kázmér.

Erre a kapitány elmondotta, hogy egy hivatalnoknak panaszkodott Ryhliczky Zoltán, hogy bátyja Kázmér állandóan zsarolja.

A fiu egy pillanatig habozott. Látta, hogy a kapitány őt gyanúsítja a lopással. Pár percig maga elé nézett, majd így szólt:

— Rendben van, kapitány ur: megmondom, hogy ki a bűnös, de előre bejelentem, hogy igényt tartok arra az ötezer koronára, amelyet a tettesek kézrekerítőjének jutalmul kitűztek.

Amikor a kapitány megnyugtatta, a következő szenzációs vallomást tette:

— Nem én vagyok a bűnös, hanem Zoltán öcsém, aki pénteken beismerte előttem mindent. Ekkor tanácsot kért tőlem. Én azt mondtam neki:

— Legjobb lesz, ha főbe lövöd magad! Ezt kötelességem megtenni a Ryhliczky név becsületéért.

Ezért történt az öngyilkosság. Öcsém még azt is megmondta, hogy Bauer-Bajor Lajos sorsjegy- és pénzügynök volt a bűnlársa. Ezzel osztzkodott a nagy összeget.

Ezután a vallomás után Krecsányi Kálmán detektívönök, Sándor László kapitánnyal és dr. Puskás György fogalmazóval a Rókus-kórházba ment, ahol kihallgatták Ryhliczky Zoltánt.

„Én vagyok a váltócsaló . . .”

A fiatalember, amikor ki akarták hallgatni, nagy tett, mintha eszméletlen állapotban volna. Az előhívott orvos azonban konstataálta, hogy érvekre rendes és minden veszély nélkül kihallgatható. Eleinte tagadott, de amikor Krecsányi felvilágosította, hogy minden terhelő adat a kezében van és hiába tagad, mert bűne ki van derítve.

— Gondoljon meg mindent, szálljon meg, könnyítsen a lelkiismeretén. — Beszélte rá a vallomásra a detektívönök.

Ryhliczky Zoltán egy pár percig szótlanul a levogóba nézett, majd sirva fakadt s a következőket mondotta:

— Igen, bevallom, én követtem el a váltócsalást. Csak egy társam volt ebben az ügyben Bauer Bajor állásnékül lévő bankhivatalnok, aki az Erzsébet-körút 50. szám alatt az első emeleten 13. ajtó alatt lakik Grünstein Jenő magánzónál.

A beismerő vallomás után Sándor László kapitány a sebesült fiatalember ágyához lépett és így szólt:

— Előzetes letartóztatásba helyezem!

A mentők nemsokára megérkeztek és átszállították a Rókus-kórházba a váltócsaló Ryhliczky Zoltánt a mosonyi-utcai rabkórházba. A váltócsaló, tehát már a rendőrség foglya.

Hajza a másik czinkos után.

A rendőrség Bauer Bajor Lajosról megállapította, hogy harminczhét esztendőes ember, lopásért és csalásért már többször meg volt büntetve. Azelőtt a szállóban lakott, de május óta az Erzsébet-körút 50-dik számú házba költözött, ahol a második emeleten, a tizenháromas számú lakásban, Grünstein Jenő magánzónál hónapos szobát bérelt.

Amikor a detektívek megjelentek a lakásban, Bauer nem volt otthon. Megíedt lakásadója elmondotta, hogy az éjjel még otthon aludt s reggel, nyolcz óra felé távozott el. Nem érintkeztek vele, sohasem beszéltek a szobaurral, de ma véletlenül az előszobában találkoztak Bauerrel.

— Hova tetszik menni ilyen korán? — kérdezték tőle.

— Tegnap nagyon fájt a fejem, most se érzem valami jól magam, elmegyek egy kicsit a Hungária-fürdőbe.

Azóta nem látták.

A rendőrség megállapította Bauerrel, hogy a Magyar-Cseh Iparbank pénzügynöke volt. Kiskunfélegyházán született 1874-ben. A pénzt ő vette föl a bankban s a rendőrség most a szélrózsa minden

irányában megküldte személyleírását. Bauer 179 centiméter magas, vállas, hosszukás arcú s barnahajú ember, fejobbuján kopasz, homloka magas, szeme barna s tömött fekete angol bajusza van. Lopás miatt büntetve volt 1900-ban és 1904-ben, továbbá csalás miatt 1908-ban.

Hajza Bauer után.

Ma délután a detektívek izgalmas hajszát rendeztek *Ryhliczky Zoltán* czinkostársa, *Bauer Bajor Lajos* után. A lakásán két detektív várta, valamint az apja *Lónyai-utca 36-b.* számú lakásán is lesbe állottak, de a hamisító késő estig nem jelentkezett.

A detektívek másik csoportja a fürdőket, a kávéházakat járta be, de sehol se akadtak a nyomára.

Behozták a rendőrségre *Grosz Sárkát*, a *Bauer Lajos* menyasszonyát. A leány sirva fakadt a rendőrségen és folyton azt hangoztatta, hogy *semmit se tud a csalásról és a hamisításról.* Már tavasz óta ismeri a vőlegényét, aki azt igérte, hogy elveszi feleségül és *kivitorláznak Amerikába,* ahol boldogan fognak élni. A leány nem vette észre, hogy Bauer az utóbbi időben nagyobb összegeket elköltött volna, a csalás után is úgy élt, mint azelőtt.

Hol a többi pénz?

A rakbörházban a második emelet harmas számú kórtermében helyezték el *Ryhliczky Zoltán* t. Itt újból kihallgatták. Elmondotta, hogy a pénzzel a családját akarta boldoggá tenni. Két takarékkönyve van, melyet két-három ezer korona készpénzzel *Berettyó-Ujfalura* küldött. A *Pesti Hazai Takarékpénztár* által kiállított könyvek egyike 100.000 koronáról, a másik 23.000 koronáról szól. A rendőrség a pénzt a bankban lefoglalta és intézkedett, hogy a két takarékkönyv is birtokába jusson.

A rendőrség, bár a beteg fekvő *Ryhliczky* azt vallotta, hogy öccsének küldte el a takarékkönyveket, nem hozta a nevet nyilvánosságra, mert félt, hogy esetleg a nyomozás így megakad. Az újságírók azonban megtudták a vallomást és így azt is, hogy csak *Ryhliczky Lajosról lehet szó,* aki a *Berettyó-Ujfalun a Kereskedelmi Bank* ottani fiókjában tisztviselő. Rögtön telefonon felhívták a csendőrszázadosot, aki kijelentette, hogy az öngyilkos banktisztviselő nem mondott igazat, mert az öccse ártatlan. *Ryhliczky Lajos* ugyanis kihallgatta és két csendőr pedig házkutatást tartott a lakásán. *Ryhliczky Lajos* azt vallotta, hogy nem tud a takarékkönyvekről és nem érti, hogyan a bátyja miért keverte bele a nevét az ő bünyös manipulációjába.

A kihallgatás után a tizennyolc éves *Ryhliczky Lajos*, aki csak négy hónapja alkalmazottja a *Pesti Magyar Kereskedelmi Banknak* a következő nyilatkozatot tette:

— Arról, amit bátyám mond, hogy a takarékkönyveket nekem küldte el, semmit se tudok. Négy hónap óta nem beszéltem vele és azóta is csak egy zárt levelező-lapot és egy ansichtskártyát kaptam tőle. Ezek sem vonatkoztak a bank színhámasságra. Az egyikben *Nékám* tanár egy receptjét küldte el nekem, a másikban pedig egy orvosi zsebfüzet. Hogy mennyire valótlan minden állítása, bizonyítja az is, hogy a postán is csak erre a két levélre emlékeznek, ajánlott küldemény pedig be lenne náluk jegyezve, ha kaptam volna. Először, ha csakugyan megkaptam volna a két könyvecskét, bizonyosan lett volna olyan óvatos a bátyám, hogy ajánlottan küldi.

Ryhliczky Zoltán vallomása.

Ryhliczky Lajos vallomása után a rendőrség már azt hitte, hogy *Ryhliczky Zoltán* ismét félre akarja vezetni a nyomozó hatóságot és legalább a pénzt akarja megmenteni. *Sándor László kapitány* és *Krecsányi Kálmán detektív* főnök ismét megjelentek a beteg ágyánál, aki majd egy óráig tartó szennzációs vallomását mindent elmondott. A szennzációs nyilatkozat, amely a zseniális hamisítást egészen megvilágítja, a következő:

— Elképzelhetetlen nagy volt a nyomorunk. A hitelezők folyton szorongattak, még a piszkos adósságaimat sem tudtam kifizetni. Lehetetlen volt a helyzetem. Tudtam, hogy tisztességes uton nem ránt-

hatom ki a családomat a borzasztó helyzetből és ezért határoztam el magamat, hogy a bűn útjára térek. A bankban javában dolgoztam az íróasztalom mellett és ekkor támadt az a gondolatom, hogy a saját bankomból lehetne pénzt szerezni. Ismertem a bank váltókezelését, jól tudtam, hogy a leszámítolást nagyon hamar elintézik, nehogy az illető üzletfél más konkurrens vállalatához menjen. Az íróasztalomon egy papíron kiszámítottam mindent és meg voltam győződve arról, hogy ha valami véletlen közbe nem jön, sikerül a tervem.

1911 október elsején találkoztam *Bauer Bajor Lajossal*, akit már régen ismertem. Azt hiszem, hogy nyolc év óta tart az ismeretségünk. Olyan embernek tartottam, aki *pénzért mindenre kész.* Amikor megláttam, félrehívtam és így szóltam hozzá:

— Egy nagyon fontos ügyben volna magával komoly beszélni valóm. Vigyen el egy olyan helyre, ahol senkise hallgathatja ki a beszélgetésünket.

Bauer szó nélkül elvitt atyjának, *Bauer Ignác*nak a *Lónyay-utca 36-b.* számú lakásába. Az apja lerakódó és épp ekkor nem volt otthon. Bezárkoztunk az egyik szobába, ahol ezt mondtam neki:

— *Lajos*, ha segítségemre van, nagyon könnyen szerezhetünk pénzt. A váltóleszámítolásra nem sok figyelmet pazarolnak. Csak az a fő, hogy a váltón prima cézeg legyen.

Bauer rögtön belement a tervembe. Pár perczig gondoltunk, amikor fölkiáltottam:

— Nagyszerű, már van egy cözegem. Az *Orenstein és Koppel-cézeg* minden összeg erejéig jó, az ő cözegét fogjuk felhasználni. Ha az ő netükben beszélünk, nem fognak sokat okoskodni.

Aztán megbíztam *Bauer*t, hogy szerezzen levélpapírost. Nagyon rövid idő alatt szerzett is, hamar megcsináltatta, valamint a szükséges bélyegzőket is elkészíttette.

Még előzőleg szeptember 27-én a *Rákospalotai Takarékpénztár Szövetkezet*nél fölvettem háromszáznyolcvan koronát. Ezen az összegem váltókat vásároltam. Október 5-én délután fél hat órakor elmentem a bankból és egyenesen a közelben levő *Venezia-Gresham-kávéháza* siettem. Hogy ne legyen esetleg feltűnő a dolog, újságokat kértem és egy ideig olvastam. Majd a telefonfülkébe mentem, becsuktam az ajtót és fölhívtam a *Pesti Magyar Kereskedelmi Bankot*. Előzőleg *Kellner* igazgató beszélt valakivel és a központ nem kapcsolta szét. Engem egyenesen az ő telefonvonalába kapcsoltak. Az első pillanatban megijedtem, majd visszanyertem a nyugalmamat.

— Kértem itt *Orenstein és Koppel*. Egy nagyobb összegű váltóleszámítolásról van szó.

Az igazgató így felelt:

— A váltóleszámítás nem hozzáni tartozik. Méltóztassék fölhívni *Koref* urat a váltóosztály főnökét, aki majd elintézi a dolgot.

Ezt a beszélgetést a házitefon központja is kihallgatta és nekem egy szót se kellett szólni, már átkapcsoltak *Koref*hez. Nemsokára hallottam volt főnököm hangját:

— Halló!

— Itt *Orenstein és Koppel* beszél. Kérem egy nagyobb összegű váltóleszámítolásról van szó. Elvállalják?

— Mennyi az összeg?

— Körülbelül kétszázötvenezer korona! — Az összegről még addig nem gondoltam és most csak úgy taláalomra mondtam a negyedmillió koronát.

— Tessék egy kicsit várni, vagy jobb lesz, ha később ismét szíves lesz fölhívni! — válaszolta *Koref*.

Én nem értettem meg és azt hittem, hogy azt mondta, hogy várjak. *Koref* le-

tette a kagylót. A központ várt egy pár perczig és aztán megkérdezte:

— Végeztek?

— Nem! — mondtam.

Erre újra odacsengett *Koref*hez, aki ismét kérdezte:

— Halló?

— Itt *Orenstein és Koppel*. Elvállalják kérem?

— Rendben van! Ot és hétényolcad kamatlábbal a rendelkezésére állunk. Parancsolja?

— Jól van! — mondtam és én is letettem a kagylót.

Este találkoztam *Bauer*ral. Elmondtam neki, hogy minden rendben van és egészen úgy történik a dolog, ahogy gondoltam. Aztán megbeszéltük, hogy a *Muzeum-körut* és a *Károly-körut* sarkán találkozzunk. Innen *Bauer Lajossal* együtt elmentünk a *József-körut 62-ik* szám alatt lévő lakásomra, bezárkoztunk a kisebbik szobába és lefüggönyöztük az ablakokat. A fiókból elővettem a váltókat és másfél óra alatt elkészültünk mindennel. Még a meghatalmazást is itt írtuk alá, mivel a szöveget gépirással már előbb elkészítettem.

Másnap *Bauer Lajos* bement a bankba. Amikor felmutatta az irásokat, egy perczig se kételkedtek benne, végigjárt az ellenőrző hivatalnokok kezén és kifizették az összeget.

Délben, félgy órakor elmentem a bankból és rögtön *Bauer* lakására siettem, ahol már várt engem. Megbeszélésünk szerint átadott százharminczkilenc ezer koronás bankjegyet. Egyet rögtön felváltottam, a többit a felöltöm zsebébe rejtettem. A pénzt a zseből november 10-éig, tehát egy teljes hónapig ki se vettem. November 10-én elmentem a *Pesti első Hazai Takarékpénztár-Egyesület* erzsébetvárosi fiókjába és két könyvre, *Erdős Emília* névre betettem a pénzt. Az egyik könyvre százezer, a másikra harminczháromezer koronát tettem. A pénzből kétezer koronát elköltöttem *Cirkveniczán*, kétezer koronát pedig megtaláltam nálam az urak. December 8-án, amikor észrevettem, hogy a gyanu rám irányul, háromnegyed tíz óra tájban az *Irányi-utcai* postahivatalba siettem. Egy egyszerű levélbe tettem a két darab takarékkönyvet, valamint egy *Nehár-féle* orvosi receptet és a még nálam lévő hét ezrest is belecsaptam. Lezártam a borítékot és feladtam öcsém, *Ryhliczky Lajos* címére *Berettyó-Ujfaluba*.

*Bauer*rel tegnap volt egy hete, hogy utóljára beszéltem.

— Mi van a pénzzel? — kérdeztem.

— Az enyém jó helyen van! És a magás?

— Az enyém itt van nálam. Maga hová tette?

— *Vidéken* helyeztem el. *Siklósrá* küldtem a nőtremhez.

A névtelen levelet is mi írtuk. *Bauer* annak idején *Pécselt* tartózkodott és hogy félrevezesse a nyomozást, elferdített írással levél írt. Az elferdített írást a hatóság női írásnak vélte.

Amikor a rendőrség *Ryhliczky Zoltán*at kihallgatta, annyira izgatott volt és annyira hánykolódott az ügyében, hogy kötelékei felszakadtak. Éjjel az orvos megvizsgálta és konstataulta, hogy a *bátszeme kifolyt*.

A további nyomozás.

A rendőrség most *Bauer* után kutat, akit százharminczkilenc ezer koronát és huszonkét lért kellene találni, hogy a banknak semmi se legyen. Most már majdnem valószínű, megfogják *Bauer*t és a pénzt egy pár ezer kivételével meg is szerzik.

Bauer tegnap este az *Andrássy-uti* kávéházban volt és ott alsós kártyajátékos *Steinbach* *Jakab* nevű emberrel. Azt partnerének, hogy már holnap *Abáz* és ott tölt egy-két hetet. Félnyolc között az *Opera-kávéházban* pedig telefonon jelentette...

a Teréz-köruton látták. A rendőrség annyira körülzárta a fővárost, hogy szinte lehetetlen, hogy a szélhámos kimeneküljön Budapestről, de ebben az esetben is hamar rendőrkézre kerül, mert az összes állomásokon ott van a személyleírása és a fényképe.

A rendőrség megállapította, hogy a pénz Siklóson van egy ruhaszekrényben elrejtve. A nyomozás folyik.

Vázott járt Bauer.

A késő éjjel a váci rendőrség telefonon felhívta a budapesti főkapitányságot, hogy ott látták Bauer Bajor Lajost. A bajusza le volt borotválva, a haját is levágatta. Biztos tudomása van a rendőrségnek, hogy a szélhámos Budapestre utazott. A rendőrség minden intézkedést megtett, hogy a hamisítót letartóztassa.

A bank nem akarja a család megbüntetését.

Tizenegy óra tájban Weisz Fülöp, a bank egyik igazgatója fölkereste Krecsányi Kálmán detektívönököt és kijelentette előtte, hogy a bank nem kívánja a két bűnös megbüntetését. Azt állította, hogy a banktól meghatalmazása van, hogy a följelentést visszavonja. Krecsányi Kálmán azonban azt válaszolta, hogy nem tehet a kérsnek eleget, mert a váltóhamisítás és a család hivatalból üldözendő cselekményt képez.

Mérget ivott a család bátyja.

Nagyszalonitáró jelentik: Ryhliczky Zoltán, a budapesti Kereskedelmi Bank öngyilkossági kísérletet elkövetett hivatalnokának bátyja, Ryhliczky Jeromos, aki a nagyszalonitai takarékpénztár titkára, amidőn értesült öccsének beismerő vallomásáról, mérget ivott. A gyorsan előhívott orvosok azonnal gyomormosást alkalmaztak és sikerült minden nagyobb bajt elhárítani. A tegnapi nap folyamán két fővárosi detektív Nagyszalonitán tartózkodott Ryhliczky Zoltán előéletének és családi körülményeinek felderítésére és ma utazik vissza Budapestre.

A családnál.

Az Egyetértés munkatársa ma délután újra főnt járt Ryhliczkyék lakásán. A csöngésre a nagyobbik Ryhliczky fiu sietett ajtót nyitni. Nyugodtan cigarettázott és előre elárkózott minden kérdés előtt:

— Kérem semmit se mondhatok! A rendőrség már mindnyájukat kihallgatott, oda tessék fordulni.

Amikor meghallotta, hogy a rendőrség őket is gyanúsítja, hogy a családról tudomásuk volt, a szobájukba becsúszott:

— Lásza kérem, ez az a szoba, amelyről az „Egyetértés” azt írta, hogy „a nyomor szinte leír róla”. Akkor a rendőrség össze vissza hányt mindent, azért volt olyan szárnalmas a külseje.

A butorok egyszerűek, puha fából valók. Rendes, polgári szobácskák.

Nagyon különös, hogy a család egyik tagján se látszik valami különös nyugtalanság. Egymás mellett ülnek szóltanul, de egyik arcán se látszik a könnyek nyoma. Semmit se beszélnek, csak a bátyjukat szidják:

— Kérem — mondja az egyik nővér — Kázmér nem is édes testvérünk. Az apám első házasságából való. Sohase járt hozzánk, ellenségünk volt. Alig beszéltünk vele... És most ellenünk vall... Nagyon óvatosak, nem árulnak el semmit, mindenre kitérő választ adnak. A konyhából halazik csak ki sírás: a szegény öreg csalódeányzik...

Lázböleik mesélik, hogy körülbelül egy óra bejött az egyik fiu. Erre mindnyájan elrohanni. Talán ekkor tudták meg, hogy a bevalótt mindent. A leány az emelet dobt a kőtenyét, annyira sietett, de a tan megdöntötték a dolgot és visszatértek.

Ki a jutalom?

Magyar Kereskedelmi Bank, amikor a ezer korona jutalmat ígért annak, aki a családra vezet. Az igazgatóság a rendőrségnek, akinél elég baja

lesz a szétosztással, mert sokan jelentkeztek már most érte. Így igényt tart rá Ryhliczky Kázmér, a család bátyja, Szentgyörgyi Ferencz, a hamisító sógora, Groszmann Samu pénzügynök és még sokan. Valószínűleg szétosztják az összeget.

TÁVIRATOK.

A kínai forradalom.

Peking, december 11.

Tangshaoyi utnak indult Vucsang felé, hogy ott tárgyalásokat kezdjen Juansikkai megbízásából a fölkelőkkel. A kormány kijelenti, hogy a lázadók hozzá fognak járulni a korlátolt monarchia államformájához. A külföldi szövetség nézetei szerint a fölkelés némsokára véget ér. A császáriak ismét elfoglalták Tatangfut, az ottani lázadókat szétverték s ezek Taijuanfu felé vonultak vissza.

London, december 11.

A japáni kormány több hadosztályt tart készenlétben, hogy esetleg interveniáljanak Kinában.

London, december 11.

A béketárgyalással megbízott bizottság Vuucsangba utazott, hogy megkezdje a tárgyalást a forradalmárokkal. Ha a delegátusok a köztársaság javára nyilatkoznak, akkor Juansikkai azt fogja ajánlani, hogy a kis császár mondjon le.

Hankau, december 11.

A fegyverszünetet szombaton további tizenöt napra meghosszabbították.

Pétóvár, december 11.

A Novoje Wremja tudósítója táviratozza Pekingből: A kínai sajtó elkéséredéssel támadja az osztrák-magyar monarchiát, amiért a konzulátus Tiencsinben hét forradalmárt kiszolgáltattott a kínai kormánynak s ezek közül háromat kivégeztek. A forradalmi bizottság tiltakozik az ellen, hogy Ausztria-Magyarország a kínai kormányt támogatja.

Az oroszok Perzsiában.

Pétóvár, december 11.

Oroszország újabb ultimátumot intézett Perzsiához, amelyikben Salar ad Douleh gyilkosainak megbüntetését követeli.

Konstantinápoly, december 11.

Az itteni perzsa komité a perzsa ulemák által aláírt proklamációt tett közzé, amely a perzsákat és törököket közös harcra hívja fel a vallás érdekében.

Páris, december 11.

Teheránból jelentik a Newyork Heraldnek: Hir szerint ötezer főnyi török csapat átlépte a perzsa határt Salmánál s a török kormány állítólag addig akarja perzsa földön hagyni csapatait, míg az orosz haderő ki nem vonul Perzsiából.

Katonai összeesküvés Lisszabonban.

Lisszabon, december 11.

Itt újabb összeesküvést fedeztek fel. A St-Gabriele hadihajó matrózai összeálltak a 16. gyalogezreddel és éjjeli támadást terveztek a köztársasági gárda ellen. Hozzájuk csatlakozott régi városi gárda is, amely azelőtt a király gárdáját képezte. Az összeesküvést azonban még idejében felfedezték és a St-Gabriele ezirkálójától az Azori-szigetekre küldötték. A köztársasági gárda részéről kijelentik, hogy a gárda el van készülve az esetleges támadásokra és azokat minden percben visszaverheti. A városban a rendet még sehol sem zavarták meg, de a lakosság nagyon izgatott.

A macedon bombamerényletek.

Konstantinápoly, december 11.

Három bolgár, három görög, két örmény és két liberális képviselő elutazott Istipbe, hogy jelen legyen a bombamerényletek ügyében megindított vizsgálónál. Az ifjú-török párt nem vesz részt a vizsgálatban.

Konstantinápoly, december 11.

A bolgár képviselők megkapták Üszkübből az első táviratot az istibi események részleteiről. E szerint a muzulmánok a mecsetben történt robbanás után fejszékkel, fűrészbotokkal és késekkel rohanták meg a bolgárokat. Husz bolgárt megöl-

tek, százötvenet súlyosan megsebesítettek. Nagyobb mérsárlásnak a katonaság hamaros megjelölése vette elejét. A lázongás során a csöcselől fosztogatott. A kár igen nagy, s a bolgár lakosság még mindig nagy aggodalommal van. A bolgár iskolák és bazárok még mindig be vanuak zárva.

Szalóniki, december 11.

A Szalóniki—Üszküb vasutvonalon Strumica és Demirkapu között ma két villanyvezetékkel ellátott bombát találtak, éppen néhány percczel a postavonat elhaladása előtt. Monasztirban letartóztattak egy asszonyt, akinél két bomba volt.

Konstantinápoly, december 11.

A szalóniki-üszkübi vasutvonalon egy pályáról a 117. számú őrháznál három bombát találtak a sineken. Még jókor vette észre a veszedelmet, mert néhány percczel később egy tehervonat haladt át.

Az angol-német viszony.

London, december 11.

Haldane hadügyminiszter tegnap Accringtonban beszédet mondott, amelyben kifejtette, hogy nem lát semmi okot arra, miért ne élhessen Anglija jó viszonyban Németországgal. Bizalommal néz a jövő elé. Anglia azt kívánja, hogy Németország fejlessze kereskedelmét, amennyire lehetséges és meg legyen a helye mindenütt a nap alatt, de mások jogait is respektálni kell. Nem kévelhet kedvezőbb jövőt, mint azt, ha Anglia és Németország egymás mellett működne és ily módon emelnék a föld távolabbi és kevésebb ezivilizált részeinek szintjét.

London, december 11.

A „Daily News” írja: Ugy tudjuk, hogy az admirális már most kezdi mérlegelni a januárban a kabinetnek előterjesztendő flotta-törvényjavaslatot. A költségvetésnek legalább két millió fonttal való leszállítást remélhetjük. De ha Németország revidálja flottatörvényét, úgy Anglia követné példáját, bármibe kerülne is. Ha azonban a német flottatörvény változatlan marad, az új sorhajók száma nem lesz több négyenél.

Zavarok Kréta-szigetén.

Athén, december 11.

Leirhatatlan izgatottságot keltett az a hír, hogy egy angol hadihajó matrózokat tett partra Krétán és azok kitűzték a brit lobogót. Venizelosnak sikerült a kedélyeket megnyugtania azzal a magyarázattal, hogy az angol haditengerészek nem ellenséges szándékkal léptek Kréta földjére, hanem Trapani és Konea között dróttalan táviróállomásokat rendeztek be a két angol állomáshajó és az angol konzulátus között. A kaneai kikötő előtt a Diana angol hadihajó horgonyoz, hogy a európai alattvalóknak szükség esetén védelmet nyújthasson s megakadályozza, hogy krétai képviselők Athénbe menjenek. A védőhatalmak krétai konzuljai óva intették a hajóstársaságokat, hogy ne adjanak ki jegyeket Athénbe.

UJDONSÁGOK.

NAPIREND. Naptár: kedd, december 12. — Róna, kath.: Szyness vt. — Prot.: Szaboles. — Görögország: november 29. Par. és tsa. — Zsidó: Kiszlev 21. — A nap két reggel 7 óra 30 perccor, nyugszik este 4 óra 8 perccor. — A hold két este 11 óra 51 perccor, nyugszik délben 12 óra 28 perccor.

A képviselőház elnöke fogad a képviselőházban délután 5 órakor.

A posta- és távirat vezérigazgatója fogad délben 12—2-ig.

A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.

Művészi géphimnuszok kiállítása az Iparművészeti Múzeumban. Nyitva 9—1-ig. Belépődíj nines. — Japán-kiállítás a Teréz-körut 7. szám alatt lévő földszinti termekben. Megtekinthető egész nap díjtalanul. — Lakásberendezési és iparművészeti kiállítás a Technológiai Iparmúzeumban. Nyitva 9—1-ig és 3—7-ig. Belépődíj 30 fillér. — Háziipari Szövetség kiállítása (Kigvó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődíj ninesen. — Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj ninesen.

Nyitvaleő múzeumok: Nemzeti Múzeum régiség-tára 9—2-ig. — Aquincumi Múzeum 9—4-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Fővárosi Múzeum 3—6-ig. — Iparművészeti Múzeum 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—1-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum 10—12-ig. — Tanszermúzeum 3—7-ig.

Nyitvaleő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Pedagógia Könyvtár 3—7-ig. — Statisztikai Könyvtár 10—1-ig.

Nyitvaleő képtárok: A Nemzeti Szalon téli kiállítására. Nyitva 9—5-ig. Belépődíj 1 korona. — Pállya Celestin gyűjteményes kiállítása a Könyves Kálmán művészeti szalonjában (Nagymező-utca 37—39.) Nyitva 9—7-ig. Belépődíj 60 fillér. — Kernstock Károly retrospektív kiállítása a Művészklubban (Kristófer.). Nyitva 10—6-ig. Belépődíj 1 korona. — Történelmi Képesarnok. Nyitva 10—2-ig. — A Szépművészeti Múzeum régi képtára. Nyitva 10—2-ig.

— **Ujabb nász az uralkodó családban.** Az uralkodó Habsburg-családban újabb nász készül. Bécsi jelentés szerint *Frigyes* főherceg és *Isabella* főhercegnő leányát, *Isabella* főhercegnőt eljegyezte *György* bajor herceg, *Lipót* bajor herceg és *Gizella* főhercegnő fia. A menyasszony, aki *Fozsonyban* született, a múlt hónapban volt huszothárom éves. A vőlegény, aki harmincegy éves múlt, a *király unokája*; anyja, *Gizella* főhercegnő a király leánya. György herceg csak nemrég ismerkedett meg menyasszonyával. *Kistapolcsányban* volt *József* főherceg és *Augustia* főhercegnő vendége s itten találkozott *Isabella* főhercegnővel. A kistapolcsányi mulatságok alkalmával allandóan együtt voltak, megszerették egymást és mikor *György* herceg december 8-án visszatért Kistapolcsányból Bécsbe, felkereste a főhercegnő ödesapját, *Frigyes* főherceget és megkérte tőle leánya kezét. A főherceg beleegyezett, de mint a házitörvények előírják, felszólította a herceget, hogy kérje ki az uralkodó beleegyezését is. Közben a herceg táviratilag Bécsbe hívta szüleit is. Vasárnap délután *Frigyes* főherceg és a vőlegény külön kihallgatáson jelentek meg a királynál, aki nagy örömmel egyezett bele a házasságba. Vasárnap este *hiszebédi* volt az udvarnál, melyen megünnepelték az eljegyzést. Érdekes, hogy *Isabella* főhercegnőt sokáig mint *Károly Ferencz József* prezmptív trónörökös kismélt menyasszonyát emlegették.

— **Czimadományozás.** A király a kereskedelemügyi miniszter előterjesztésére *Keresely* Károly statisztikai hivatali főosztásként a statisztikai tanácsosi címet díjmentesen adományozta.

— **A pápa ajándéka a kultuszminiszternek.** Az Országos Katolikus Szövetség tanácssterme részére a pápa sajátkezű aláírásával ellátott életnagyságu arcképét küldötte meg a következő ajánlással: „Szeretett fiunknak, a kiváló férfiúnak, gróf *Zichy* Jánosnak, ama nem kevésbé szeretett szövetség elnökének, mely az „Országos Katolikus Szövetség” nevét viseli, üdvözlésünket és jóindulatu tanubizonyosságaként apostoli áldásunkat szeretettel adjuk. Kelt a Vatikánban, 1911. évi november hó 26-án: X. Pius PP. s. k.

— **A Nobel-díjak kiosztása.** Stockholmban vasárnap fényes ünnep keretében osztották ki a Nobel-díjakat. Vasárnap délután öt órakor megtelt a Tudományos Akadémia díszterme, ott volt a kormány minden tagja, a képviselők teljes számmal, a tudományos társaságok küldöttei s eljött a királyi pár is. A kitüntetendők, *Maeterlinck* kivételével, mind megjelentek. Az ünnep a himnusz elénekklésével kezdődött s végül egymás után a királyi pár elé járultak a kiválasztottak, hogy átvegyék a hatalmas összegeket. A királyi pár személyesen gratulált a kitüntetteknek: *Wien* würzburgi tanárnak, madame *Curie*-nek és *Gulsbrand* uppsalai tudósának. *Maurice Maeterlinck* helyett, aki beteg, Belgium követe vette át a díjat. Este ünnepi lakoma volt, ma délután a királyi vendégeli meg a tudósokat, holnap pedig madame *Curie* és *Wien* tanár tudományos előadásokat fognak tartani, mint ahogy a Nobel-díj alapítványának szabályai kívánják. Úgy volt, hogy az olasz-török háboru miatt az idén nem adják ki a béke-díjat, de utólag másként határozott a bizottság. Ezeket a szízeket *Fried* H. *Alfred* bécsi író és *Asser* államtanácsos, a hágai békebíró-ság tagja fogja kapni.

— **Tragikus haláleset.** Reiner Adolf, Dombóvár egyik tekintélyes polgára, Tolna vármegye törvényhatósági bizottsági tagja, vasárnap délután rendkívül tragikus körülmények között váratlanul elhunyt 63 éves korában. Elnöki minőségében megnyitotta az izr. hitközség elüljárásági gyűlését és az elüljáróság októberben elüljárásági gyűlését és az elüljáróság októberben elüljárásági gyűlését és az elüljáróság októberben elüljárásági gyűlését. Alig mondott azonban néhány szót, összeesett és meghalt. A tragikus haláleset kiterjedt családot dönt gyászba, köztük dr. *Hajdu* Miklóst, a Nap szerkesztőjét, akinek a megboldogult apósa volt és skinek éppen az *édesapját* bucsuztatta el az elhunyt.

— **Bartl főhadnagy — szabad.** Pár hónappal ezelőtt hosszasan foglalkoztunk *Lázár Ödön* hadnagy és *Bartl Róbert* főhadnagy ügyével. *Bartl Róbert* közöshadseregbeli főhadnagy tudvaleőleg agyonlőtte a *Bajnok-utca* 23. számú házban *Lázárt*, mert a feleségét *Szalmárról* megszöktette. A katonai hadbírószág intézkedésére a főhadnagy fogházba került s csaknem három hónapon keresztül sanyalódott a *Margit-körúti* katonai hadbíró-ság egyik cellájában. A vizsgálat most befejeződött ebben az ügyben. *Ceika* hadbíró-örnagy, aki a vizsgálatot vezette, a legkörülményesebb gondossággal kihallgatott mindenkit, aki vallomást tudott tenni. Az örnagy az elmúlt hét alején befejezte a vizsgálatot s az iratokat elküldötte a kassai hadtestparancsnoksághoz, mint felesleges hatóságához, felülbírálás céljából. A kassai hadtestparancsnokságon néhány nap alatt áttanulmányozták az aktákat s ennek eredménye az lett, hogy a hadtestparancsnokság elrendelte a főhadnagy szabadonbocsátását. *Ceika* örnagy rögtön kihirdette a végzést *Bartl Róbert* előtt, akit rögtön szabadon bocsátottak. A per főtárgyalását néhány hét múlva tartják meg. Akkor hoznak ítéletet *Bartl Róbert* felett a katonai bírák.

— **Leégett a fumei olajgyár.** Fiumében nagy tüzvész pusztított. A Magyar Olajipar Részvénytársaság *Pioppi* külvárosában levő gyártelepének szárító és tisztító épülete vasárnap este hét óra tájban kigyuladt. Az egyik éjjeli őr észrevette a tüzet s azonnal értesítette a tűzoltóságot. Néhány perc alatt a 45 méter hosszú kétemeletes épület lángokban állt. Az épület belsejéből tempa robbanások voltak hallhatók. A gyárépület tetőzete kilenc óra felé óriási robajjal beszakadt, úgy hogy a nagyértékű műszaki berendezés is a lángok martaléka lett. A városi vasúti tűzoltóság kívül a gyári tűzoltóság is megjelent a tűz oltásánál, valamint kivonult nagyszámu katonaság is és kordont vont az ezrekre menő kíváncsiak előtt. A veszedelmet fokozta, hogy az épületben sok olajjal telt hordó volt beraktározva, melyek közül csak keveset lehetett kimenteni és a szakadatlan kiömlő olaj még csak táplálta a tüzet, mert az egyik nagy átmérőjű olajcsövet nem tudták elzárni, végre is el kellett vágni. A késő éjjeli órákban sikerült a tüzet lokalizálni, a zsarátók az azonban még tovább szálltak. Szerencsére a bórás szél alábbhagyott, különben a szomszédos gyártelepek is nagy veszedelemben jutottak volna. Az előzetes vizsgálat megállapította, hogy az épületben vasárnap csak néhány inspekciós munkás tartózkodott. A tűz keletkezésének oka ismeretlen. A gyártelep legfontosabb részét a tűz elpusztította és így az üzem előreláthatólag félévig is szünetelni fog. A kár mintegy 600.000 korona. A gyártelep biztosítva volt.

— **A tőzsde áldozatai.** Hamburgból táviratozák: Ma délután félhárom órakor a tőzsde egy bizottsági szobájából két lövés durranása hallatszott. Mire a hivatalnokok berohantak, már késő volt a segítség. Két éltes hölgy hevert a földön nagy vértócsában, körülbelül 40—45 évesek lehettek. Levélet hagytak hátra, hogy egész vagyonukat eljuttassák a közös elhatározással lettek öngyilkosokká. Az egyik nő már meghalt, a másik haldokolt, mikor a kórházba vitték.

— **Az Újságírók Egyesületének betegpénztára.** A Budapesti Újságírók Egyesülete betegpénztárának igazgatósága ma délután *Singer Zsigmond* elnöklésével ülést tartott, amelyen tudomásul vették a titkári, pénztári és ellenőrző orvosi jelentéseket, amelyekből megállapítható volt, hogy a betegpénztár humánus tevékenysége a folyó évben jelentősen fokozódott, sőt a beteg tagok támogatása tekintetében elérte a preliminált határokat. Az elnök kezdeményezésére megindult vita alapján az igazgatóság elhatározta, hogy a jövő évi közgyűlés elé a beteg tagoknak nyújtandó támogatás fokozását célzó indítványt terjeszt elő. Az igazgatóság ezután új tagokat vett fel, továbbá halás köszönetét nyilvánította a következő adományokért: *Piller Antal* *Lipót* 1000 korona, *rétsági Pauncz Sándor* 400 korona, *Az Est* utján 1 kor. 5 fillér és *dr. Alföldi Béla* 20 korona.

— **Házasság.** *Dr. Friebeisz Gyula* ügyvéd eljegyezte apját és zsigárdy *Zsigárdy Paulát* Pozsonyban. Szombat délután a *Kálvin-téri* református templomban szolnoki ifj. *Jármy Ödön*, szolnoki id. *Jármy Ödön* szabóeszmegyei nagybirtokos és néhai neje, *muranczi Horváth Panna* bárónő fia örök hűségét esküdött bizáki *Puky Jolán*nek, néhai bizáki *dr. Puky Akos* nagynevelés-professzor és neje, *kripi és iráskői Böszörményi Margit* leányának.

Dr. Glück Miksa *Földiák Lilyvel* e hó 17-én déli 12 órakor a *Dohány-utcai* templomban tartia esküvőjét.

— **Orgiák a kolostorban.** Egy pétervári lap megdöbbenő leleplezéseket közöl a moszkvai Spasski kolostorban uralkodó viszonyokról és orgiákról. 66 moszkvai polgár feljelentést tett a rendőrségen a kolostor priorja, *Kakarius* ellen a szent szinódusnál s bevádolta őt, hogy éjjelente a szerzetesek vad tivornyákat rendeznek asszonyokkal és serdületlen leányokkal, akiket szent misék ürügyén csálnak a kolostorba. A feljelentésben a Spasski kolostort örömtanyának és a priort szerzeteseivel együtt veszedelmes kalandoroknak nevezik a feljelentők.

— **Meggyilkolt plébános.** A Rimaszombattól mintegy másfél órányira fekvő *Nyustya* községben a hétfőre virradó éjjel a lelkeszi lakban ismeretlen tettesek megölték és kirabolták *Komora János* szentszéki úlnököt. A plébános igen rokonszenves ember volt, valóságos jötevője a szegényeknek. Lakása szemben van a csendőrséggel, ahol azonban az éjszaka folyamán semmiféle zajt nem hallottak. A rimaszombati ügyészséghez ma reggel érkezett jelentés a gyilkosságról. *Dr. Musotter Miklós* vizsgálóbíró, *dr. Mészáros István* és *dr. Penyigey Lajos* kir. ügyészek, valamint *dr. Kármán Aladár* és *Veheri István* törvényszéki bírák kiutaztak *Nyustyára*. A borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolt plébánost ma boncolta fel *dr. Kármán* törvényszéki orvos. A boncolás megállapította, hogy a plébánost fojtogatással ölték meg, de a tettes több halálos csapást mért a plébános fejére a szobában heverő hasábfával is. A csapások oly súlyosak voltak, hogy a hasábfá szilánkokra töredezett és a plébános arca a felismerhetlenségig összezuzódott, az orrcsontja betört, a homlokán, állán hatalmas mély sebek tátongának. Ma reggel gazdasszonya zörgetett az ajtaján és miután a plébános nem felelt, az egyik ablakon behatolt hálószobájába és a plébánost az ágytól két lépésnyire vérbefagyva, a dunnával leterítve találta. A gazdasszony lármát csapott, mire a szomszédokban levő csendőrségtől többen átjöttek. Az íróasztal fiókjá kizúzva, minden kidobálva belőlük. Az íróasztal fiókjában négy takarékpénztári könyv hevert 1200 korona betéttel. Hiányzott azonban a plébános aranyórája és a készpénze, amelyről nem tudják bizonyosan, hogy mennyi. *Komora János* ugyanis igen zárkózott természetű volt és mindössze annyit tudtak róla, hogy igen gazdag ember. A plébános ágyában, amelyik szintén csupa vér, megtalálták annak a hasábfának egyes szilánkjait, amelylyel a plébános fejére a gyilkos rettenetes csapásokat mért. Azt hiszik, hogy e csapások még nem fosztották meg a plébánost eszméletétől és ideje volt még az ágyból kiugrani. A gyilkos csak azután vetette rá magát és fojtotta meg. A meggyilkoltat egész hosszában hanyatfekve és két karját feje fölé emelve találták. A dunna felső vége rá volt csavarva fejére. A rimaszombati, a tiszolczi és nyustyai csendőrsöket mozgósították és a legnagyobb eréllyel nyomoznak a csendőrök a tettes után.

— **Kolerás a Tisza-vize.** Röviden jeleztük, hogy *Zentán* koleragyulladás megbetegedések történtek, sőt egy haláleset is. Az újabb részletes zentai tudósítás szerint folyó hó 9-én egyszerre letentettek be négy koleragyanus esetet. A betegek a vásártér közelében lakó *Ravasz Vincze* 33 éves leánya, továbbá a *Ravasz-családdal* egy földel alatt lakó *Tóth Pálné* 24 éves mosóné s a munkásházak negyedében özvegy *Cserven Paló* 60 éves napszamosasszony. *Ravaszék* már 8-án betegedett meg a kislány, de a család eltagadta és csak mikor a kislány meghalt, hívtak orvost. Vasárnap délután *Ravasz Vincze* is meghalt a járványkórházban. Ugyanaznap még beteg lett *Ravaszék* hat hónapos gyermeke is kolerában. *Dr. Kaiser* egészségügyi felügyelő vasárnap délután *Zentára* érkezett és vezeti az óvintézkedések megtételét. A hatóság energikusan védekezett, de a zentai nép nemtörődömsége nagyon megnehezítette munkáját. Hiába tiltotta el a rendőrség a fertőzött Tisza vízének ivását és őriztette a Tisza partját, vizet a lakosság mégis lopva vitt, jöllehet a város minden része el van látva artézi kutakkal. A C-án itt kolerátan elhunyt *Repeczky Mihály* is bevállotta, hogy a Tisza vizét itta. A hatóság tegnap bezáratta az iskolákat, betiltotta a színházi és mozgóelőadásokat, összejöveteleket stb. A veszedelemben levő környék házeit a hatóság emberei járják be s a gyanus betegeket azonnal a járványkórházba szállítják.

— **A hadügyminisztérium új osztályfőnöke.** Bécsi jelentés szerint a király a vezérkari főnökké kinevezett Schemua Balázs helyébe a hadügyminisztérium osztályfőnökévé már legközelebb Buschek Vilmos altábornagyot nevezi ki. Buschek négy évig volt a budapesti 23. gyalogezred parancsnoka.

— **Vasuti katasztrófák.** Szabadkai jelentés szerint a Bródból Szabadkára induló személyvonat tegnap este a vinkovcei állomáson kisiklott, két kocsi összetört, a pálya pedig megrongálódott. Az utasokat és a vasúti személyzetet baj nem érte és a vonat ma reggel mindössze félórai késéssel robogott be Szabadkára. — Rémesebb és végzetesebb kimenetlű az a nagy vasúti katasztrófa, amely Franciaországban történt. Párisi jelentés szerint a Soisson felől jövő személyvonat rendes sebességgel robogott be tegnap délután fél 5 órakor az északi pályaudvarra, mikor a mozdonycsarnokból hibás váltóállítás következtében ugyancsak arra a sínparra került egy gyorsvonat lokomotívja. Az összeütközés borzalmas volt. A perרון temérdek sokan várakoztak a láták a katasztrófát. Hat személykocsi és a mozdony izzé-porrá tört. A romok alól estig öt halottat szedtek ki, szörnyen meg voltak csontkítva s szinte felismerhetetlenek. A sebesültek számát még nem lehet tudni. A halottak közt van két gyermek, két asszony és egy aggastyán férfi. — Lisszabonból is rémes katasztrófát jelentenek. Vasárnap délután Oportóban két villamoskocsi összeütközött és mind a kettő a Duero-folyóba zuhant. Az utasok kivétel nélkül oda-veszték.

— **A fiumei magyar kaszinó.** A fiumei magyarságnak régi törekvése valósult meg. Vasárnap megalakult a magyar kaszinó. Több százan jelentek meg az Európa-szállóban, ahol Weinhardt Gusztáv pénzügyigazgató indítványára kimondták az alakulást. A kaszinó elnöke gróf Wickenburg István. Fiume kormányzója lett. Eddig háromszáznál több tagja van a kaszinónak.

— **Egy érdekes névmagyarosítás.** A hivatalos lapban egy érdekes névmagyarosítási hír jelent meg. Egy szomorú emlékeztető név felcseréléséről van szó. Husz Mózes egri születésű máramarosi szigeteki lakos, valamint Husz Eszter, Arthur és László nevű kiskorú gyermekei családi nevének „Hevesi”-re kért átválttatása az 1911. évi 178.261. számú belügyminiszteri rendelettel megengedett.

— **Villamos vasutak sztrájkja Zágrábban.** Zágrábban sztrájkba léptek a villamosvasutak összes alkalmazottai, számszerint százhatvanen és egész Zágrábban szünetelt a villamosok forgalma. A sztrájknak az az oka, hogy a társaság, amely csak egy év előtt alakította át a lovasutat villamos üzeművé, a régi személyzet nagy részét elbocsátotta s újat fogadott fel helyettük s ezeknek állandó alkalmazást ígérték. Most azonban, hogy a téli beálltával megcsappant a forgalom, a felfogadott személyzet egy részét elbocsátották, a többiek munkaidőjét meghosszabbították s bevezették a büntetés rendszerét. A vasutasok erre sztrájkba léptek s a forgalmi személyzethez csatlakozott a műhelyi munkásság is. Sztrájktró eddig nem akadt s így a társaság a forgalmat még részben sem tudta felvenni.

— **Rémes bányakatasztrófa.** A tenessyi bányakatasztrófáról újabban a következő részleteket jelentik: Reggel 207 bányász szállott le s mikor a robbanás történt, csak három embernek sikerült az emelőgépen megmenekülnie, még mielőtt a tűz elérte volna őket. Csak egyetlen egy halottat lehetett eddig felszínre hozni. Ez egy hivatalnok volt, akit a robbanáskor leomlott gerenda ütött agyon a tárná leírásánál. Olyan hatalmas volt az explosio, hogy az egyes cmeletet gerendái rögtön összeomlottak s lehetetlen volt a mentőknek a mélységbe jutniok. Levegőt sem voltak képesek a bányába szivattyúzni, mert a légkör kicsaptak. Felinte azt hitte a bányagazgatóság, hogy a lennrekedt munkások talán egy szomszédos tárnába jutottak, de ez a remény megszűnt Asszonyok és gyermekek állják körül az égő bányát, ahonnan elevenen senki sem fog feljutni.

— **Lopás a postahivatalban.** Aradról táviratozzák: Ma este 6 órakor az aradi Karolina-utcai postahivatalban, ahol Varga Emilia postamesterneő és három kezelő tartózkodott, megjelent egy tizenhétéves év körüli alacsony termetű, kormos arcu suhanc és az egyik fiúknél 10 filléres bélyeget kért. Borbély Mariska kezelő átadta neki a bélyeget. Erre a suhanc azon az ajtón, ahol a csomagokat veszik fel, besurrant a korlát mögé és a napipéntárt összeszámoló postamesterneő elől nagy csomó pénzt felragadott, s a pénzzel elszaladt. A kezelőnek utána futottak, de a sötétben nem tudták megállapítani, hogy merre szaladt. A pénztárban összesen 26.500 korona volt, ebből a tolvaj 4500 koronát vitt magával. A legnagyobb pénzdaráb, amit magával vitt 20 koronás bankjegy volt. A rendőrség széleskörű nyomozást indított.

— **Egyiptomban három nap alatt.** A „Wien” 8000 tonnás moderu Ozeán-gőzös az Osztrák Lloyd büszke, fényesen berendezett uszó szállodája az immár megindult egyiptomi idény alkalmából közvetíti a forgalmat Trieszt és Alexandria között, mely utat 71 óra alatt teszi meg. Legközelebbi indulások Triesztből: december 17., 31., január 14., 28. és tovább minden vasárnap. Kedvezményezett áru menettértjegyek 6 hónapi érvényességgel, elsőrangú ellátással l. o. 612.—frank, II. o. 425.—frank. Családoknak további kedvezmény. Részletes felvilágosítást nyújt, helyeket rezervál és illusztrált prospektusokkal díjmentesen szolgál a Világjárás r. t. menetjegyjárodája V., Fűrdő-utca 1. (bejárás a Dorottya-utca felől, telefon 152—52.), ahol tekintettel az erős forgalomra, a helyek mielőbbi megrendelése az utasok saját érdekében ajánlatos.

— **Életuntak.** Vasárnap reggel Ujpesten, az Elite szállóban Munk Lajos huszonöt éves gyárimunkás mellbelötte magát. Életveszélyes sebével a gróf Károlyi-kórházba szállították. Tettenéki okát nem tudják. — **Havas Ida** husz éves eszlél a Rákóczi-ut 24. számú ház harmadik emeletéről leugrott az udvarra. Életveszélyes sebével a Rókus-kórházba szállították. Azt mondja, hogy megrághalmaztak, pletykáltak róla és ezért akart meghalni. — **A Nagymező-utca 62. szám alatti „Minta-szállóban” Sáfár József gyárimunkás föbelötte magát.** A lövés szikrájától a ruhája meggyuladt és amikor észrevették, az öngyilkos egész testében összeégett. Holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe vitték. — **Brauner Irén** 20 éves magánzó Vécsey-utca 3. számú lakásán gyufaoldatot ivott. A mentők résziesítették első segítésben s azután a lakásán hagyták. — **A Rák-fürdő egyik kabinjában Vass György 18 éves kávéfőző föbelötte magát.** A Rókus-kórházba vitték.

— **Halálozás.** Papir Sándor, az Ujpesti Színház igazgatójának hirtelen elhunyt majdnem hatósági beavatkozást idézett elő. A hatóság eleinte el akarta rendelni a boncolást, de mivel bebizonyult, hogy Papir szervi szívbetegségben szenvedett, a család kérelmére, vasárnap lelelték kijelentette, hogy a boncolást mellőzik. Az elhunyt színművész temetése ma, hétfőn délután 3 órakor volt az ujpesti Király-utca 1. szám alatt levő gyászházban. A színház előtt a halottasmenet megállt s ott a színészek nevében Pécsey Sándor, a színházi személyzet nevében ezután Pártos Benze titkár buszította el az igazgatót. Az özvegy szombatán és vasárnap az ország minden részéből kapott táviratban és levélben részvényt nyilatkozatokat. Színigazgatók, színészek és a sajtó munkásai siettek, hogy részvétüket kifejezzék. A színház vezetését Papir Sándorné, Kornai Margit vette át és drámai részt Garas Márton, az operettet pedig Balogh Béla fogja rendezni.

Ma délután temették el a kerepesi-temető halottas-házából nagy részvét mellett a tragikus körülmények között elhunyt dr. Szalay Béla tisztiorvost. Az elhunyt végtesztésén impozánsan nyilvánult meg a részvét. A nagy gyászoló közönség között ott voltak: dr. Vassiljevics János alpolgármester, Magyarevics Mladen tiszti főorvos, Szabó Sándor főorvoshelyettes, Melly Béla úrvaszerkés elnök, Antal Gyula, Piperkovits Bátor, dr. Krátky János tanácsnok, dr. Frank Ödön belügyminiszteri osztálytanácsos, közegészségügyi főfelügyelő, Hanvay Sándor, Rózsavölgyi Antal, Szalay Sándor előjárók, Wigh János, Kintzly Pál, dr. Szabó Gyula tanácsjegyzők, dr. Dumitriau János rendőrorvos, dr. Vas Bernát, a bakteriologiai intézet igazgatója, Bukovszky György fertőtlenítő-intézeti igazgató, dr. Adler Zsigmond kir. tanácsos, dr. Hecht Ernő, fővárosi bizottsági tagok, az összes kerületi és tiszti orvosok és még számosan. Az egyházi szertartást Kondács Emil református lelkész végezte. Kartársai nevében Szily József tisztiorvos, a budapesti orvos-szövetség nevében pedig dr. Adler Zsigmond kir. tanácsos alelnök mondott megható búcsúbeszédet.

Vajai Fay Henrikné báróné, szadányi és török-szentmiklósi Almásy Mária életének 76-ik évében Budapesten elhunyt.

Gyetray Andorné, Kubinszky Stefánia Fajszon 29-ik évében elhunyt.

Szalay Gyula, a nagykörösi ref. főgimnázium érdemes igazgatója 57-ik életévében, tanárkodásának 32 évében Nagyköröson meghalt. Halála érzékeny veszteség a főgimnáziumra, melynek összes tevékenységét szentelte. Temetése kedden délután lesz.

x **Moskovits anatómiai cipőgyár** olesó, karácsonyi csoport árusítása, Budapest, Rákóczi-ut 6. sz. az udvarban.

x **Royal-Orfeum,** Budapest, Erzsébet-körút 31. sz. Színházi és varieté műsor. Kezdeté 8 órakor.

x **Czim-és reklámtárlalat,** nemesi czimereket készít Harsányi László, Budapest, VII. Hungária-körút 155. Telefon 170—12.

x **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna-és vívóterme. Különs gond fordítatik a gyermektorna-és vívásra.

x **Meglepő egyszerűséggel** állíthatunk manapság egy tányér legfinomabb, kész huslevest elő: a Maggi-féle kockát leöntjük vízzel! Egy kocka csak 5 fillérbe kerül és egy tányér (egynegyed liter) kész huslevest ad. A bevásárlásnál ügyeljünk a „Maggi” névre és a „keresztessillag” véjelgyre. Más kockák nem a Maggi cégétől származnak.

x **A sötét pont,** a Nordisk Films Compagnie legújabb 3 felvonásos társadalmi drámáját mutatja be az Apolló Színház szenzációs új műsor keretében. A sötét pontban újra a világhírű dán színészek szerepelnek, a többi lépek nagyszerű aktuális, látványos és humoros felvételek. A közönséget minimális díjakért elegáns autók viszik az Apolló Színházba, vagy előadás után lakásaikra. Telefon 68—39.

x **A királyné nyakéke,** egy feltűnő, művészi kiviteli dráma színes felvételben, mely a világhírű Pathé-cég eddig megjelent legremekbebb produktuma. Képezi az „Omnia” óriási műsorának fénypontját, kiegészítve a műsor valóságos látványosságzámba menő egyéb számaival.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

Magyar aviatikus az Adria fölött. Fiumei jelentés szerint a fiumei születésű aviatikus, Prodám Guidó gyógyszerész vasárnap délután fölszállást rendezett a Horváth Ernő budapesti tanár által konstruált Horváth III. jelzésű monoplánnal az Adria fölött. Prodám a petroleumgyár mögött szállott föl mintegy tizenötzernyi közönség jelenlétében s kétszeri guruló próba után a levegőbe emelkedve a part előtt vezteglő gőzöcsk és csónakok fölött Kerzo szigete felé repült. Utjában egy torpedónaszád kísérte. Hat kilométernyi egyenes irányban való röplés után *Abbázia felé* röplött és több remek produkciót végzett. Közben egy szélrohám a háromszáz méter magasságban levő gépet ötven méternyire nyomta le. Prodám ezután hét percznyi röplés után a Darnubiust megkerülve a tár közepén simán leszállt: a közönség lelkesedése közepette. Gróf Wickenburg István fiumei kormányzó páhoijából lesietve üdvözölte az aviatikust. Vio Ferencz podeszta a város nevében gratulált a sikerült röplésért Prodámnak, a város szülöttének, aki először röplött a Kvarnerón. Prodám tiszteletére ma lakoma volt. A belügyminiszter ezer koronát és arany plakettet ad Prodámnak, aki jövő vasárnap megismétli a fölszállást.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Opera: Harmadszor vendégszerepelt tegnap este Slezák Leo az Operaházban. Ezzel a vendégszerepléssel egyezersmind búcsuzott is — egyelőre — a budapesti publikumtól, mely talán még sohasem lelkesedett annyira a művész énekéért és alakításáért, mint éppen mostani vendégszereplése alkalmával. Meg is lehet állapítani, hogy amíg Slezáknak eddig szinte határtalan sikerei voltak a Vigadóban, addig az Operaházban aratott sikerei mindig jóval amazok mögött maradtak. Pedig a budapesti közönségnek eme régebbi magatartása teljesen indokolatlan, mert Slezák az ő csodás alakjával és valóban meeteri játékával kozstümben és díszletek között mindig többet tudott produkálni a színpadon, mint a hangversenyteremben. Az idén azonban teljesen megértették egymást az Operaház közönsége és Slezák, aki ha ezental eljön hozzánk, fölemelt, őt kétszercsen fölemelt helyárák mellett mindig zenfolt ház mellett fog énekelhetni. Tegnapi szerepe az „Othello” czimszerepe volt, amelyet, ha jól emlékszem, tavaly először nálunk énekelt közvetlenül azután, hogy a szerepet Amerika számára Párisban tanulta be és csak tőlünk ment Bécsbe, ahol azután németül énekelt a szerepet. Az „Othello” talán legjobb alakítása a művésznek. Koromfekete arczával, hatalmas termetével és valóban stilusos kozstümmjével impozáns hatást tesz. E külcsöcégek kivül az ő természetes és mégis drámai játékával meg tudja rázni a publikumot. Tegnapi este ismét teljesen megérthető, igazi élő alakot ábrázolt, amely magával ragadta a hallgatóságot. A többi szereplők jóval mögötte maradtak a művésznek és szinte szégyenlenünk kellett a magyar ensembel. Legelől Várdi az ő teljesen lehetetlen játékával, bár fellépéséért hálásaknak kell is lennünk, mert a hirtelen megbetegedett Takács helyett próba nélkül vette át a szerepet. A próba azonban legfeljebb biztosabbá tehetné volna énekét, de magát a játékbeli felfogást és az egész alakítást semmiféle próba nem javíthatta volna. Ez a Jégo nem volt udvaronez és nincs rá mód, hogy egy ilyen Jégo bármilyen hős bizalmasává lehessen. Vasquez asszony Deedemonája is nagyon megkopott és bár egyes részekben megindítóan finoman és lúgyan énekel is, mégis a drámai részekben a magas hangok teljesen megtagadták a szolgálatot. A többi szereplőről még csak szólni sem kívánunk. Ez a mai sologárda nem volt méltó a mi Operánkhoz. Kitűnően működtek az énekkarok és elsőrendű meeteri munkát.

végzett Kerner István, akinek vezénylete alatt a zenekar néhol brilliáns effektusokat produkált. (c. a.)

(*) **Hangversenyek.** Budapest legnagyszerűbb zenei és legfiatalabb hangversenyközönsége ünneplte az elmúlt vasárnap délutánján is a *Waldbauer—Temesváry—Molnár—Kerpely* vonósnégyes temperamentumos ifju együttesét a Royal-teremben idei második hangversenyük alkalmából, melyet belgiumi és hollandiai nagy diadaluk után tartottak meg komoly törekvéseiket jellemző előkelő műsorral. Ez a komoly művészi ambíció, a stílusos előadás és a nagyszerű összjáték valóban minden becslésre és ünneplésre érdemes teszik a kitünő társaságot, bár ezúttal olyan hangzsbeli egyenetlenségeket is produkáltak, amiket nem szoktunk meg tőlük. Különösen áll ez Mozart 10-ik számú (F-dur) vonósnégyesének előadására. — Dohnányi 13. opuszszámú vonósnégyesét szentimentális elmélyedéssel játszották, bár ez, valamint a kitünő összjáték sem tudta a műinvenziószegénységét palástolni. A hangversenyt Beethoven Esz-dur (op. 127.) vonósnégyesével fejezték be és a — valószínűleg akaratlan — egymásutánból megismertük Dohnányi előző kvartettje szerkezeti inspirációját a hatalmas maestro tételben. Ez az utolsó szám volt egyébként ezúttal a legsikerültebb produkciója a jeles és méltán ünneplott társaságnak. — Vasárnap este egy budapesti urihölgy, *Rácz* Ena kísérte meg a Royal-teremben, hogy az amatőrséget a nálunk meglehetősen bőkezűséggel osztogatott művésznői czimmet felcserélje. Merli mester szimpatikus megjelenésű tanítványa tehetséges és fejlődésképes dalénekesnőnek bizonyult és tiszta szövegkiejtéssel előadott Liszt, Brahms, Csajkovszky, Löwe, Csiky, Székács és Kálmán Imre darabokban érvényesült kisterjedelmű, helyesen képzett szopránhangja. Mint koloratur-énekesnő, az előadott Rossini és Massanot-áriákkal, hangányagának és énekbeli diszpozíciója számára idegen ténnyen kísérletezett. A nem nagyszámú közönség udvarias és biztató tapsokkal fogadta a debütáló dalénekesnőt. A hangversenyen egy kis csodagyermek, a 12 éves *Friedental* Pista is közreműködött és korát túlhaladó technikai készséggel zongorázott. Az énekzsámokat *Dienzl* Oszkár rutinos, diszkrét művészetével kísérte. — A berliniek kedvelt zongoraművészeinek, *Ansorge* Conradnak, aki hétfőn este hangversenyezett a Royalban, meglehetősen későn jutott eszébe, hogy nálunk is bemutatkozzék. A nagy elhatározásra valószínűleg a nemrég lefolyt budapesti Liszt-ünnepélyeknek Berlinbe is elhatolt híre biztatta, lévén *Ansorge* oly Liszt-tanítvány, akinek létezése kikerülte a rendező-bizottság figyelmét. Pedig az októberi centenárius alkalmával jól megállta volna helyét *Ansorge* is az összegyűlt többi tanítványok között, mert — bár nem erős muzikalitású művész — Liszt interpretálásában nagy kvalitású, elsőkelő pianistát ismertünk meg benne. Az egygyű összevont kéttételes H-moll szonátát, melyet legutóbb *Friedheim* Artur száraz, didaktikus előadásában hallottunk, Busoniera emlékeztető kifogástalan technikával, az egyetlen elképzelhető értelmezésben játszotta és műsorának ez az egy száma a legkényesebb igényeket is kielégítette. Annál kevésbé sikerült az előadása *Beethoven* C-moll szonátájának, melyet technikai tévedések által teljesen kihozott eredeti formájából. A műsor további részét Chopin töltötte be a B-moll szonátával, azonkívül egy-egy Nocturne, Impromptu, Keringő és Ballada árulták el *Ansorge*nak a sápadt lengyel zenepoétához való vonalmát, amit azonban interpretálásai nem tesznek indokolttá. A Chopin-művek előadásánál mindaz, ami a Liszt-szonátában palástolódott, erősen előtérbe lép *Ansorge* játékában. Így a nagy szentimentalizmusra való hajlama és különösen a billentésnél észrevehető technikai fogatékosságok, melyek éppen Chopinnal zavarólag hatnak. Chopin a zongorajátzó és nem a muzikus *Ansorget* érdekli, de tulságos németsége megakadályozza abban, hogy legalább Chopin hangját úgy találja el, hogy érdekelhessen. A gyér sorokban helyet foglaló közönség udvarias tapsokkal honorálta az elkészült Liszt-tanítványt, a Liszt-

szonáta után pedig hosszasan és melegen ünneplte. (—na.)

Szombaton este a M. Kir. Honvéd Ludovika Akadémia dísztermében egy fényesen sikerült hangversenyt tartott *Somogyi* Mór zongoraművész, ki Beethoven, Mozart, Liszt és saját szerzeményeiből adott elő az ő ismert virtuozitásával és elragadó művészetével és a felylharzó tapsok után kénytelen volt Liszt, Tell-nyitányát megismételni. Számítalan kihívásban részesült *Somogyi* B. Karola operaénekesnő, ki gyönyörű behízelt hangjával és finom előadásaival ragadta el a hallgatókat. Erysvilli H. Heinrich gróf operaénekes előadásai szintén nagy tetszésben részesült. Többek közt ott láttuk a Ludovika Akadémia tisztikarát és családtagjait a parancsnokkal, Braun József tábornokkal az élén és az Akadémia összes növendékeit.

(*) **Mascagni és a bécsi Opera.** Megemlékeztünk annak idején arról az egész zenei világ érdeklődését felkeltő hírről, hogy Mascagni, a Parsztbecsület híres komponistája, aki nemrég fejezte be Amerikában dirigensi körútját, tárgyalásokat folytat a bécsi udvari Operaházzal, ahova karmesternek akarták szerződtetni. A tárgyalások most, ugylátszik, véget értek, még pedig Mascagni elejtésével, mert — mint értesülünk — a bécsi Hofoper első karmesterül *Serafini*-t, a 22 éves fiatal olasz „csodadirigensit” szerződtették, kinek művészetéről a külföldi lapok a legnagyobb elragadtatás hangján emlékeznek meg.

(*) **Hangverseny Ujpesten.** Dalmoki Pirooska, az Ujpesti Zeneiskola széptehetségű hegedűtanárnője, akinek nagy érdemei vannak a város zenei életének fellendítése körül, sikerült hangversenyt rendezett december 9-én az ujpesti városháza dísztermében, melyet ez alkalomra nagyszámú és előkelő közönség töltött meg. A művésznő Mendelssohn, *Dienzl* Oszkár és *Hubay* Jenő műveit adta elő és úgy fejezte ki művészetét, mint előadásának finom tónusával zajos, elismerő tapsokat váltott ki a közönségből. Legnagyobb sikere *Hubay* III. csárdajelenetével volt, melyet meg is kellett ismételnie. A hangversenyen közreműködött még *Bredán* Miklós operaénekes, aki Schubert és Schumann dalokat énekelt s kellemes organumával, valamint szép előadásával szintén nagy sikert aratott. Az előadó művészeket *Dienzl* Oszkár kísérte ismert finom művészetével zongorán és önálló számaival, saját szerzeményeinek művészi interpretálásával is zajos óváziókat érdemelt ki.

(*) **Az Operaházban holnap,** kedden a „Lohengrin” kerül színpadra a következő szereposztással: Elza—Medek Anna, Ortrud—R. Berts Mimi, Lohengrin—Anthes, a király—Ney, Telramund—Rózsa S. Lajos, a király hirdetője—Várady, lovagok—Pichler, Kertész, Kárpáth és Ádam. Vezényli Kerner István karnagy, rendező Alszelegy Kálmán főrendező. (Évi bérlés 166. szám. Kezdeté hét órakor.) — Szerdán a Denevért ismétlik meg mindenben a legutóbb nagy tetszéssel fogadott repriz szereplőivel, u. m. Bánó Irén, Szeyer Ilona, Dömötör Ilona, dr. Székelyhidy, Körösey, dr. Dalmoki, Kornay, Hegedűs, Kertész, Kárpáth közreműködésével a főbb szerepekben. (Évi bérlés 167. szám.)

(*) **Kis Irén a Nemzeti Színház tagja.** Tóth Imre igazgató a mai napon 1912. január 1-től kezdődőleg a Nemzeti Színházhoz szerződtette Kis Irént, a Vígsház volt kőmíkját, akiben a Nemzeti Színház értékes erőt nyert.

(*) **Balling Mihály bemutatkozása.** Balling Mihály, az Operaház főkarnagya, jövő szombaton mutatkozik be először karmesteri minőségében a budapesti közönségnek. Első szereplésül a „Fidelio”-t választotta, azt a klasszikus szép alkotást, amelyet a főkarnagy teljesen a maga intenciói szerint tenített be. Ő válogatta ki a szereplő művészeket is és ő maga irányítja a színpadi rendezés munkáját is, maga mellé vévén segítőársul *Vidor* Dezsőt, akinek feladatahoz tartozik a szereplő személyek helyes, értelmes szövegmondását is gondosan ellenőrizni. Balling erre az előadásra *Haselbeck* Olga, *Hajdunát*, *Arányit*, *Venczellt*, *Rózsát* és *Dérit* szemelte ki, akik a „Fidelio” jelentéke-nyebb szerepeit éneklék.

(*) **A Peleskei nótárius.** Ma délelőtt tartották meg a házi jelmezes főpróbát a „Peleskei nótárius”-ból. Gaál József születésnapjának századik évfordulóján teljesen új rendezésben és csaknem minden szerepében új betanulással, új szereplővel illeszt műsorába a színház. A darab első előadása 1838. október 18-án volt a régi Nemzeti Színházban Bartháné javára és Megyerivel a czimszerepben.

(*) **A Népopera programja.** A Népopera e heti játékrendjén még a *Quo vadis?* uralkodik, melynek első vasárnapi előadására is zsufolásig megtelt az új színház hatalmas nézőtere. Pénteken a *Mignon*, Thomas örökszép dalművét illeszt műsorába a Népopera, melynek művészi vezetősége sulvt helyez arra, hogy a régi operák is modern

köntösből kerüljenek színpadán előadásra. A *Mignon* is az eddig ismerttől teljesen eltérő előadásban mutatja be a Népopera. A szöveget újra lefordította *Mérey* Adolf, a színház agilis rendezőjével, aki a főszemélyek szerepeibe egy sereg új prózai szöveget is irt, úgy, hogy a darab librettója száltal is sokkal élénkebb lesz. Ujdonság lesz a II. felvonás első képébe illesztett ballet is, melyhez Thomasnak egy nemrég felfedezett kompozícióját használják fel, amelyet eddig egy operaszínpadon sem játszottak. A népszerű opera főszerepeit *Bazilides* Mária (*Mignon*), *Jávor* Mária (*Philine*) és *Kertész Vilmos* (*Meister Vilmos*) éneklék. A Népopera legközelebbi ujdonsága valószínűleg Gounod posthumus műve, a *Molière* szövegére készült „Botcsinálta orvos” lesz.

(*) **Ifjúsági szimfonikus matiné.** Az állami Szimfoniai Zenekar tegnap délelőtt tartotta ebben az időnyben az első ifjúsági hangversenyt. Műsoron voltak: Goldmark Tavaszi nyitánya, Mozart Szerenádja, Liszt Mazepája és Blumenfeld imént bemutatott új szimfóniája. A matinéra már napokkal ezeltől elkel minden jegy s a természet zsufolásig megtöltö diáksereg valósággal tüntető lelkesedéssel fogadott minden egyes számot és a viszontlátás örömeinek megnyilatkozásaképpen meleg szeretettel ünneplte Kun László igazgatót és derek művészgardáját.

(*) **Robert-Fleury halála.** A híres francia festő, Tony Robert-Fleury, akinek 1890-ben elhunyt apja is kiváló történeti festő volt, tegnapelőtt Párisban 74 éves korában meghalt. Tony Robert-Fleury 1861-ben mutatkozott be a párisi szalonban egy képével, amely a varsói megszállás egy jelenetét örökítette meg. Legnépszerűbb festményei közül való a Luxemburg-képtárban levő, amelynek címe: „Korinthus utolsó napjai.”

(*) **Bécsi építészek a Népoperában.** A Budapestre rándult bécsi építészek *Wagner* és *Klimm* építészeti tanácsosok vezetésével vasárnap délelőtt megtekintették a Népopera épületét. Az illusztris társaságot — amelyhez a mi építészeink közül *Lechner* Ödön, *Neuschloss* Marcell és Ödön, *Sebestyén* Arthur, továbbá *Vágó* László és *József* családokoztak — *Márkus* Géza fogadta és kalauzolta végig az épületen. A monumentális alkotás a vendégeknek rendkívül tetszett és egyhangú elragadtatással nyilatkoztak a Népopera épületéről.

(*) **Városligeti Színház.** A Lengyel menyecske 25-ik előadása kedden, e-hő 12-én lesz. Erre meghívták az operett zeneszerzőjét, Jean Gilbertet is. A jubiláris előadás látogatói a szereplők jelmezes fényképével és a „Falusi banda” cz. táncokplé kottájával tarkított albumot kapnak ajándékba.

(*) **A bécsi művészek Budapesten.** Az Osztrák Építőművészek Egyesületének a Magyar Építőművészek Szövetsége meghívására Budapestre rándult tagjai vasárnap reggel *Schulek* Frigyes műegyetemi tanár vezetésével a Halász-bástyát és a Mátyás-templomot tekintették meg. Onnan a Népoperába mentek. Majd a Népszállót tekintették meg. *Wagner* Ottó, a hírneves osztrák építőművész a körut befejeztével a következőleg nyilatkozott benyomásairól:

Azok a munkák, amiket *Lechner*től és a fiatalbb generációtól láttam, egytől-egyik olyanok, melyek az építkezés követelményeinek teljesen eleget tettek és pedig a praktikusság szempontjából kiindulva, hoznak létre művészi hatást. Megállapíthatom, hogy *Budapest* fejlődésképes és olyan fiatal építési nemzedék áll rendelkezésre a városnak, mely hivatott arra, hogy a város lépét művészié tegye. Külön elismeréssel kell említenem az önk-polgármesterét, aki a város építkezéseinek alkalmat adott mintaszerű és ezt különösen hangsúlyozom, mintaszerű művek alkotására. Csak néhány ilyen községi építkezést akarok megemlíteni. Ilyen az épülőfélben levő vas-utcai kereskedelmi főiskola, azután a jászberényi-uti kislakások bérháza, valamint a Hungária-körúti kislakások építkezése. — Több magánház mellett a legnagyobb elragadtatás hangján kell az állatkert építkezéseiről szólanom és igazán esodálatraméltó a főváros közönségének áldozatkészsége, amelyet ebben megmutatott. Találtam sok stíluskopíát és őszintén nyilatkozva akkor, mikor ezt megállapítom, meg kell mondanom, hogy a középületek javarésze ilyen utánzat. Ezek nem alkalmasak arra, hogy a város esztétikai képét emeljék. Minden kornak megvolt a maga művészete és a Ma művészete is köteles magán hordani a jelenkor bélyegét.

A vendégsereg vasárnap délután a 2 órai gyors vonattal visszautazott Bécsbe, de előbb meghívta a Magyar Építőművészek Szövetségének tagjait, hogy látogassanak el ök is az osztrák fővárosba.

(*) **Magyar festő sikere Párisban.** Pap Aurél szatmári szabadságot gimnáziumi tanár Párisban a Julian-festőiskola kompozíció-versenyén, amelyen különböző országokból sereglettek öszö festőművészek, az első díjat nyerte el.

(*) **Karácsonyi vásár.** Az Iparművészeti Társulat vásárját, amely már teljesen készen áll az Iparművészeti Múzeum földszinti kiállítási csar-

nokában, újabb elhatározás szerint, holnap, kedden délelőtt 9 órakor nyitják meg minden ünneppel párhuzamosan.

(*) **Hangversenyek.** Raekallo Dagmar dalénekesnő e hó 12-én tartja dalestélyét a Lloyd-teremben. A hangversenyen *Wekanen* Kosti zongoraművész fog közreműködni. Raekallo a hangversenyre rendkívül érdekes műsort állított össze: Benedetto M.: Recit v. Ária; Csajkovszky: Valoisin paivin (Ob heller Tag); Massenet: Recit v. Ária aus Maria Magdeleine; Wolff: Sie blasen zum Abmarsch, Mahler: Ablösung im Sommer, Sibelius: Fekete rózsák, Szőlj, szőlj, mád, Jaernefelt: Gyermekdal, Melartini: A tücsök nászútja, Knula: Soká találtam tüzbe nézni, Marjatta dala, Merikanto: Süss nap tüzesen, Palmgren: Ösz, továbbá finn népdalokat. — *Sugár* Viktor orgonaművész és *Földes* Arnold gordonkaművész december 14-iki hangversenyüket, Földes Arnold becséje miatt elhalasztják. A kiadott jegyeket a Harmonia visszaváltja. — A *Wiener Tonkünstler Orchester* január 4-én és 5-én két nagyszabású zenekari hangversenyt rendez. A Vigadó összes termeiben *Nedbal* Oszkár vezetése mellett. Az első hangversenyen *D'Albert* Eugen zongoraművész, a második estélyen *Manen* Joan hegedűművész működik közre. Jegyek a Harmoniánál.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM

* **A Muzikászó Szegeden.** A „Szegedi Híradó” írja: Szokatlan, de mindenesetre izgatón érdekes estélye volt szombaton a szegedi színháznak, amikor Pap Zoltánnak, ennek a Szegedről elszakadt, de érzésben, nyelvben és szívből még mindig színtiszta, kiváló szegedi poétának legújabb művét, a *Muzikászót*, mutatták be ismertetésben, szavaltatban, énekben, zenében és képből. Szinte amerikai volt az a stílus, amelyben egy könyv ilyen módon való ismertetése és népszerűvé tétele könyvnek egyáltalában nem mondható feladatát, megoldották. Nálunk, a mi szegényes viszonyaink között különösen szokatlan a könyvnek a mai estélyen megnyilvánult, olyannyira megkapó apoteozisa, hogy irigylő gondolunk Pap Zoltánra, aki ime megmutatta, hogy egy verseskönyv ismertetése pompásan betölthet egy estét anélkül, hogy azon bárki is unatkozzék.

Természetesen könyve válogatja. Mert az olyan pompás remekmű, mint a *Muzikászó*, pazarul szolgáltatta a mindenkit érdeklő anyagot, s versben, képből, szép muzikaszóban mindenki megtalálta ott azt, ami legközelebb áll a szívéhez. A Muzikászó színpadi bemutatkozása ma olyan zajos sikerrel mulott el, hogy ehhez hasonló még a tapsokhoz nagyon hozzácsokolt szegedi színházban is csak ritkán láttunk.

Tagadhatatlan, hogy a közönséget néhány kiváló művész fellepte is vonzotta, de most, az előadás után már megállapíthatjuk, hogy legjobban maga Pap Zoltán férfokozott mindnyájunk szívéhez, hogy neki szólt a tapsok oroszlán része, neki, akinek pedig még babér sem jutott. Az ő verselt szövege, jobban, szívhezszóllóbban saját magánál nem adta elő a művészek egyike sem, pedig a dalait *Pálmay* Ilka, *Wenczel* Béla és *Sárosy* Bandi énekeltek, verseiből *Szederkényi* Anikó és *Váradi* Antal szavaltak, akik egyenként is felkelhettek volna érdeklődésünket. Pap Zoltán keresetlen, egyszerű előadás módja, s az a szeretet, amelyivel keresetlenül egyszerű, de mégis mély költői kedéllyel valló költeményeit elszavaltta, magával ragadott mindenkit és a maga részére hódította meg a közönséget. *Óreg cigányt*, amelynek beállítása is remek volt, szünni nem akaró tapsorkán követte és kijutott neki az elismerésből bőszesen a Muzikászó képeinek ismertetése közben is. Játszi, kedves, csevögő, szaváló volt ez az ismertetés, olvasalmai, amiben eddig még színpadon nem igen volt részünk, amit eddig talán elképzelhetlenné tartottunk, de amit ma estétől igen természetesenki vélünk. Pap Zoltán megmutatta, hogy egy csomó szép vers, ugyanannyi szép képpel és egy jeles előadóval olyan tökéletes elnyősen lehet kamatoztatni még a színpadon is.

Pap Zoltán mellett *Pálmay* Ilka és *Wenczel* Béla osztottak első sorban a közönség rokonszenvében. *Pálmay* fiatalos tüzzel, mély érzéssel énekelte Pap Zoltán szebbnél-szebb dalait s különösen *Szegedi leányok*, *Hirbehoztak egy legényt* és a *Szomszédunkban van egy legény* címűekkel ért el nagy hatást. A közönség szeretettel ünnepelte a még mindig dédelgetett művésznőt, aki viszont szívét, lelkét öntötte mindegyik dalába. *Wenczel* Béla frappans hatást keltett mind a két énekeszámával és érezes, mély, gyönyörű, tiszta hangja számos tisztelőt szerzett neki Szegeden. *Kévis a mi részünk Isten áldásából...* című tárogatóval kísért kurucz dalát a közönség tomboló lelkesedése következtében kétszer is meg kellett ismételnie. *Sárosy* Bandi népdalénekes *Pap Zoltán Anygal* *kellett az Istennek...* és *Izogatok, dalogatok...* című örökszép népdalaival aratott sikert.

Váradi Antal sok bonhomióval előadott prólogja, *Szederkényi* Anikó megkapó felolvasása, *Feren* *rency* Zoltán, a Petőfi-Társaság alelnökének és dr.

Balassa Ármin a Dugonics-Társaság szépirodalmi osztálya elnökének becses, magas irodalmi színvonalú előadásai tették ki a tartalmas program hátterét.

Az énekszámokat jeles zongoraművésznők, *Meák* Gyula, *Pálmay* Ilka dalait pedig *Erdélyi* Kálmán zenekara kísérte.

Mintegy pedig idestova már ki is fogunk a sok dicsőre jelzőből, végezetül még csak annyit, hogy büszké vagyunk Pap Zoltánra, a szegedi poétára, akinek legújabb igazán monumentális művéből Szegedre is hullott néhány fénysugár.

A színházat nagy és előkelő közönség töltötte meg.

* **Uj irodalomtörténeti társaság.** Néhány hetel ezelőtt az irodalomtörténet művelői között mozgalom indult meg, hogy egy magyar irodalomtörténeti társaság alakuljon meg. Az előkészítő bizottság befejezte munkáját és vasárnap délelőtt a Tudományos Akadémia egyik tanácstermében megtartották az alakuló gyűlést. *Beöthy* Zoltán egyetemi tanár elnök bejelentette, hogy a minisztérium az egyesület alapszabályait jóváhagyta és felhívta a tagokat, hogy a választásokat ejtsék meg. A választások eredménye a következő: Elnök *Beöthy* Zoltán, Alelnökök *Négyessy* László, legifjabb *Szász* Károly, *Décsi* Lajos és *Zoltányi* Irén. Pénztáros *Ágner* Lajos, titkár *Horváth* János, jegyző *Baross* Gyula. A közgyűlés tiszteletbeli tagokul *Szilády* Áront és id. *Szinnyei* Józsefet választotta meg. Azonkívül még választottak egy 86 tagból álló választmányt is. A közgyűlés után a választmány tartotta meg első ülését, amelyen az egyesület hivatalos folyóiratának szerkesztőjévé *Pintér* Jenőt választották meg.

* **A Petőfi-Társaság ülése.** A Petőfi-Társaság vasárnap délelőtt tartotta a havi felolvasó-ülését. *Herczeg* Ferenc elnöklésével. Az ülésen nagyszámú közönség jelent meg. Az elnök az előterjesztések során bejelentette, hogy dr. *Sebestyén* Gyula a Petőfi-háznak ajándékozta Petőfi Sándor egykori szállás- és konyhájának, *Hittig* János sárszentlőrinczi jegyző feleségének, *Fabry* Annának arcképét. A képet *Pajzán* Dávid, *Hittig* Amália férje, nagykőrösi rajztanár festette. *Szentes* József *Katona* Józsefnek egy eredeti kéziratát ajándékozta a Petőfi-háznak, amely 1822-ben Pestről Kecskemétre írt. A *Katona*-kézirat azért becses már, mert igen ritka. *Wassermann* Mór Jókai életnagyságu képét ajándékozta a Petőfi-háznak. Az olajfestmény néhai *Szobonya* Mihály műve. A társaság hálás köszönetet mond az adakozóknak.

Ezután a felolvasásra került a sor. Elsőnek dr. *Steinbach* József, a Petőfi-társaság kultúrja, Petőfi német fordítója lépett a felolvasó asztalhoz és „Petőfi költszete és a műfordítás kellekei” címmel tartott értekezést. Előadásában méltatta Petőfi költszetét és a műfordítás főkéllékeként a hű és megfelelő kifejezések alkalmazását tartotta mindig szem előtt munkájában.

Utána *Koröda* Pál rendes tag olvasta fel költeményeit nagy tetszéssel. *Bercsik* Árpád tiszteleti tag „A struccmadár Stooszon” című humoros elbeszélését olvasta fel. Az elbeszélés egészenes humora és fiatalos hévvel poentírozott előadása állandó derűltségben tartotta a közönséget.

Végül *Szávay* Gyula rendes tag három vendégtől mutatott be egy-egy költeményt, pár szóból összefűzött vonzó keretbe fogva a bemutatottakat. *Földváry* István, Esztergom nem rég elhunyt széplelkű poétája volt az első, aki mintegy a hantok alól küldött egy-két bucsuzó virágot a társaságnak, amelyet nagyon szeretett. Szép költeményének „Ósi levelek” volt a címe. *Jörgné Draskóczy* Ilmától, a tomesvári Arany János-társaság tagjától való volt a második vendégeköltemény *Ósanyám* címen. A nőies bájjal és elmélyedő merengéssel teljes költemény nagy hatást tett.

Harmadiknak *Szávay* Zoltánnak — *Szávay* Gyula ismert költőnek a fia — a társaság legutóbbi lyrai költeményes pályázatán első díszert nyert verse került — a társaság tradíciói nyomán — felolvasásra. A szép lyrai versnek A hetedik szoba a címe. Mint a mesebeli tündérpalotának, az ő lelkének is van egy hetedik szobája.

„Minden léleknek van egy zárt kilinése, egy titkokkal telt hetedik szoba, Talán az átka, talán drága kínese, Mindegy! En kérlek, most ne nyiss oda. Kilinése rég nem volt már női kézbe. Rajt régesrég csak álmok pókja szőtt. Ne hallgatózz! a kulcslyukon se nézz be, Labujjhegyen járj az ajtó előtt.”

A szép költemény meglepő kerekdséggel, biztossággal van megírva s *Szávay* Gyula poentírozott, rokonszenves előadása csak fokozta a hatását. Melegen tapsoltak a nagytehetségű fiatal poétának és gratuláltak a boldog apának.

* **Tagajánlások a Petőfi-Társaságba.** A tegnapi felolvasó ülés után *Herczeg* Ferenc elnöklésével zárt ülést tartott a Petőfi-Társaság, amelyen *Kéry* Gyula titkár bejelentette, hogy a *Bulyovszky*-pályázatra negyven pályamű érkezett. A társaság a pályaművek megbírálásával *Szávay*

Gyula, *Koröda* Pál és *Lampérth* Géza rendes tagokat bízta meg. Bejelentette továbbá a titkár, hogy a megüresedett két rendes tagsági helyre a következő ajánlásokat küldték be: dr. *Felcké* Sándor (ajánlja *Gárdonyi* Géza, dr. *Palágyi* Menyhért, dr. *Hatala* Péter és *Nógrádi* Pap Gyula), ifj. *Hegedüs* Sándor (ajánlja dr. *Feren* *rency* Zoltán és dr. *László* Mihály), *Balla* Ignác (ajánlja *Ábrányi* Emil, *Lőrinczy* György és *Szöllösi* Zsigmond). A társaság elhatározta, hogy ezuttal tiszteleti tagokat nem választ, mert a tiszteleti tagok megállapított száma betelt. A tagválasztó közgyűlés, amelyen a titkár is új választás alá esik, december 19-én, kedden, délután öt órakor lesz a M. Tud. Akadémia kistermében. A zárt ülésen *Herczeg* Ferenc elnök a társaság gazdasági bizottságát, amelynek *Feren* *rency* Zoltán dr. alelnök, *Kéry* Gyula titkár, *Neugebauer* László ellenőr, *Farnady* József ügyész és *László* Mihály dr. a tagjai, december 14-én ülésre hírtá meg, amelyen a társaság költségvetését készítik elő a közgyűlés számára.

FŐVÁROS.

A tanítók fizetésrendezését jóváhagyták

— A belügyminiszter leirata. —

A szolgák fizetésrendezése még mindig késik.

Budapest, december 11.

A főváros tanítói személyzetének forrongása melyet a fizetésrendezés késedelmes miniszteri jóváhagyása idézett elő — a mai nappal véget ért. Már napokkal ezelőtt kijelentette dr. *Eirczy* István polgármester a joggal zugoló tanítóságnak, hogy a fizetésrendezés jóváhagyása csak napok kérdése és szombaton csakugyan leérkezett a belügyminiszter leirata a fővárosra, melyben közli, hogy a tanítói fizetésrendezésre vonatkozó szabályrendeletet elbírálta és általánosságban jóváhagyja. Mindenki tudja, hogy a szabályrendelet jóváhagyását szinte ki kellett csikarni a belügyminisztértől, mert a közoktatásügyi miniszter — akihez a szabályrendeletet véleményezés végett áttették — határozottan ellene foglalt állást. A fővárosi tanítóság valóban külön is hálás lehet *Bárczy* István polgármesternek, amiért fáradhatatlan buzgósággal és utánjárással sikerült elhárítania mindazokat az akadályokat, melyek a miniszteri jóváhagyás elé tornyosultak.

A belügyminiszternek vannak ugyan kisebb jelentőségű aggályai, melyeknek megszüvelését kívánja a törvényhatósági bizottságtól. Ez a körülmény azonban nem szolgál akadályul a fizetésrendezés életbeléptetésének, mert eltekintve attól, hogy a miniszter kijelenti, hogy nincs kifogása az ellen, hogy a főváros a szabályrendeletnek ama részeit, amelyek ellen észrevételt nem tett, az egész szabályrendeletnek végleges jóváhagyása előtt már most életbeléptesse, a közgyűlés már szerdán foglalkozni fog a miniszteri leirattal és magáéva fogja tenni a miniszter által kívánt lényegtelen módosításokat.

Már most a főváros alkalmazottainak fizetésrendezése csak egy ponton nem nyert még elintézet. Az *altiszti és szolgai létszámhoz tartozó fővárosi alkalmazottak* fizetésrendezésének kormányhatósági jóváhagyása ugyanis még mindig késik. Annál fájdalmasabb és elszomorítóbb ez, mert hiszen a legnyomorultabb, legsilányabbul fizetett személyzetet éri a belügyminiszternek ez a mostoha eljárása. Ezek a szegény városi szolgák még mozogni sem mernek ebben az ő legvitálisabb ügyükben, hanem biznak *Bárczy* polgármesterben, hogy az ő humánus érzése és gondoskodása talán még karácsony előtt megérdemelt fizetésjavításhoz juttatja őket.

A tanítószemélyzet fizetésrendezésére vonatkozó miniszteri leirat kifogásolja a szabályrendeletnek azokat a rendelkezéseit, amelyekkel működési pótlékok nyugdíj alapjául szolgáló illetmények állapítottak meg, mert a működési pótlékok bizonyos működési körrel egybekötött különös tevékenységnek a díjazásul szolgálnak s jellegükkel fogva a nyugdíj alapjául be nem számíthatók. Az árvaházi és szeretetházi igazgató és tanítószemélyzet részére működési pótlék elnevezéssel megállapított járandóságának a nyugdíj alapjául szolgáló rendszeres illetményként való megállapítását, szemben az elemi iskolai tanszeméllyel, kellően megokoltnak nem tartja.

A rendszeres állásra megválasztott tanszemélyzetnek fizetését az állás elfoglalása napjától, a lakpénzt pedig az azt követő hónap 1-étől kell utalványozni.

Megjegyzi a miniszter, hogy az ideiglenes minősítésű (megbízott) állásoknak tényleges átszervezése tárgyában hozandó határozat jóváhagyás végett pótlólag majd fölterjesztessék.

A 49. szakaszban a tanács, illetve a polgármester részére adott azon felhatalmazást, amelyeket azelőtt olyan előre nem látható esetekben, amelyekre vonatkozólag a szabályrendelet határozottan nem rendelkezik, saját hatáskörükben intézkedhessenek, törvényes alap hiányában, el kell hagyni.

Végül ki kell egészíteni a szabályrendeletet a felmerülő vitás kérdésekben dönteni illetékes hatóságoknak felsorolásával s az ezek határozatai ellen megengedett jogorvoslati eljárással.

Ennek a kiegészítésnek a szabályrendeletbe való felvétele iránt azonban külön rendeletben szándékozik a miniszter intézkedni. Még több apróbb észrevétel után felhívja a miniszter a székesfőváros közönségét, hogy a szabályrendelet észrevételei által érintett részben megfelelően dolgozza át és ennek megtörténte után a szabályrendeletet végleges jóváhagyás végett újból terjeszse fel.

Végül kijelenti a miniszter, miszerint figyelemmel arra, hogy a szabályrendelet elvben és általánosságban már jóváhagyta és figyelemmel a székesfővárosi tanszemélyzetnek ezen szabályrendelet mielőbbi életbeléptetéséhez fűződő anyagi érdekeire is, nincs kifogása az ellen, hogy a székesfőváros közönsége ennek a szabályrendeletnek észrevételei iránt nem érintett részeiben való életbeléptetése iránt a szükséges intézkedéseket már most megtehesse.

A feliratot a tanács kedden, a közgyűlés pedig szerdán tárgyalja.

(A főváros közegészségügye. A fővárosi közegészségügyi bizottságának mai ülésén dr. Magyarovits Mladen tisztii főorvos beszámolt a fővárosi közegészségügyi állapotáról november hónapban, amely az októberi állapothoz képest lényeges változást nem mutat. A hevenyfertőző kórok összes száma 2600; 884-el több volt, mint az előző hónapban. Ez a szaporodás azonban csak a könnyű lefolyású kanyaróra esett, míg a súlyosabb lefolyású fertőző kórok, mint a hasi hagymáz, skarlát és ronszó torok- és gégelel csökkentek. A kolera ellen való védekezést megszüntették, mert a főváros területén október 19-ike óta koleraeset nem fordult elő.)

Budapesti Szanatóriumok és Gyógyító Intézetek Egyesülete.

A) Intézetek bejáró betegeknek.

Dr. Schiff Kálmán Testgyógyászati, svédgymnastika, gép-torna, speciális gyermek-torna, V. Nagykörút-utca 20. massage, forró- és villanyfürdő.

Dr. Batizfai-vy-féle Vizgyógyászati, villamos kezelés, szanatórium, diétás kezelés, hőfürdők, napfürdők, VII. Aréna-ut 82. Hízaló-sóvízgyógyító kúra. Bejáróknak is.

Dr. Hősig Izso A villamosítás minden nem. (Elektrómagneses, áronval, kétféle fony-fürdők stb.) Bevált gyógymódot bel-, ideg-, bőr- és anyagcserebajok ellen.

Inhalatorium a Dr. Jakab-féle Liget-Szanatóriumban VI., Nagy János-ut 47. szám. Inhalációs kezelés. Pneumatikus kamra, sürített és ritkított levegő, sool- és gyógyszeres belélegzés.

Dr. Justus borbajokat gyógyító és szőp-segápóító intézete Ferencz József-rakpart 26. Sugaras gyógyítás, rádium, Röntgen, forró- és hidegfürdők, kozmetikai műtétek.

Dr. Pajor Inhalatorium Asthma-gyógyászati Pneumatikus kamra, sool- és gyógyszer-belélegzés Vas-utca 17.

Dr. Reich Miklós Mechanikai gymnastika, testgyógyászati mechanikai kezelés, masszázs, szénsavas forró- és hidegfürdők, Elektromágneses, villamos és vizgyógyászati eljárások. Budapesti mechanikai Zander-intézet és villamos fürdők. Muzeum-körút 2.

Dr. Róth orthopédiai szanatóriuma és vizgyógyint. Stefánia-ut 55. sz. Bencsikóknak is. Testgyógyászati automata készülékekkel s corsetteivel. Svéd torna. Törött vagy izület-gyulladásos láb-férfő kezelése.

B) Intézetek bennlakó betegeknek.

Dr. Glück-féle vizgyógyintézet és szanatórium Városligeti fasor 11. szám. Vizgyógykezelés, szénsavas fürdők, massage, elektrotherapia.

Dr. Jakab-féle Liget-Szanatórium VI., Nagy János-ut 47. Diétás, diagnosztikus, fizioterapiás intézet belbeteg, idegbeteg, czukorbeteg, köszvényesek részére

Dr. Mátrai Gábor Orvosi tanácsadó Stofánia-ut 55. szám. Csukorbeteg, vese, gyomor, bélbeteg, köszvényesek diétás kezelése. Hízaló-ut. Bejárók részére is.

DR. PAJOR szanatórium VII., Vas-utca 17. Belbeteg, idegbeteg, szélszű beteg osztályok.

KÖZIGAZGATÁS.

A polgármesterek memoranduma. A Polgármesterek Országos Egyesülete szombati közgyűléséből felterjesztést intézett gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnökhez, mint belügyminiszterhez. A felterjesztésben kifejezésre juttatták mindazokat a panaszokat és kívánásokat, amelyeket a szombati közgyűlésen határozatra foglaltak. Kérlelik az, hogy a miniszter törvényhozási uton szabályozza a városi tisztviselők illetményeit is. A törvényjavaslat elve az legyen, hogy a városi tisztviselőknek kevesebb illetménye nem lehet, mint amennyi a hasonló alkalmazásban levő állami és vármegyei tisztviselőknek, törvényben vagy kormányrendeletben meg van állapítva. Különösen pedig kéri annak a törvényalkotásnak is, hogy a nyomozó drágaság és a nehéz életviszonyokra tekintettel az állami tisztviselőket megillető drágasági vagy családi pótlékban ugyanazon mérvben az államsegély terhére a városi tisztviselők is részesítendők. Ezeknek az igényeknek a kielégítésére a városoknak oly összegű államsegély bocsátásukra kell rendelkezésükre, hogy 1911. január elsejéig visszamenőleg a városi tisztviselők illetményeik teljes élvezetében lépessenek.

Dr. Ugró Gyula ügye. Ujpest város polgármesterét, dr. Ugró Gyulát tudvalegőleg a képviselőtestület felfüggesztette állásától. Fazekas Ágost Pestvármegye alispánja a polgármester ideiglenes helyettesítésére dr. Miklós Antal vármegyei tiszteletbeli ügyészt és ügyészi megbízottat fogja kirendelni, aki a fegyelmi vizsgálat tartama alatt látja majd el a polgármesteri teendőket. A polgármester ellen indított fegyelmi eljárás valószínűleg hosszabb ideig fog tartani és így a polgármester-választás is csak nagyobb idő múlva ehető meg.

A kispesti járás megnyitása. Az ujonnan megalakított kispesti járás főszolgabírája december elsején kezdte meg működését. Az új főszolgabíróhoz a monori járásból Kispeszt és Pestszentlőrinczet, a ráczkevei járásból pedig Csepel, Dunaharaszti, Soroksár és Erzsébetfalva községeket esattolták. A járási főszolgabíró hivatala az állami munkástelepen van.

EGYESÜLETEK.

(—) **A Törvényes Munkásvédelem Magyarországi Egyesülete** vasárnap délelőtt tartotta közgyűlését, amelyen Sztéryni József elnökölt. A társadalmi muzeum tanácsterme teljesen megtelt és a jelen voltak soráiban ott láttuk közeletünk számos kiválóságát. Sztéryni József megnyitójában beható szemlélt a külföldi szociálpolitikájáról az utolsó három évben. Majd Szánthó Menyhért főtitkár az évi jelentést terjesztette elő. A titkári jelentés bemutatása után Teller Miksa a zárószóadást és a költségvetést olvasta fel és ezeket a gyűlés egyhangúlag tudomásul vette. Heller Farkas, az egyesület titkára tartott ezután előadást „A szociálpolitika és a felső osztályok” címen. A közgyűlés végén Gaál Jenő főrendiházi tag arra hívta fel a tagok figyelmét, hogy a kormány egy közegészségügyi muzeumot akar létesíteni, azt indítványozta, hogy járjanak közbe az erre illetékes minisztériumban, hogy ezt a muzeumot ne ö. állón, hanem a társadalmi muzeum keretében létesítsék. Az indítvány elfogadása után a gyűlés Sztéryni József zárószóval véget ért.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ **Halálos ítélet.** A jákóhodosi gyilkossági pörben szigorú ítéletet hozott az esküdtszék. Nagyváradról táviratozzák: Az esküdtek főnöke délután háromnegyed két órakor hirdette ki a verdiket, melyben az esküdtek Nagy Bálintot és Siposs Bálintot gyilkosságban vétkezőnek mondták ki. A bíróság erre ítélethozatalra vonult vissza és egyenlőre egy órakor olvasta fel a gyilkosok előtt az ítéletet, amely szerint az esküdtszék Nagy Bálintot egyrendbeli gyilkosság büntetéseért életfogytig tartó fegyházra, Siposs Bálintot pedig kétrendbeli gyilkosság elkövetéseért kötél általi halálra ítélte. Filipás Lőrinczét a felbujtás vádjára alól felmentették és azonnal szabadlábra is helyezték. A törvényszék épülete előtt

óriási közönség gyűlt össze, mely megnyugvással fogadta az ítéletet.

§ **Bírák tanulmányi kirándulása.** Az Országos Birói és Ügyészi Egyesület szombaton délután folytatta tanulmányi kirándulását a lipótvárosi elmegyógyintézetben. Az előadást dr. Fabinyi Rudolf főorvos tartotta. A befejező előadás december 16-án 1/4 órakor lesz.

§ **Vita a birói függetlenségről.** A Magyar Jogászegyesület szombaton este teljes ülést tartott, melyen folytatta a polgári perrendtartás életbeléptető javaslatáról megindult vitát. Az első felszólaló Fodor Ármán kuriai bíró volt, aki védelmezte az életbeléptető javaslat eredeti álláspontját. Nagy Ferencz elnök a felszólalóval szemben azt hiszi, hogy ha a perrendtartás életbeléptetésével kapcsolatos nehézségeket másképp is le tudjuk küzdeni, akkor ne bántuk a birói függetlenséget. A javaslatot nézve, kénytelen kimondani, hogy az ülést a célzon, mert olyan nagy terjedelemben vette föl a birói függetlenség felfüggesztését, amit a perrendtartás még sem okol meg. A bírói perrendtartás életbeléptetése alkalmával nem volt szükség a birói függetlenség nagy elvének felfüggesztésére. A vitát egy közeli alkalommal folytatják.

SPORT.

( ) **Nagy Béla-émlékverseny.** A magyar vívó-sport legérdemesebb munkásának, dr. Nagy Bélának 10 éves jubileuma alkalmából a fővárosi vívóklubok jubileumi vándordíjat alapítottak, melyért vasárnapon mérköztek egymással versenyzőink legjobbjai. A jubiláns karddal és tollal egymaga többet dolgozott, mint egész nemzedékek, fáradhatatlan működésének legszebb jutalma az, hogy a magyar kard világhírré tett szert.

Dr. Hajdu Marcell magas szárnyalású üdvözlő beszéd kíséretében nyújtotta át az alapító egyesület érmeivel díszített emléklapokat, amelyre dr. Nagy Béla meghatottan válaszolt. A verseny befejeztével ünnepi lakomára a Hungáriába ment a társaság; a megjelentek között ott volt: Hazai Samu miniszter, Gopcsa László, a kultuskormány képviselőjében, Polónyi Géza, Altörjaj és Palkovics altábornagyok, Muzsa Gyula és még igen-igen sok sportkiválóságunk. Berzeviczy Albert táviratilag mentette ki elmaradását.

Üdvözlő beszéddel köszöntötte itt Nagy Bélát Demonyi Móricz az ünnepélyt megrendező Nemzeti Vívó Club nevében és a sportklubok képviselői. Nagy Béla válaszában megpendítette a csapatbajnokságok megrendezésének eszméjét, amelyre kitörő lelkesedéssel fogadott a hallgatóság.

A verseny eredménye: 1. Werkner Lajos (N. V. C.) 12 győzelemmel. 2. Dr. Földes Dezső (Föv. V. C.). 3. Dunay Bertalan (B. B. T. E.) 11—11 győzelemmel. 4. Dr. Tóth Péter (M. A. C.) 9 győzelemmel. 5. és 6. Repeckzy Andor (K. E. A. C.) és Pintér Géza (Debr. V. E.) 8—8 győzelemmel. 7. 8. 9. Dr. Bognár Gusztáv (B. E. A. C.), Benedek Géza (M. A. F. C.) és dr. Fodor (Hungária) 6—6 győzelemmel. 10. Urbanek István (Szegedi V. E.). 11. 12. és 13. Frankó Zoltán (W. V. C.), dr. Radó Arthur (M. T. K.) és dr. Paulikovics Elemér 3—3 győzelemmel.

( ) **A vasárnapi labdarugó-mérkőzések.** Az első osztályú bajnoki mérkőzéseket már mind lejátszották, csak a megismétlendő TTC—Törekvő-matched tartják még az őszi szezonban meg december 17-én. Vasárnap egy nemzetközi és egy Ladányi-díj mérkőzés szerepelt a programon. A Magyar Athletikai Club 4:0 arányban győzött a Wiener Athletiker Club ellen. A MAC nagy formában levő csapata könnyen verte a WAO-t, alandó fölény mellett. A Millenáris-pályán a Magyar Testgyakorlók Köre 1:0 arányban győzött a Törekvő Sport-Egylet ellen. A Törekvős az idei szezon egyik legdurvább mérkőzését játszotta le tegnap. Takács Kertész I-et ugy megrugta, hogy kivitték a pályáról. A bíró minden Törekvős foultokat megtorlatlanul hagyott és így vígan rugdosták az MTK csatárait. A match nagyobb részben a kék-fehérek őrési fölényben voltak és a második félidőben Csüdör révén szereztek meg a győztes gólt. Bíró Zsoldos volt. — Egyéb eredmények: FTC—KAOE 7:0. II. oszt. bajnokság: ÜTE—BEAC 6:0 (3:0). — Corinthian-vándordíj: Törekvős komb.—JAC 0:0. — III. ker. TVE—Tatabányai SC 3:3 (2:1). — Kollégium—Testv. 2:0 (1:0). — Külföldi eredmények: Bécs: WSC—Summering 4:1 (2:0), WAF—Rapid 2:0 (1:0), Rudolphshügel—Cricketer 4:2 (3:1), Hertha—Amateur 3:2 (1:0).

( ) **Magyarország sulyemelő bajnoksága.** Vasárnap rendezte a M. A. Sz. három sulycsoportban Magyarország sulyemelő bajnokságát. A programon már szerepelt Weisz Richárd neve, de még nem indult. Feltűnést keltő eredményt ért el Zólyomi, a MTK tagja. A bajnokság sima lebonyolítása Csanádi Mór érdeme.

( ) A BAK birkózó-versenye. A Budapesti Athletikai Klub vasárnap tartotta szépszámu közönség előtt birkózóversenyét, amelynek részletes eredményei a következők: Pehelysúly (junior): 1. Pollák József (MTE), 2. Szántó Árpád (BAK), 3. Breznóti Miklós (MTK). — Könyvű súly (junior): 1. Miskay Árpád (BAK), 2. Stemmer József (MTK), 3. Spitzer Ferencz (MTE). — Középsúly (junior): 1. Csapitzky Mihály (BAK), 2. Baranyi István (BAK), 3. Tabajdy Kálmán (BAK). — Nehézsúly (senior): 1. Schwarcz Ernő (BAK), 2. Ruzicska Gyula (BAK), 3. Steiner Rezső (MTE). — A vándordíj-nyertese a BAK 16 p. 2. MTE 4 p. 3. MTK 3 p.

KÖZGAZDASÁG.

Az altruista bankból. A Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége megkezdte Papp Géza képviselő, vezérigazgató vezetésével működését. A vezérigazgató mindenekelőtt az egyes osztályok vezetőit nevezte ki. Így a bank pénzügyi osztályának élére Turnauer Gyula, a Magyar Általános Hitelbank kassai fiókjának volt főnökét tették, míg a telepítési osztály vezetésével Ruzsák Hermant, a Temesvári Földbirtokosok Bankjának volt tisztviselőjét, bízták meg. Az új bank dacára annak, hogy a pénzügyi kormány részéről a legmesszebbmenő pénzügyi támogatásban részesül, nem fog a földbirtok esereiműveletekkel foglalkozó magánintézeteknek versenyt támasztani, mert elsősorban arra van hivatva, hogy közérdekű birtokparcellázásokat bonyolítson le, melyek tudvalevőleg nem mindig jövedelmező üzletek. Ennek a céljának fog szolgálatában állani az új állami agrárbank s hogy működése tisztán ebben a keretben maradjon, minden nagyobb parcellázást előbb a földművelésügyi és pénzügyi minisztériumokban fognak felülvizsgálni és jóváhagyni.

Pénzügyintézetek közgyűlése. A Pénzügyintézetek Országos Egyesülése vasárnap délelőtt tartotta meg alakuló közgyűlését Kolozsvárott. A gyűlésen résztvevő Széll Kálmán titkos tanácsos, az egyesület elnöke, aki nagyszabású megnyitóbeszédben mutatott rá az egyesülés céljaira. Szívesen és örömmel jöttünk — mondta — Kolozsvárra s itt szívesen dolgozunk morális, kulturális, anyagi vagy bármely más irányban, mert céljainkat itt megértik és mellátják. Tiszta meggyőződés az azonban, hogy a kulturális és gazdasági eszközök fejlődése elváhatatlan s fogalmuk, céljuk összefügg. Nemzeti kultúra gazdasági erő nélkül fejlődni, terjeszkedni nem képes. Akármilyen legyen is az ország múltja, történelme, irott betűi és szent törvényei, ha kulturális és gazdasági erő tekintetében nem fejleszti magát, nem méltó a múltjához és nem biztosítja jövőjét. A magyar nyelvnek, a magyar nemzeti karakternek éppen az ország ezen helyén való állandó érvényesülését és fentartását a magyarság életfeladatának és szükeletének tartom. E célok szolgálatában félre kell tenni minden olyan momentumot, amelyek eltávolítanak egymástól, hogy a nemzeti ügy sikere biztosított. Mindenki anyanyelvét tisztelőben tartom, ha a magyar állam tagjának tekint magát s örülni fogok, ha ez ország minden tagja nemcsak a maga nemzetét szereti, hanem a magyar államot szolgálja, mert ez a főcél kulturális és gazdasági téren. A nagyszabású beszéd után dr. Hantos Elemér országgyűlési képviselő, a Pénzügyintézetek Országos Egyesülésének ügyvezető-igazgatója tartott előadást a pénzügyintézetek szerveződésének gyakorlati céljairól, majd dr. Kiss Mór udvari tanácsos, egyetemi tanár a pénzügyintézetek feletti ellenőrzésről tartott előadást és dr. Navratil Ákos egyetemi tanár a drágaságról értekezett. Ezután megejtették a választást. Elnökök lettek: gróf Mikes Zsigmond, gróf Wass Béla, Gyálókay Sándor, Lendvay Emil, gróf Bánffy Miklós és Dózsa Endre.

A Máv. kőbányát vásárol. A Magyar Királyi Államvasutak igazgatósága tárgyalásokat kezdett egy dunántúli kőbányatársasággal telepének megvásárlása ügyében. A Máv.-nak az a terve, hogy a telepet megvásárolja s azt saját üzemében továbbra is működés alatt tartja.

A mezőgazdasági szakoktatás reformja. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület irodalmi és tanügyi szakosztályának ma délutáni ülésén Bernát István szakosztályi elnök nyitotta meg a napirend tárgyalása során a vidéki gazdasági előadások helyül Sátoraljaújhely, Léva, Arad és Veszprém városokat jelölték ki. Buday Barna ismerlette ezután a Torontálmezei Gazdasági Egyesület és Tas Ferencz állami polgári iskolai tanár indítványát a polgári iskolák átvezetése tárgyá-

ban. A két indítvány céljának részletes kifejtésével kapcsolatban a mezőgazdasági szakoktatás reformjának fontosságára mutat rá, ami a polgári iskolák átvezetésével könnyen elérhető. Állásponkjának támogatása végett a következő határozati javaslatot terjesztette elő: „Az irodalmi és tanügyi szakosztály kívánatosnak tartja a polgári iskoláknak olyan hét osztályú iskolákká való átvezetését, melyek a mezőgazdasági ismereteknek elméleti és gyakorlati tanítására kiváló gondot fordítanak. Kérje fel az OMGE a vallás- és közoktatásügyi minisztert, hogy az 1868. XXXVIII. t. c. módosításával a kis- és középbirtokosok társadalmi és gazdasági igényeinek megfelelő középfokú iskolák létesítésére törekedjék s hogy a szükséges reformmunkálatok megállapítása céljából szakférfiak és a gazdátársadalmi tényezők bevonásával mielőbb szakértekezletet hívjon össze.“ A szakosztály egyhangulag elfogadta a határozati javaslatot.

A Kereskedelmi Bank terjeszkedése a Keleten.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank ismét egy nagy jövőjű vállalkozásnak vetette meg alapját a keleten. Szofiában tíz millió tőkével jelzálogintézetet létesített. Az új intézet — mint nekünk Szófiából sürgönyözik — *Banque hypothécaire du royaume de Bulgarie* czim alatt tartotta meg alakuló közgyűlését. Ezen jelzálogbankot, melynek részvénytőkéje 10 millió frank, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, a Banque de Paris et des Pays-Bas, a Banque Générale de Bulgarie, a Berliner Handels-Gesellschaft, a Banque Internationale de Bruxelles, a Banque Bulgare de Commerce és a „Bulgaria“ I. bolgár Biztosító Társaság alapítja. Az igazgatóság tagjai lettek: Chevront Ede, a Banque de Paris et des Pays-Bas igazgatója, Level Jacques, a Société Centrale de Dynamit igazgatója, Weiss Fülöp, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank igazgatója, dr. Hegedűs Lóránt országgyűlési képviselő, Bousquet György, a Banque Générale de Bulgarie elnöke, a bolgár állampapírok francia tulajdonosainak képviselője, Polakovits László, a Banque Générale de Bulgarie igazgatója, dr. Wallich Pál, a Berliner Handels-Gesellschaft igazgatója, Weil Viktor, a Banque Internationale de Bruxelles igazgatója, Danef St., sz. k. bolgár kir. miniszterelnök, a Szobranje elnöke, Gubidelnikoff György, a Szobranje tagja, a Banque Bulgare de Commerce vezérigazgatója, Izantchoff Szava ügyvéd, a Banque Générale de Bulgarie ügyésze, Todoroff György, a „Bulgaria“ I. bolgár biztosító társaság vezérigazgatója. A felügyelő-bizottság tagjai lettek: Théodoroff Márton, a Banque Générale de Bulgarie felügyelő-bizottsági tagja, Szófia város volt polgármestere, a párisi Société d'Assurances „Union“ bolgár tiszt. igazgatója, Karadjoff István, a Banque Nationale de Bulgarie volt kormányzója, Maytoff Slaveike, Szófia város közönségének jogtanácsosa, dr. Hernádi Antal és Braun Tivadar, mindkettő a Banque Générale de Bulgarie aligazgatója. Az igazgatóság elnökevé Daneffet, alelnökké Chevront és Weisst választották.

Fizetési képtelenségek. A bécsi hitelezői védőgyűlés a következő fizetési képtelenségeket jelenti: Kardos Jenő Nagybánya; — Fried Jenő Nagykaroly; — Weisz Jenő Bares.

A pénzpiac helyzete. A pénzpiac helyzete sivár és bizonytalan. A külföldről a legkellemetlenebb hírek érkeznek s ma Berlinből már azt táviratozzák, hogy a magánkamatláb elérte a bankráta nagyságát. Ezzel súlyos helyzet előtt áll a pénzpiac. A Német Birodalmi Bank csak nehezen határozhatja el a kereskedelem és ipar érdekében a díszkont emelését, csakis rendkívüli okok kényszeríthetik erre a tőzsdét. A másik okot az Angol Bank rátaemelése szolgáltatná. A börzén igen drága ultimópénzt várnak, a napi pénz 4 és fél — 5 százalék, míg az ultimópénz arát 7 százalékra becsülik. Londonban a magánkamatláb 3 és tizenháromtizenhatod százalék, napi pénz pedig 3 és egynegyed százalék. Ilyen körülmények között csak természetes, hogy bankjaink is a legnagyobb tartózkodással viselkedjenek minden, még a legkisebb igényekkel szemben is. Élénken bizonyítja ezt egyik legnagyobb bankunknak kerületi kerületi mai körlevele, amely így szól:

„Még nem csillapodott le az a rémület, melyet az angol-német háború veszedelméről szóló leleplezések keltenek és melyet az angol, majd a német parlament tanácskozásai ébrentartanak és

már újra háborús veszedelem tudatára ébredt Európa közvéleménye, midőn az osztrák-magyar vezérkari főnök lemondásának körülményei napfényre kerültek. A diplomácia már hónapok óta nagy erőfeszítéssel dolgozik azon, hogy Európa békéjét fentartsa és mégsem óvhatta meg a világot Olaszország tripoliszi kalandjától, melynek esetleges bonyodalmi újabb nagy munkát adnak a föld-rész politikai nézeteinek a háború elleni küzdelemben. Nagyon természetes, hogy ezt az állapotot az értékpiacon súlyos teherként érelik, mely a különben előretörni és a virágzó ipari konjunktúra gyümölcseit leszakítani kész tevékenységet megbénítja. A szünni nem akaró pénz-irágaság, mely ugyancsak utját állja minden élénkebb mozgalmnak, szintén következménye a fenvázolt külpolitikai helyzetnek, mely tartózkodásra kényszerít és vállalkozót egyaránt. Ezek a politikai és pénzügyi viszonyok magyarázzák piacunk ingadozását. Hajlama és optimizmusa folytán szívesen reagált minden buzdító mozzanatra. De tagadhatatlan az, hogy idegesség kapott lábra és a tőzsdéken is a vevők megfogytak számban és bátorságban. Kedvezőbb kilátások rupán a pénzügyi viszonyok javulásával nyílnak talán az új évben. Ha ugyan addig a külpolitika nem rontja meg tovább is a piacok helyzetét.“

Ez a helyzet. Pénzügyi körökben nem is remélik, hogy ez ebben változni fog. — Ha lesz javulás, az csak az 1912. év első hetére várható. Addig a legnagyobb bizonytalanság előtt áll a pénzpiac.

A végleges terméseredmények. A központi statisztikai hivatal az idén előbb dolgozta fel, mint a múlt évben a hat főtermény végleges terméseredményére vonatkozó adatokat. Eszerint:

Termény	Leartott terület kat. holdakban	Végleges termés	
		kat. m ²	összesen méterm ² re
Buza (őszi, tavaszi)	5.873.875	8.11	47.635.937
Rozs (őszi, tavaszi) és kétszeres	1.892.271	6.76	12.796.507
Árpa (őszi, tavaszi)	1.924.801	8.25	15.887.592
Zab	1.865.908	7.01	13.085.493
Tengeri	4.282.983	8.13	34.817.413
Burgonya	1.078.752	40.77	43.977.161

Vagyis a földművelésügyi minisztérium előzetes becslése és a végleges eredmény között egyedül a burgonyánál mutatkozik némi számbavehető különbség, minek oka abban keresendő, hogy a nyári nagy szárazság után a gazdasági tudósítók október 17-én még gyengébb termést vártak, s csak a teljes betakarítás után novemberben tapasztalták, hogy az őszi esőzések hatása folytán még javult az eredmény.

A forgalmi zavarok és a hadgyakorlatok. A kereskedelemügyi miniszter programbeszédében a legsúlyosabb forgalmi zavarokkal, a Máv. vonalain fölépelt nagy forgalmi akadályokkal hosszasan foglalkozott. Érdekes volt különösen az a megjegyzése, hogy az ideiglenes hadgyakorlatok is jelentősen emelték a Máv. vonalain a teherforgalom akadályait. A hadvezetőség ugyanis kérek 17.000 kocsit foglalt le a hadsereg szállításaira és olyan hosszú ideig tartotta a gyakorlat színhelyén, amire még nem volt példa. Máskor a kocsikat rendeltetésük helyén rögtön kiürítették s azután nyomban visszaküldötték a vonatkozó állomásokra. Az idén azonban kivétel nélkül az összes kocsikat visszatartották s csak mikor a gyakorlat teljesen véget ért, ugyanazokban a kocsikban szállították vissza a katonákat s a hadi felszereléseket az ország különböző helyeire. Így hetekig vésztegeltek a kocsik s a 17.000 darab vagon a forgalomból teljesen kiakasztódott. A hadvezetőségnek ez a helytelen s a forgalom szempontjából igen káros eljárása természetesen hozzájárult a forgalmi zavarok emeléséhez.

Erdőalvások gyűlése. A Besztercebányán székelő „Erdészeti és Vadászati Altszék Országos Szövetsége“ most tartotta alapszabályainak jóváhagyása után első évi rendes közgyűlését Besztercebányán, ahová e napra az ország legátvonalabb vidékeiről is sok erdészeti altszék jött össze. Szeibert János elnök lelkes megnyitóját után Zimmermann Vincze, a szövetség lelkes megalkotójának vezére tartott kimerítő beszámolót az első évi működéséről. Utána Havran János alelnök adta elő a szövetség hivatalos közlönyének, „Az Erdészeti“ című erdészeti és vadászati szaklapnak szerkesztése és nyomása iránt a választmány által tett intézkedéseket, miket a közgyűlés tudomásul vett. Simsik János pénztáros ismertette a vagyoni álla-

RIDIKÜL ÉS FINOM BŐRÁRU
gyári Papek József cs. és kir. udv. szállító, bőráru-
váltónál, Bpest. Rákóczi-ut. 16.

potot, mire a közgyűlés a számadásokat elfogadta és megállapította a jövő évi költségvetést. Elhatározták, hogy jövő évi közgyűlésüket Budapesten fogják megtartani. Az eddigi tisztikarnak bizalmat szavaztak s állásukban három évre megerősítették.

A Schaumburg-birtokok és a Hitelbank. Már több ízben megemlékeztünk arról, hogy Schaumburg-Lippe hercege szlavóniai birtokainak eladása tárgyában tárgyalásokat folytat a Magyar Általános Hitelbank. A tárgyalások már egy évvel ezelőtt kezdődtek s most fejeződtek be. Az uradalom nagyjából erdőségekből áll, melyek Virovitica, Slatina, Miklos és Belovár környékén terülnek el s nagyjából bükk és tölgyből állanak. A birtok vételára 43.000.000 korona volt s a Hitelbank a Kereskedelmi Bank és gróf Draskovits közreműködésével vette meg. A megállapodás szerint gróf Draskovits az uradalom mezőgazdasági üzemét veszi át, az erdőségek átvételére három csoport alakul, amelyek mindegyike külön részvénytársaságot alakít.

A Budapesti Iparbank R.-T. iparvállalata. A Budapesti Iparbank R.-T. a Fischer és Mika-féle betűöntőde céget december 10-én részvénytársasággá alakította át „Fischer és Mika Betűöntőde Részvénytársaság” cím alatt. Az új társaság részvénytőkéje 150.000 korona. Az igazgatóság tagjai lettek: Farkas Antal és Farkas Bertalan, az eddigi tulajdonosok, dr. Hegedűs Gyula ügyvéd Igmándy Mihály, a Berliini Viktória Biztosító Társaság vezérfelügyelője alelnök, Kanitz Ferenc és Krén Manó magánzó. Klug Béla, a Wodianer-cég igazgatója, Urbán Adolf, a Belvárosi Takarékpénztár R.-T. osztályfőnöke és dr. Vadász Manó ügyvéd. A felügyelő-bizottság tagjai lettek: Glück Béla, a Légrády nyomda művezetője, Hessel Ignác, a Budapesti Iparbank R.-T. cégvezetője és Fischer Béla kereskedő. Ügyész, dr. Hegedűs Gyula ügyvéd.

A malmok kevesebbet örölnék. Megirtuk, hogy a Vidéki Malomiparosok Országos Egyesülete tárgyalásokat folytat az üzemkorlátozás érdekében. A tanácskozás eredményre vezetett. Arról értesülünk ugyanis, hogy a budapesti malmok elhatározták, hogy a jövő évi januártól üzemüket hetz négy napra, áprilistól július végéig pedig heti négy és fél napra korlátozzák. Ez a határozat csak akkor lép életbe, ha a vidéki malmok szonozs korlátozást léptetnek életbe. A budapesti nagyobb malmok közül hat malom már a múlt hét óta nagyobb szüneteket tart, négy más malom pedig december 15-ike után korlátozza az üzemét. A decemberi üzemkorlátozás tekintetében nincsen megegyezés a malmok között.

Áruforgalmi korlátozás megszüntetése. A Máv. igazgatóságától vett értesítés szerint a Bruck-Királyhidán át a cs. kir. osztrák államasutakra és azokon tulra rendelt kocsiakományu teherárakra folyó hó 5-én életbeléptetett áru felvételi korlátozás folyó évi december hó 12-től kezdve a Marcheggén, Zsolnán és Szokolczán át a cs. kir. osztrák államasutakra és azokon tulra, valamint a Zsolnán át a cs. kir. szab. Kassa-oderbergi vasutra és azon tulra rendelt kocsiakományu teherárakra folyó 5-én életbeléptetett áru felvételi korlátozás pedig folyó évi december hó 13-tól, szerdától kezdve hatályon kívül helyezték. Ezen naptól kezdve tehát a szóban forgó kocsiakományu teherárak ismét minden korlátozás nélkül fognak felvétetni és továbbítani.

Villamosvasut a Tátrában. Lőcséről jelentik: A Phöbus villamos részvénytársaság Tátralomniczról Tátrafüreden, Széplakon és Felsőhágón át a Csorbatóig a Klotild-ut mentén felsővezetékes villamos vonatot épített. A vonalnak Tátralomnicztól Széplakig terjedő részlete immár teljesen elkészült és legközelebb átadják a forgalomnak.

Nyilttér.

Érvényben közzéttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség

Dér és csillogó téli pompa

meseországba varázsolja az erdőt és korunknak egészséges vonása, hogy télen is szorgalmasan főkercsünk az erdőt és különféle sportot üzünk benne. Természetesen azonban, hogy a szükséges óvatosságot nem szabad figyelmen kívül hagynunk és különösen meghűlésű kell óvakodnunk. Ezt olyképpen tehetjük, hogy a Fáy-féle valódi szodeni ásvány-pasztillát utasítás szerint használjuk. A szodeni minden sportnál nélkülözhetetlen. Egy dobozt 1 korona 25 fillérért vehetünk minden járvágó üzletben, a hasonlónevű utánzatokat azonban utasításuk határozottan vissza.

Főképviselő Magyarországra és Ausztriára: W. Th. Guntzerl, és. és kir. udvari szállító, Wien, IV/1., Grosse Neugasse 17.

KÖZERDEKÜ!! HEMOPATHIA.

A vérgyógyítás és eredményei.
A legújabb orvosi gyógmódról
szóló, tudományos tájékoztató.
Diszes vászonkötésben 2 korona.

Kapható minden hazai könyvkereskedésben és a szerzőnél

Dr. Kovács Izsó a vérgyógyítás megalapítója,
Budapest, V. ker., Váci-körút 18. sz.

Módot nyújt a takarékoságra

a célszerű
MAGGI-kocka,
mellyel

5 fillérért

1/4 liter

legfinomabb huslevest készíthetünk.

A MAGGI név a leggondosabb előállításért és kiváló minőségért szavatol!

MAGYAR MŰVÉSZET KÉPEKBE

Az EGYETÉRTÉS karácsonyi számához ez idén is mellékelve lesz a

KÉPES SZALON

cimű illusztrált hetilapunk, melyben körülbelül

300 fényképben

bemutatjuk a magyar művészetet. Előfizetőinknek ingyen mellékeljük művet

20 fillér bélyeg beküldése ellenében bárkinek megküldjük az EGYETÉRTÉS karácsonyi számát és a KÉPES SZALONT.

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, december 11.

A készáru piacra ma kifejezetten lanyha volt az irányzat. Bőséges kínálattal szemben a malmok tartózkodók voltak, keveset vásároltak és rosz árakat ígértek. Az árubirtokosok nagy hajlandóságot mutattak ugyan az eladásra, de nagyon nehezen tudták magukat elhatározni a malmok által ígért árakon tudni az árujok és ezért korlátozták a forgalom. Mindössze mintegy 20.000 q buza kelt el a tegnapi árnál pár fillérrel olcsóbban. A legdrágább eladási ár 12.27 és fél korona volt 81 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 11.65 korona, 77.5 kilós raktáru buzáért. Egyéb gabonaneműk ára nagyon csekély forgalom mellett változatlanok maradtak. Forgalomba került: 900 q rozs 10.— koronás áron és 500 q zab 9—9.70 koronás áron. A határidőpiacra a mai üzlet ugyanis barátságos hangulattal és körülbelül a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg, kezdetben jó vételkedv mutatkozott, mire a kezdő árfolyamok csekélységgel még tovább javultak, később azonban megcsappant a vételkedv, mire aztán hamarosan tulsulyra került a kínálat, ami az irányzat gyöngüléséhez és az árfolyamok mérsékelt csökkenéséhez vezetett, amit az sem volt képes feltartani, hogy Berlin a mai üzlet megnyitására fél márkával magasabb jegyzéseket küldött. A tegnapi zárathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza és a májusi tengeri jegyzése nem változott, a májusi buza 1 fillérrel javult, ellenben az áprilisi rozs 1 fillérrel és az áprilisi zab 4 fillérrel gyöngült.

A készáru jegyzése a mai tőzsdén a követ.

Kezdő volt:				
Buza	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Tiszavidéki, uj	75	—	79	23.60—23.90
"	76	—	80	23.80—24.10
"	77	—	81	24.—24.20
"	78	—	82	—
Fejérmegyei, uj	75	—	79	23.35—23.65
"	76	—	80	23.60—23.90
"	77	—	81	23.75—24.—
"	78	—	82	—
Pestvidéki, uj	75	—	79	23.50—23.80
"	76	—	80	23.70—24.—
"	77	—	81	23.90—24.10
"	78	—	82	—
Dunaági, uj	75	—	79	23.60—23.90
"	76	—	80	23.80—24.10
"	77	—	81	23.80—24.32
"	78	—	82	—
Bácskai, uj	75	—	79	23.60—23.90
"	76	—	80	23.80—24.10
"	77	—	81	23.—24.—
"	78	—	82	—
Rozs	I. rendű uj	—	—	20.10—20.60
"	középmínőségű uj	—	—	19.85—20.05
Arpa takarmány	I. rendű	—	—	18.90—19.30
"	II.	—	—	18.50—18.90
Zab	I. rendű	—	—	19.60—20.0
"	II.	—	—	19.60—20.—
Tengeri belföldi uj	—	—	—	19.40—19.60
Köles	—	—	—	—

Köttetett:

Buza. Tiszavidéki: 300 q 81.5 k 24.35 K, 700 q 80 k 24.55 K, 100 q 81 k 24.50 K, 300 q 81 k 24.50 K, 200 q 80.5 k 24.30 K, 5000 q 80 k 24.50 K, 500 q 80 k 24.25 K, 400 q 80 k 24.25 K felső.

Fejérmegyei: 300 q 81 k 24.35 K, 300 q 79.5 k 24.10 K.

Pestvidéki: 100 q 80.5 k 24.30 K, 800 q 80.5 k 24.20 K, 100 q 80 k 24.30 K.

Duna-Bácskai: 4000 q 78.8 k 24 K.

Kalocsai: 1130 q 79.3 k 23.90 K, 1500 q 79 k 23.90 K.

Raktár: 1150 q 77.5 k 23.30 K.

Rozs: 500 q 20.— K kpf pp, 350 q 20.— K kpf pp., 100 q 20 K kpf. pp.

Zab: 200 q 19.40 K kpf, 100 q 19.15 K kpf, 100 q 18 K dohos kpf., 100 q 18.20 K dohos kpf.

A határidőpiacra köttetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1911-re:

Buza 1912 Áprilásra 11.85—84—88—83—84—

Májusi buza 11.74—73—76—73—

Rozs áprilásra 10.39—40—36—37—

Zab áprilásra 9.78—77—80—72—74—

Tengeri 1912 májusra 8.44—43—45—43—

Használjon Dr. Borovszky-féle

BOROLINT

reuma, csusz, köcsvény, islas, lejtájdás, kolera és más fertőzés ellen.

Ara a Borolinak 50 fillér, a Borolin-sónak 2 korona, a Borolin-cukorkának 40 fillér, a Borolin háziiszappannak 30 fillér és a Borolin piperezappannak 80 fillér. Kapható mindenütt.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Deczember 10. —

Kinevezések. A közös pénzügyminiszter Jelic Sebestyént, a cs. kir. államvasutak üzletkai főbiztosát a bosznia-hercegovinai országos kormány VII. fizetési osztályba sorozott műszaki tanácsossá; a vallás- és közoktatásügyi miniszter Guggenberger Margit okleveles kisdudóvónót a ruszti állami kisdudóvóhoz kisdudóvónóvá; a földmivéltésügyi miniszter Buzdugina Lázár gépész a vizaknai állami sósgyógyfürdőhöz fürdőgépészé;

a temesvári ítéltábla elnöke Leangel Károly Iugosi lakos, jogszigorlót a temesvári ítéltábla kerületébe díjas joggyakornokká;

a szegedi ítéltábla elnöke Ivánkovits Sándor jogszigorló, szegedi lakost a vezetéke alatt álló ítéltábla kerületébe díjas joggyakornokká;

a zombori törvényszék elnöke Lestár Albert szegedi törvényszéki napidíjas szolgát a hódási járásbírószékhöz III-ad osztályú hivatalszolgávé nevezte ki.

Áthelyezések. Az igazságügyminiszter dr. Bárdos Benő balassagyarmati törvényszéki jegyzőt a miskolci törvényszékhez helyezte át.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter Farkas Sándor gőnczai és Martiu Henrik boesai állami elemi iskolai tanítókat, Bartalis Imre gergelyvárhelyi és Sáska János esikpálfalvi állami elemi iskolai tanítókat, Bikali Sándor magyarfenesi és Benedek Zoltán magyarlónai állami elemi iskolai tanítókat 1912. évi január 1-ei hatállyal kölesönösen áthelyezte.

Pályázatok. A budapesti tudományegyetemen szolgáló állásra 6 hét alatt; a zágrábi pénzügyigazgatóságnál fogalmazó-gyakornoki állásra 2 hét alatt; az észödi javítóintézetnél családfelelősi állásra deczember 21-ig; a miskolci törvényszéknél jegyzői állásra 2 hét alatt; a győri ítéltáblánál joggyakornoki állásra 2 hét alatt; a dési törvényszéknél irnoki állásra 4 hét alatt; a budapestvidéki pénzügyigazgatóságnál adóügyi állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázatokat.

VIZÁLLÁS.

dec. 8. decz. 11. m. é. t. m. é. t.

Table with columns for location (Ország, Város), water level (m. é. t.), and date (dec. 8., dec. 11.).

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése:

Hazánkban tegnap a délnyugati részek és Erdély keleti felének kivételével majdnem mindenütt volt lecsapódás; nagyobb mennyiségben az Északi-Felföldön meg a Tisza-Maros szögében (10-15 mm.) esett. Egyébként az idő változkan felhős és enyhe volt s ma reggelle a nyugati részekben inkább derült, keleten pedig többnyire borult az ég. A hőmérséklet maximuma 12 C. fok volt Fiumében, minimuma pedig -3 C. fok Bótfalun és Nagytagyoson.

Prognózis a következő huszonnégy órára:

Lényegtelen hőváltozás és nyugaton sok hegyütt csapadék várható.

Table with columns for location (Állomás), precipitation (Légtömeg, mm.), wind (Ablakozás, m/s), and temperature (Hőmérséklet, max./min.).

Royal szálloda SZEGED

80 SZOBA.

KÖZPONTI FÜTÉS. MÉRSÉKELT ÁRAK.

Tulajdonos:

DÁVID SÁNDOR

vasuti vendéglő.

„EGYETÉRTÉS”

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS.

Large financial table titled 'Budapesti értéktőzsdé' with multiple columns for various securities, banks, and exchange rates.

Az Egyesült Izzólámpa és Villamossági R.-T., UJPEST

közi, hogy a

„TUNGSRÁM“

Fémszálas izzólámpák

árait a mai napon lényegesen leszállította

Kapható minden viszonteladónál és szerelőnél

Csak „TUNGSRÁM“ bélyegzővel ellátott lámpa valódi.

REJTÉLYES ÜGY.

— ANGOL REGÉNY. —

Írta: BILLY MARSH.

Az egyetlen ablak nyugat felé nyílt és előtte a széken úgy ült ott még most is József bátya, mint mikor elhagyta. Az öreg ajkára tette ujját és szemével az ágy felé intett. Sarah aludt, keze, az öreg kezében pihent.

Rosemunde dobogó szívvel közeledett az ágy felé. József bátya már fáradtnak látszott a hosszu, mozdulatlan üléstől.

Rosemunde letette kalapját és intett az öregnek, hogy adja át neki helyét. József bátya a fejét rázta.

— Igen, igen — suttogta Rosemunde — hadd foglalom csak el a helyét, azalatt sétáljon egyet a friss esti levegőn. Nem kell félünk, hogy felébred, keze nem kulesolta át az öné, csupán rajta nyugszik. Hadd teszem a magam kezét vigyázva az övébe és nem fogjuk zavarni.

Mialatt így szólt, kezét anyja keze alá hította. József bátya mosolygott és fölkelve székéről, átengedte helyét Rosemundenek.

— Nos, ha mindenképpen így akarja — szólt. — Ilyen öreg emberrel, mint én, könnyen végez egy ilyen okos asszony.

— Már régen alszik? — kérdezte Rosemunde.

— Közel két órája — felelt az öreg. — De nem volt az a mély, üdítő álom, melyet remlétem. Folyton álmoképei voltak, beszélt és nyugtalan volt. Alig tíz perc óta fekszik ilyen nyugodtan, mint most.

— Nem erős nagyon a világosság — suttogta Rosemunde, az ablakra mutatva, melyen keresztül a naplemente piros fénye teljesen beömlött a szobába.

— Oh, dehogyan — felelt az öreg. — Akár alszik, akár ébren van, mindig azt szereti, ha

világosság van körülötte. Ha, amint ön óhajtja, most elmegyek és később beesteledik, mielőtt visszatérnék, gyujtsa meg azt a két gyertyát a kandalló párkányán. Igyekezem majd, hogy hamarosan visszajöjjelek. De ha az idő nagyon gyorsan múlnék és Sarah felébredne és különös dolgokról kezdene beszélni, vagy pedig gyakran nézegetne a szoba sötét zugába, akkor jusson eszébe, hogy a gyufa és a gyertyák a kandalló párkányán állnak. Ezért legjobb is, ha a gyertyákat mindjárt a szürkület beálltakor meggyújtja.

E szavakkal lábujjhegyen kiment a szobából.

Utolsó szavai megint emlékeztették Rosemundet arra, amit reggel az orvos mondott. Az ablak felé nézett. A nap éppen leszállt a távoli házak magas födelei mögött. Az est már nem lehetett messze.

Visszafordult ismét az ágy felé. Szíve hangosan dobogott; ugyanazt a borzongást érezte, amely a mirthus-szoba magányában elfogta.

Az érintkezés titkos együttérzésének hatása alatt anyja keze is megmozdult ebben a perczben és fáradt arcán átcsikkantott egy szomorú vonás... Valami rossz álom átfutó árnyéka. Halvány ajkai fölnyitak, aztán ismét lecsukódtak, remegés futott át rajtuk és halk lélekezése mind gyorsabbá vált...

Az alvó szeme félig felnyitott. Halk, gyöngye, sóhajto hangok rebentek el ajkáról... Később töredezett mondatok... aztán összefüggő szavak:

— Esküdj — rebegte az alvó — hogy nem semmisíted meg ezt a levelet! Esküdj, hogy nem viszed magaddal, ha elhagyod e házat.

Azután olyan halkán suttogott szavakat, hogy Rosemunde nem volt képes megérteni. Rövid ideig tartó hallgatás után az alvó hangja ismét megszólalt:

— Hol, hol?! — kiáltott. — A könyv-

szekrényben? Az asztalfiókban?... Megállj! Megállj!... A kísértet arcképében...

Rosemunde szíve jéggé dermedt. Rémületében visszapattant... de ismét erőt vett magán és az ágy fölé hajolt.

Már későn volt. Mikor felszökött ültéből, kezét önkéntelenül elrántotta és a beteg felrezzent. Halk kiáltással ébredt fel. Szeme rémülten meredt maga elé és a verejték nagy cseppekben gyöngyözött homlokán.

— Anyám! — kiáltott Rosemunde, az ágy fölé hajolva. — Itt vagyok megint, nem ismeresz?

— Anyám? — ismételte a beteg ezt a szót szomorú, kérdő hangon. — Anyám? — Most már élénk pirosság borította arcát, az öröm és a meglepetés pirja. Hirtelen mindkét karját kitárta s átölelte leánya nyakát.

— Oh, én édes Rosemundem! — szólt. — Megismertelek volna mindjárt, de hát nem szoktam én azt meg, hogy ha fölébredtem, drága arczodat pillantottam volna meg. Te ébresztettél föl, lányom, vagy magamtól ébredtem föl?

— Attól félek, én ébresztettelek fel, anyám.

— Ne mondd azt, hogy „attól félek.“ Örömmel ébrednék fel a legédesebb álmomból, mit valaha ember élvezett, hogy arczodat lássam és halljam, amint azt mondog nekem: Anyám! Megint rájött egyik leggonoszabb álmom, annak a borzalmától mentettél meg. Oh, Rosemunde, én azt hiszem, boldog lennék a te szeretetedben, csak el tudnám felejteni Porthgennát... csak ne gondolnék arra a szobára, hol urnóm meghalt és arra a másikra, ahová a levelet dugtam.

— Hát próbáljuk meg, felejtjük el Porthgenna-Towert — szólt Rosemunde. — Beszéljünk inkább más helyekről, ahol éltem és amelyeket te még sohasem láttál. Vagy olvassak valamit föl? Nincs itt valami könyved, amit szeretsz?

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZAK.

Kedd, 1911. december 12-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Uj betanulással
A Magyarországi Hírlapok Nyugodtintézte javára Gaál József születése 100-ik évfordulóján.

A peleskei nótárius.

Ezenes bohózat 3 felvonásban.
Írta: Gaál József. Zenéjét szerző: Egressy Béni.

Személyek:
Zajlay István Horváth
Klára, a felesége K. Gerő L.
Baczur Gázi Józsahegyi
A peleskei bíró Gyenes
Rektor Rajnai
A s tőség királynője Cs. Aczel I.
Toti Derka Jászai M.
Megyélitos Mihály
Sugar Laci Bakó
Egry Bandi Pelhes
Haramin Pálffy
Csapásos Bartos

Kezdeté 1/8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Az apja fia.

Családi komédia 3 felvonásban
Írta: Dr. Hevesi Ádor.

Személyek:
Jarda Gábor Edda
Jarda Kálmán Sebestyén
Sári R. Gombaszögi
Harmathy Giza T. Halmy M.
Gábor Tarnai
Denes Feri Papp
Müller Ernő Csizsár
Arkossy Fülöp Z. Molnár
Helén Báthory G.
Weiss Manó Huszár
Lóri T. Forrai R.
Taszló. Rezső Albert Pécsy A.
Pinczér Pethő

Kezdeté 1/8 órakor.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Lohengrin.

Regényes dalmű 3 felvonásban.
Szövegét és zenéjét írta: Wagner
Richard. Fordították Föhl G.
és Ormay F.

Személyek:
Lohengrin Antkes
Elza M. Madék A.
Ortrud Beris M.
Telramund Rózsa
A király Ney B.

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Sumurun.

Zenés játék 8 képből. Írta:
Fuchs Frigyes. Zenéjét szer-
zette: Hollaender Viktor.

Személyek:
Sumurun Varsányi
Az öreg seik Fenyvesi
Az ifjú seik Stella
Komorna Hegedűné
Pupos Csontos
Táncosnő Mészáros G.
Nur at Din Tunay
Vén asszony Ferenczy
Föhremör Vendrey
Háremhölgyek } Makay M.
} Lenkeffy I.
} Csáti I.
} Sarkadi
} Kárpáti
Rabszolgák } Balassa
Rabszolgakereskedő Vasárfelegyő
} Bárdi

Kezdeté 1/8 órakor.

Leghasznosabb
karácsonyi ajándékok.
Modern amerikai
**irodai-, uriszoba-
s könyvtárberendezéseket**
részletfizetésre is szállítunk.
GLOGOVSKI és TARSA es. és kir.
udv. száll.
Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 12. sz.
12120

Képes
árjegyzék

ingyen
és bér-
mentve

Uj Styria kötőgépek
részletfizetésre
Fogl József Lajos
Budapest, VIII., József-körút 42.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

CSUPA UJDONSÁGOT,
eredeti ötletet,
érdekes figurákat,
képrázatos fénypompát,
bajos nippeteket
tartalmaz az idei
KARÁCSONYI LÁDA,
melynek mesés olcsó ára
5 korona,
PLÖKL ÉS HAAS
sportházának karácso-
nyai idényosztályában,
ANDRÁSSY-UT 13. SZÁM,
hol a láda tartalma ki-
van rakva. Karácsonyi
- árjegyzék ingyen. -

Amerikai
„Ideál“ husvágó és aprító gép

erős acélkésekkal, tartós,
erős gyártmány, kitűnő
munkaképesség, minden
géphez kolbászító is al-
kalmazható. Asztalhoz erő-
síthető csavarral

5	9	10 szám
5.-	7.50	10.- kor.
Kolbászító külön		
-80 1.- 1.20 kor.		

Ugyanaz nagyobb. Asz-
talra állítható és csavarok-
kal megerősíthető, nagyobb
háztartásokhoz, üzletek,
vendéglők részére

12	22	32 szám
10.-	14.-	24.- kor.
1.20	1.40	2.- „

KERTÉSZ TÓDOR
Budapest, IV., Kristóf-tér.

RIMASZOMBATI KONZERVGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG RIMASZOMBAT

A külföldi és ausztriai nagy verseny daczára,
gyárunk a hazai konzervgyárak között ma már
első helyet vívott ki magának, gyártmányaink
nemcsak a belső, de egész Közép-Európában
elterjedtek és kedvelté lettek. Gyárunk gőz- és
villamos erőre, fagyasztó- és hűtő-berendezéssel
felszerelve áll s nemcsak a konzerveket magát, de
az ahhoz szükséges fa-, papir- és bádogdobozokat
is saját műhelyében készíti, tehát már ezáltal is
versenyképes.

Alant soroljuk fel gyártmányaink közül a
legkedveltebbeket egyenként, mint 5 kilo-
grammos postaküldeményeként összeállítva, tisz-
telettel kérjük, hogy szükséglet beállta esetén,
különösen a közelgő karácsonyi ünnepek alkalmá-
val, minket nagybecsű megbízásával megtisztelni
és gyárunkat ismerősei körében is ajánlani kegyes
legyen.

Teljes 5 kgr. postaküldeményeket utánvé-
tellettel bérmentve szállítunk, a meg nem felelő árut
készséggel kieseréljük.

Kiváló tisztelettel Rimaszombati Konzervgyár Részvénytársaság.

- Cukrozott gyümölcs** 1/8, 1/4, 1/2 kgrmos szines papir-
dobozokban vagy 1, 2, 3, 4 kgr. nagyságu fa-
ládikákban, vegyesen csomagolva, elsőrendű mi-
nőségben kgr. a kor. 4.-
- Gömöri töltött szilva**
(elsőrendű csemegekülönlegesség) magja helyett
szilvával, dióval, mogyoróval töltve, vegyesen
csomagolva kg. a kor. 4.80
- Cukrozott narancshéj** (vastag, húsos áru)
kg. a kor. 2.50
- Birsalma-sajt** sárga vagy piros 1/8, 1/4, 1/2 vagy 1 kg.
téglalakban kgr. a kor. 2.80
- Vegyes befőtt** 1 kilogramm nagyságu ónozott bá-
dogdobozban darab 4 kor. 2.-
- Szilva befőtt** 1 kilogramm nagyságu ónozott bá-
dogdobozban darab 4 kor. 1.20
- Gyümölcszék besűrtve, tiszta cukorral befőzve:**
Kajszinbaraczk, málna, szamóca, meggy, ribiszke,
őszibarack 1 kg. üvegeben kor. 2.80 fél kg. 1.60
- Som, ringló, csipkebogyó-iz, mint fent** 1 kg. 2.40
fél kg. 1.30
- Hiribi uri gomba, sós vízben konzerválva, mint**
a teljesen friss erdei, a szárított gombánál sokkal
zamatosabb (gyárunk különlegessége) 1 literes
dobozban kor. 1.40, fél literes dobozban kor. —.80
- Rizike gomba sós vízben vagy ecetben konzerválva**
1 liter doboz kor. 1.80, fél liter doboz —.90
- Szárított uri gomba fehér** 1 kg. kor. 20.--
- Összeállított 5 kgr. postaküldemények bérmentes**
szállítással:
- 1 kanna (tisztá súly négy és fél kg.) finom hegyi
málnaszörp kor. 10.—
- 1 bádog veder (tisztá súly négy és fél kg.) vörös
áfonya sűrű cukorban kor. 12.80
- 1 zománc veder (tisztá súly 4 és 1/4 kg.) barack-
málna-szamóca-meggy, ribiszke vagy őszibarack-
erősen besűrtve kor. 14.—
- 1 zománc veder (4 és 1/4 kg.) csipke-bogyóiz vad-
lúshoz kor. 10.—
- 1 zománc veder (4 és 1/4 kg.) szilva vagy vegyes
gyümölcsiz kor. 6.—
- 1 kg. láda cukrozott gyümölcs, 1 kg. töltött szilva,
1 kg. narancshéj és 1 kg. birsalmasajt összesen
kor. 15.—
- 4 darab 1 literes doboz vagy 7 darab fél literes do-
boz urigomba vagy rizikegomba összesen kor. 8.—
- 1 üveg gesztenye befőtt, 1 üveg ananász befőtt, 1
üveg szamóca, 1 üveg málna, 1 üveg meggy, 1
üveg chinói, 1 üveg vörös áfonya, összesen 7 da-
rab 1/4 literes üveg befőtt, ládikában szállítva
kor. 12.—
- 16 doboz huskonzerv, vegyesen összesen kor. 17.20
- 40 doboz huspain (libamáj, nyelv, sonka, ayu, fo-
goly stb.) kor. 23.—
- 1 kanna szavatolt tiszta akácvirág méz (láda súly
4 és fél kg.) kor. 10.—

Fővárosi Orfeum
VI., Nagymező-utca 17. sz. Waldmann Imre igazg.

Ma és minden este
GLEO DE MERODE
a világhírű táncosnő.
SERENE NORD
a fordózó Vénusz
és az impozáns deczemberi műsor.
Az előadás kezdete 8 órakor.

Jegyelővétel: 10-1 és 3-6 óráig a nappali pénztárnál.
A legközelebbi délutáni előadás **penteken dec. 8-án 10 sz.**
A félkeretben reggeli 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara
hangversenyez. Telefon 93-36

ROYAL-ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÚT 31
110-22 : TELEFON : 110-22

Minden este 8 órakor
a deczemberi ünnepi műsor :

Az eredeti
amerikai **TINGLI-TANGLI**

Előadja: **BERT BERNARD** világhírű new-yorki társulata.

Közkívánatra még néhány napra prolongálva Budapest ked-
vezel: **Cooke and 2 Rotheris** új amerikai táncokkal
Janette Denarber a legkitűnőbb párisi excentrique, **A**
lites Hu. operett 1 felvonásban, írta: Alexander Engel; for-
dította Farkas Imre, zenéjét szerző: Otto Weber. **A Jütközár-
láng.** A párisi Grand Guignol híres darabja, írta: Pierre Wolf.

Brothers Elgona: Tréfás jelenet a gyermek-játszóterem.
K. Solti Hermin új **Szalmái-Gábor** kuplékkal; **The**
4 Paldrens lámpaúgrók. **Viragh Jenő**, mint tréfn önkén-
tes; **Brothers Carr** krei táncosok és még 12 elsőrangú
atrakció. **Royalcabaret**, belépőj 1 óráig 1 korona, 1 óra után
nincs belépőj. **Koko Vincze** és zenekara hajnalig muzsi-
kál. **Bal Mabilie.** Keringő-verseny. Minden csütörtökön,
ünnep- és vasárnap déltől 5/6 órakor mérsékelt helyáru nagy
családi előadás; az eredeti amerikai **Tingli-Tangli**
Company és az összes attrakciók fellépte.

LEGOLCSÓBB
készpénzárak!

ZONGORÁK
pianinók, használtak is,
legelőnyösebben vásárolhatók

FARKASHÁZI és BIRÓ
zongoratermeiben
Budapest, V., Váci-körút 12
Mangolás, javítás, becserelés, börtel.
Kényelmes részletfizetés.

Telefon 185-48

Közvetlen keleti behozatal.

Valódi **Perzsa és Smyrna szőnyegek**

nagy választékban kaphatók, budapesti la-
kóknak árfel-
emelés nélkül **részletfizetésre is.**

SZŐNYEG-UDVAR BUDAPEST, KIRÁLY-U. 32.
(az udvarban.)

SZINHÁZAK.

Kedd, 1911. december 12-én.

NEOPERA.

Hatodik bemutató előadás.
Hunyady László nyitány
Irtá: Erkel Ferencz. Zenei: Márkus Dezső.
Utána:
Quo Vadis?

Opera 6 képpben. Szentlélek re-
genye után irtá: Henri Cain.
Fordította: Mérei Adolf. Zenejét
szerezte: Jean Nourou-s.
I. kép: Eunike megcsókolja Pet-
ronius szobrát. II. kép: Roma
ég. III. kép: Quo Vadis? IV. kép:
A keresztény vértanúk. V. kép:
Nero csirkusza. VI. kép: Az
utolsó rózsza.

Személyek:
Nero császár Szántó
Poppaea Bazilidesz M.
Petronius Kriener
Eunike Javor M.
Iris / rabnő Hiltich K.
Vinicius Lubin
Lygia Cervai E.
Klilon Gábor
Lúth Legard A.
Tigellinus Hajagos
Vatinius Nero Vajda
Norva / kezesi Kait-necker
Vitellius Lorand
Péter apostol Bihar
Myriam Gleyiczky I.
Nazarius, a fia Landler A.
Ijü keresztény Székely
Domas Köösi
Aspasian Szóki
Socrus, korcsáros Mátrai
Fajha, felesége Székely A.
Centurio Fehér
Keresztény anya Kármán R.
Kis fia Huszthy L.
Mátróz Sugár
Ursus Graffl
Croton Odry

Kezdete 7 órakor.

Szörösi Vároellégi Színház

Lengyel menyecske.

Operette 3 felvonásban.
Szövegét irták: Csász és Okom-
kowsky. Zenejét szerzette: Jean
Gilbert. Magyar szöveg alkalmazta: Faragó Jenő.

Személyek:

Madarász Szőreghy
Gabriella Visszpreminé
Ily Szöllősy R.
Hekuba Vilmos Fekete
Marga Küry Klára
Solinszky Kázmér Szabo es
Moruska Radó N.
Souska Körmendy I.
Annuska Óvós J.
Petruska Mátyóki L.
Fodor János Szalay
Minka Heitay O.

Kezdete 1/2 8 órakor

URANIA SZINHÁZ.

A tenger.

Kezdete 1/2 8 órakor

OMNIA

A főváros legnagyobb és legdisz-
táltabb mozgóképpalotája. Bejárati
jétszel-körút 31. sz. Telefon 128-48

Óriási látványosság!
A királyné nyakéke szenzá-
ciós dráma 2 felvonásban. Első-
rangú színes felvétel.

FOLIES CAPRICE

Téli helyisége: Révay-utca 18. szám.
Igazgató: Kellai Henrik. Főrendező: Rott Sándor.
Telefon: 14-22. Előadás kezdete 1/2 9 órakor.

Alte Sünden.

Böhözst. 1 felvonásban. Irtá: HIRSCHFELD LAJOS.

Továbbá: A KAPU ALATT és a többi fényes műsor.

Jegyek elővételben kaphatók: Folies Caprice Révay-utca 18.
d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Hirsch nagyterében Andrassy-
ut 19. és Sopronyi nagyterében Rákóczi-ut 1. 12 óra után
sz. 1-6 emeleti „Casino de Parisban” teljesen új műsor a
világ legelső tánc-attrakciójának felvételével.

STEINHARDT MULATO

Rákóczi-ut 63. sz. Telefon 54-23.

Kezdete pont 1/2 9 órakor! 11 órakor!

Papa és Társai! Komédia egy felvonásban.

10 órakor. 10 órakor

STEINHARDT új szólóműsorral,

mint tripoliszi török bég.

Náci! Operette egy felvonásban. 9 órakor. 9 órakor.

Vasár- és ünnepnapokon délután mérsékelt helyre előadás.
Kezdete fél 4 órakor. — Efelőntán a remek téli kertben Sárközi
Pista zenekara, cabaret és tánc. Bélépti-díj nélkül. ... Jegyek:
d. e. 10-1-ig és d. u. 3-6-ig a mulatóban és egész nap a Hirsch-
éle nagy tőzséjében és a Hungaria fürdő pénztárána kaphatók

12 darab gyönyörűen csillogó

karácsonyfadísz

30 fillér.

24 darab csillagszóró csodagyertya 30 fillér. 12 darab gyö-
nyörű csillag, vegyítve 60 fillér. 12 darab repülőgép, leghajó,
holabda, hóemberke, vegyes hangszerek, trombita, ha-
rang, csengő vagy különféle gyömböcskék és állatok vegyítve
50, 70 fillér, 1 és 2 korona. 100 darab gyöngy, színes 50, 70
fillér, 1 és 2 korona. 12 darab gyertyatartó rugóval 20 fillér.
25 darab karácsonyfa-gyertya, színes 20 fillér. Angyalok
és lepke repülő szárnyakkal, darabja 16, 30 és 50 fillér. Kará-
csenyfa-harangocskák, 12 darab gyönyörű angyalkákkal, nik-
kelből, darabja 1 korona. Éon-ézüst, két méter hosszú, gyö-
nyörű színes gyöngyökkel, darabja 20, 30 és 50 fillér.

Dukesz Miksa

karácsonyfadísz nagyban raktára
Budapest, Ó-utca 8. (az udvarban)

Az ifjuság

az öregség szülője!

Ez a mondat, amilyen képtelennek is hangzik első tekintetre, olyan érthetővé válik, ha figyelembe vesszük, hogy a létért való küzdelem mostani nehéz napjaiban, kizárólag csak a fiatalos erő, a test frissessége és az inak ruganyosságával vagyunk képesek minden követelménynek megfelelni.

Az életküzdelem mindeme tulajdonságait egyetlen csodaszor foglalja magában:

ERÉNYI-féle

DIANA

sósorszesz.

Ha testünket esténként lefekvés előtt és minden reggel a napimunka megkezdése előtt „DIANA”-sósorszesz-szel bedörzsöljük, ruganyosságra és ki-mondhatatlan kellemes érzésre teszünk szert, mely a munkához erélyt és életkedvet kölcsönöz.

Tegyen mindenki kísérletet, mely bár kinek könnyen módjában áll, hiszen a

DIANA-sósorszesz

az egész országban kapható

és olyan olcsó, hogy ilyen kísérletet bárki megengedhet magának.

Erényi Béla

gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5.

(Postán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvétei mellett).

Minden üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg Diana-sósorsz	Egy nagy üveg Diana-sósorsz	Egy legn. üveg Diana-sósorsz
44 fillér.	1.10 korona.	2.20 korona.

400 napig jár

egyszeri felhúzásra precíz pontossággal!

Higanykészlékekkel önmagát szabályozza!

Higanykészlékekkel önmagát szabályozza!

Az óra 31 cm magas, sárgaréz talapzaton nyugszik, üvegburával van lefedve, számlapja emulív, művészies kivitellű és higanykészlék-szabályozóval. Magyarországon és Ausztriában kizárólag csak nálunk kapható. A pontos járásért írásbeli szavatosság. — Székhely: vidékre is. Árutas nagyban és kicsinyben. Ár

30 kor.

Óvadják az utánzatoktól.

RITTER TESTVÉREK

Órásk és ékszerészek
BUDAPEST, V/2. Marokói-u. 4. (Fürdő-u.) Telefon 18-11.
VI/2. Király-u. 2. (Anker-palota) Tel. 124-78.

Weinberger és Fodor

az összes sportcikkék áruháza.

Téli sportcikkékben, sportöltözékekben

speczialisták

IV., Haris-bazár 4.

Telefon: 113-59. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

MAGYAR KÖNYVTÁR

Szerkeszti RADÓ ANTAL.

MOLNÁR FERENC

új könyve:

MA, TEGNAP, TEGNAPELŐTT

(Vasárnapi krónikák.) Ár 60 fillér.

Megrendelhető:

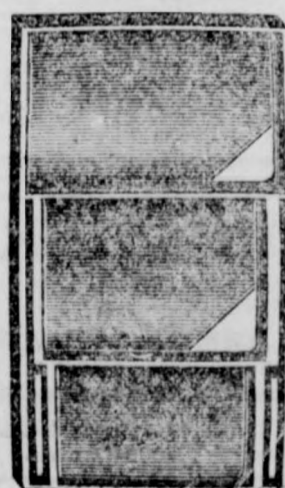
LAMPEL R. könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál

Budapest, VI., Andrassy-út 21.

és minden könyvkereskedésben.

Tárca készlet

élszerű karácsonyi ajándék férfiak részére. Név-jegy-, cigaretta- és apró-pénztárca, erős szagrin bőrből, bébeléssel, szolid kivitell, a 3 darab együtt 6.- korona.

Ugyanaz, a cigaretta és névjegyűre ezüst sarkokkal ellátva, a 3 db együtt fehér cartonban 9.- kor.

KERTÉSZ TÓDOR

BUDAPEST,

IV. ker., Kristóf-tér

Nagy képes karácsonyi árjegyzék ingyen és bérmentve.

SZINHÁZAK.

Kedd, 1911. december 12-en.

KIRÁLY SZINHÁZ.

Leányvásár.

Operette 3 felvonásban. Írták: Merios Ferenc és Brédy Miksa. Zenejét szerelte: Jacobi Victor.

Személyek:

Harrison	Boross
Harrisonné	Erdői B.
Lucy, leánya	Petrás S.
Hottenberg gróf	Latabár
Fritz, fia	Rátkai
Miries Tom	Király
Kozsmáros	Kovács
Hajóskapitány	Krasznai
Bessl, szobalány	Pedák S.
Sam. pincér	Csiszér

Kezdeté 1/2 órákor.

APOLLO-PROJEKTOR

Szépszínház-utca 1-2. Telefon 68-39.

Mozgófénykép-újság (heti aktualitások). Az életmentő kis leány (karácsonyi mese). — A bogáns (természettudományi felvétel). Házépítés Budapestben (komédia). A sötét pont társadalmi dráma 3 felvonásban. Írta: Fred Jörgsen. A Nordisk Films Compagnie legújabb szenzációja. A szerepeket a kopenhágai dän királyi színház világhírű tagjai játsszák. Az első előadás hétköznapokon d. u. 1/2 órákor, vasár- és ünnepnapokon 4 órákor kezdődik.

ROYAL-ORFEUM

VII. Erzsébet-körút 31. Telefon 110-22.

Ma este 3 órákor legelsőrangú színházi- és variété-előadás.

Az eredeti amerikai Tingli-Tangli, előadja Bert Bernard világhírű new-yorki társulata. Közölköztet még néhány napra prolongálva, Budapest kedvencét: Ooko and 2 Roberts új amerikai táncokkal. Jeanette Denarber, a legkínzóbb pár szönetrique. — A liftos úr, Operette 1 felvonásban, írta: Alexander Engel, fordította: Farkas Imre, zenéjét szerelte: Otto Weber. A játékbartang, a párisi Grand Guignol híres műsordarabja, írta: Pierre Wolf; Brothers Elgona, tréfas jelenet a gyermekjátékos-téren. — The 4 Paldrens, lámpaigrók; K. Solti Hermin új Szirmai Gábor kuplékkal; Brothers Garr, creol táncosok; Virágh Jenő, mint tren önkéntes; és még 12 elsőrangú attrakció! A teljességben Royal-Cabaret: Belépődíj 1 óráig 1 korona, 1 óra után nincs belépődíj. Kukó Vincze és zenekara. Bal-mabillé. Keringő verseny. Tánc hajnalig. A legvidámabb budapesti hely. Minden csütörtök, ünnep- és vasárnap d. u. 1/2 órákor mérsékelt helyi nagy családi előadás, az eredeti amerikai Tingli-Tangli Company és az összes attrakciók felépítője.

MOSKOVITS ANATOMIAI CIPŐGYÁR RT.

FIÓKJA: RÁKÓCZI-UT 6. SZÁM. BUDAPEST, ERZSÉBET-KÖRUT 54. FIÓKJA:

Ajánlja: Férfi és női cipőkülönlegességeit
Anatómiai cipőkben nagy választék!
Egységes szabott árak!

Árjegyzék postán bérmentve!
Postai szétküldési osztály:
Budapest, Rákóczi-ut 6.

Budapest, Rákóczi-ut 6.

ROYAL-ORFEUM

ERZSÉBET-KÖRUT 31
110-22 : TELEFON : 110-22

Csütörtök, december 14-én délután 3/4 órákor mérsékelt helyi nagy családi előadás. A világhírű amerikai **TINGLI-TANGLI,** és az összes decemberi attrakciók fellépője.
Jegyek elővétel díj nélkül már egész héten válthatók a Royal-Orfeum pénztáránál.

Surányi szalonczukorka

és karácsonyfa-diszcukorka
1 kg. 4 K., 2 kg. 7 K., 4 kg. 12 K., utánvétel mellett bérmentve.
Finom friss teasütemény is kapható.
Surányi cukorkagyár
Nagy-Surány Nyitra megye.

GILLETTE

Legkényelmesebb amerikai biztonsági borotválógép.
Mindenkinek azonnal jól tud borotválkozni vele. Nem kell lezuhni, nem kell fenni. Mindig készen van. 12 késsel. Minden késeknek két éle van.
Legfinomabban ezüstözött készületek bőrtokban kör.

KERTÉSZ TÓDOR

Budapest, IV., Kristóf-tér.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

MINDENKI aki iródkban, hivatalokban, szízekben a gyárakban a tisztaságot, kényelmet és egészséges életet szem előtt tartja az „A. B. C.”-NÉL hygien. tisztított késcsatornákészletek, portörölközők, padlóruhákak bevezetését, nagyon olcsó kölcsönös mellett házhoz szállítva és hetenként pontosan cserélve, okvetlen meg-
KEZDI.
„A. B. C.” Egyesült Fehérnemű Kőcsősző Vállalat.
Eötvös-utca 30. szám, Telefon 46-86.
Külön osztály vendéglők részére.

A magy. kir. Opera művészei, A magy. kir. Zene-Akadémia A Nemzeti Zenede, az ország legelőkelőbb zene-iskolák tanárai szívesen elismerték, hogy hegedült **Reményi Mihály** olyant készít, mely bármely régi 1000 forintos hegedűvel a versenyen sikeresen állja. **Reményi hangfokozó gerendája** által bármely rossz hangú hegedű sokkal jobb, erősebb és nemesebb hangot kap. Sikert kérték minden egyes hangszárnél. Árjegyzékét kérjen **Reményi műhegedű-készítési osztályától**
Budapest, Király-u. 58.
A világ legjobb quintisztza hurjai csak Reményinél.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket a azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.
MANNHEIM SIMON ÉS FIA
Budapest, IV., Párisi-u. 5.
..... (Főpostával szemben) .....

SZÉN, KOKSZ nagyban és kicsinyben

SALAMON JAKAB és Társaságánál Budapest,
V., Erzsébet-tér 5. szám.
TELEFONSZÁMOK: 73-96, 73-97, 73-98, 73-99. TELEFONSZÁMOK: 73-96, 73-97, 73-98, 73-99

Heti műsor:

Decem. hó	Nemzeti Színház	Magy. Kir. Operaház	Várszínház	Néopera	Vigszínház	Magyar Színház	Király Színház	Fővárosi Városligeti Színház	Uránia	Hangversenyek
13 Szerda	Peleskei nótárius	Mignon	—	Quo Vadis?	Nincs tovább	Rossz pénz nem vész el	Leányvásár	Szép Heléna	Razzia	M. Makray Er. si Royal (R) Sugar-Földesy Zp. (H)
14 Csütörtök	Peleskei nótárius	Bohémélet Havasi gyop-r	—	Quo Vadis?	Papa	A sárga lilom	Leányvásár	Az erdőszelvény	A párisi assz ny	Hoehn A. Royal (M)
15 Péntek	A szerelem gyermeke	Denevér	Édes a bűn	Mignon	Nincs tovább	Rossz pénz nem vész el	Leányvásár	Nulla ur	A francia for adalom	—
16 Szombat	Édes a bűn	Fidelio	—	Mignon	János király Samurán	Az apja fia	Leányvásár	Szép Heléna	Az országos szí művészeti akadémia előadása	Freund M. Royal (M)
17 Vasárnap	Nászinculó Peleskei nótárius	A rózsalovag	Björnsou: Mikor az ujbort forr...	Mignon	Papa	Az élő halott	A kis gróf	Lengyel menyecske	—	Hempel Frida Vigadó (L)

GUMMI-HALHÓLYAG ÓVSZER Valódi angol és francia különlegességek. **PESSAR-OCL.** orvosilag rendelve 3, 6, 8, 11 kor. darabja. — 3 darabnál 20% engedmény.

NAKIRA törv. védett, valódi indiai paracummi férfikülönlegeség tucatszaja 12. — korona. 3 tucatzánál 20% engedmény.

UTERUS-SPRAI feltétlen megbízható női fecskendő különlegesség 14 kor.

IRRIGATOR 3 K és feljebb. Képes árjegyzéket rendkívül érdekes tartalommal kbl. 1000 ábrával ingyen bérmentve és diszcréten küldünk.

BIDET 10, 16, 20, 24 Kor.

MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR VII., RÁKÓCZI-UT 32. A Rókussal szemben. **Pontos címre és a vörös keresztre ügyeljünk.**

Bodnár Antal
szücsmester
BUDAPEST,
V., Nádor-utca 17.

Ajánlja saját műhelyben készült szücs- és szürmeárut. Megrendelések és átalakítások a legbiztosabb árért a legújabb divat szerint eszközöltnök. Téli ruhák molykár elleni megóvásra elfogadjatnak.

HOFFMANN S. és V.
BUDAPEST, V. Zoltán-u. 18.

ADRIA
m. kir. tengerhajózási r.-t. vezérigazgatója.
Helyesbített hajójáratjegyzék.
1911. december havában a következő gőzösk indulnak FIUMÉBŐL:

Hova	Gőzös neve	Kolet
New-York	Carpathia	2
Liverpool	Veria	1-10
Hamburg**	Austria	1-10
London	Deak	1-10
Newyork	Caronia	9
Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro, Santos*	Balaton	13
Rotterdam, Antwerpen*, London, Hull	Kálmán Királ	5-15
Hamburg**	Livorno	5-15
Liverpool**	Bagdad	5-15
Newyork	Algerian	10-20
Hamburg**	Ivernia	20
Liverpool	Rhodos	15-25
London, Hull	Pavia	21-31
Hamburg**	Olio	21-31
London, Passages, Cartagena, Bordoaux*, Lissabon, Leixoes, Rouen*	Lesbos	21-31
Glasgow*	Baross	21-31
Tunis, Algier, Gibraltar, Tanger, Oran*	Kolozsvár	21-31
	Szeged	21-31
	Matlekovits	21-31

A *-gal megjelölt viszonylatokban a gőzös Triestet is érinti. A **-gal megjelölt kikötők érintésétől az igazgatóság eltekint, ha a gőzös elindulása előtt 8 nappal elegendő rakomány nem jelentetnek be.

LUSER L.-féle turista-tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szeri tyukszem, szemölcs és a talp, valamint a sarok bőrkeményedései továbbá mindennemű bőrelszarusodás ellen. A hatásort jól állás váltalattik.

E tapasz csak egy nagydarabon létezik és pedig darabonként 1-20 kor. Minőg határozottan LUSER-féle turista-tapasz kéréndő.

Központ székh. raktár: **SCHWENK L.** gyógyszer. Weidung-Bécs Csak akkor valódi, ha minden használati utasítás és minden tapasz mellőttes védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. Egy doboz ára 1 kor. 20 fill., vidékre 1 kor. 65 fill. előzetes beküldése mellett bérmentve.

Magyarországi főraktár:
Török József gyógyszer. Budapest, Király-utca 12. Andrassy-ut 26.

Tantál-Lámpa
a legjobb fémzáras izzólámpa. Árammegtakarítás kb. 80%. Pehér fényvel ég. — Rész-kódásoknak ellenáll. Égési óráinak száma meghaladja bármely izzólámpáét. Minden helyzetben. Ithát fölfelé, állóan, ferdén, oldalt egyformán kifogástalanul ég. Olcsóbb a többi fémzáras izzólámpánál. Nagyobb rendelkezésknél magas engedmény.

MAGYAR SIEMENS-SCHUCKERTMŰVEK
BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRUT 36. SZ.

Honnan Hova Gőzös neve Kolet

London, Hull	Fiume	Clio	IX/25—XI/5
Liverpool	"	Phrygia	1-10
Hamburg**	"	Lesbos	1-10
Liverpool**	"	Flaminian	5-15
London, Hull	"	Ebro	5-15
Rouen	Triest-Fiume	Báthori	5-15
Glasgow	"	Duna	5-15
Bordeaux	"	Szent István	6-15
Liverpool	Fiume	Brescia	10-20
London	"	Buda II.	10-20
Lissabon, Leixoes	"	Jókai	10-20
Gibraltar, Tanger, Oran, Algier	Triest-Fiume	Matlekovits	10-20
Bremen	Fiume	Szél Kálmán	10-20
Grimsby	"	Báthori	15-25
Rouen	Triest-Fiume	Stefania	15-25
Santos, Rio de Janeiro	Fiume-Triest	Tibor	15-25
Hamburg**	Fiume	Byzanz	15-25
Liverpool**	"	Fabian	21-31
London, Hull	"	Volturac	21-31
Hamburg**	"	Kypros	21-31
Liverpool	"	Arad	21-31
Rotterdam, Antwerpen	"	Buda II.	21-31
Glasgow	Triest-Fiume	Nagy Lajos	21-31
Liverpool	Fiume	Carla	XII/25—I/5
Santos, Rio de Janeiro	Fiume-Triest	B. Kemény	XII/30—I/10

Középtengeri szolgálat.
A) Fiume-spanyolországi vonal. Fiuméből: Mátyás Király 2., Szent László 2., Rákóczi 16., Andrassy 23., Lederer Sándor 30. Valenciából: Lederer Sándor 6., Kassa 15., Mátyás Király 20., Szent László 27.
B) Fiume-marselle-i vonal. Fiuméből: Tiszta** 6., Adria 13., Szapary** 20., Árpád 27. Marselleből: Andrassy** 6., Árpád 13., Tiszta** 20. Adria 27.
A **-gal megjelölt gőzösk Nizzát nem érintik.

Feltűnő olcsó karácsonyi occasiót tart dec. 31-én

TAKÁCS
Porcellán-ház
Budapest, VIII., Baross-tér 4. sz.

Üveg, porcellán, lámpa, vasedény, konyhaberendezés, egész kelengyék, nászajándékok, teljes vendéglő- és kávéházi berendezések, valamint a legjobb alpacca-árak. Sandrik és berndorf gyártmányu fa alumínium-főzőedény. 10 évi jótállással. Állandóan 50 vagon választék. — Szolid és olcsó árak. Ingyen láda és csomagolás.

Diszes függőlámpák . . . 3-25 frt.
6 személyes fehér porcellán-készlet (selejt) 32 drból csak 3 frt 25 kr.
6 személyes kávé- vagy tea-készlet, modern, aranyozva és festve 2 frt 10 kr.
6 személyes étkező-készlet aranyozva és festve . . . . . 6 frt 25 kr.
6 személyes étkező-készlet, roccoco, csodaszép . . . . . 8 frt 25 kr.
12 személyes ebédő-készlet, legfinomabb melszeni porcellán 18-100 frt.
12 személyes étkező-készlet, roccoco, csodaszép, modern, aranyozva és festve, 42 tányér, mindenből 2 tál 20 forint.
6 személyes üvegkészlet, metszve és gravírozva csak . . . . . 6 forint.
6 személyes fehér ebédőkészlet, selejt porcellán, 32 drb csak . . . . . 3 frt 50 kr.

Alumínium világhírű excelsior védjegyű legjobb gyártmányu főzőedény csak egyedül nálam kapható a legolcsóbb árban teljes konyhafelszerelés állvány nélkül 19 fr, állvánnyal 24 fr, mely áll a következő 25 darabból:

5 fazék 1/2, 1, 1 1/2, 2 1/2, 3 1/2 liter	1 tejjorraló 1 1/2 cm.
5 lábas 1/2, 2/3, 1 1/2, 2, 2 1/2 liter	1 tükörtőjasszító 4 cm. számmal
1 fedő	1 pasztrózó-szita 14 cm.
1 sütőtepsi 30 cm.	1 merítő 8 cm.
1 tojásszűrő 16 cm.	1 habzókanál 8 cm.
1 omelettesszűrő 20 cm.	1 citromprés
	1 teaszűrő
	25 darab.

AZ ÉN UJSÁGOM
előfizetési ára:
Negyedévre 2.50, félve 5.—, egész évre 10.— kor.
Singer és Wolfner, Andrassy-ut 10. szám.

Üszöket
adunk tenyésztés céljából kisgazdáknak, gazdaságoknak és uradalmaknak. A tarka fajú szők és tehenek jelenlegi értékét a tenyésztő készpénzzel, vagy 2 év után fizetheti.

10650
NEUSCHLOSZ TESTVÉREK
nagybérli cég
irodai telefon 16. szám. **Szatmár.** gazdasági telefon 156. szám.

Titkos betegségek,
hugycsőfolyás, hugycsőszűkületek, altesti sebek, bujakór (syphilis), ideg- és bőrbetegségek, elgyengült férfierő (impotenzia) bármily női nemi bajok, fehérfolyás stb. alapos, gyors és gyökeres gyógyítására ajánljuk bevált gyógymódjánál fogva

Dr. GARAI
hírneves szakorvosi rendelő-intézetét
BUDAPEST, Andrassy-ut 28. l. om.
Rendelés hétköznap: 10-4 óráig és este 7-8-ig. Feltűnés nélkül eredményes gyógyítás levélileg is. Kívánatra gyógyszerokról gondoskodva lesz. — Levelekre azonnal válaszol.

Fazék
1/2 1 1 1/2 2 1/2 3 1/2
—,48 —,90 1.10 1.50 1.90

Lábas
3/4 1/2 1 1 1/2 3 1/2
—,40 —,70 1.— 1.30 2.30 frt.

Com-felteszés esetén a pénzt szivesen visszaadjuk.

Tulszárnyaltuk Párist, Londont és Berlint
szabadalmazott

hajtűnkkel

A frizurát erősen tartja és sohasem esik ki. Kapható minden jobb üzletben. Valamennyi kultur-államban szabadalmazva.

POLCZER ÉS TÁRSA

hajtű- és hajdizsműárugyár

Budapest, I. ker., Lenke-ut 65. sz.

Elsőrendű Singer-
varró-gépeket

nagyban árban és minden ártelmelés női hávi 8 és 10 K részlete szállítunk s évi jótállással és vidékre is bárhova

Láng Jakab és fia

varrógép-nagykereskedők

Budapest, József-körút 41.

Fióküzletek: Baross-tér 4. sz. és

Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Pénzt

akar Ön azonnal butorra, zongorára, varrógépekre, kerékpárokra és mindenemű kereskedelmi árukra, akkor forduljon bizalommal csak a régi Tauber-czéghez, Baross-tér 17. sz. Telefon: 149-00. 29387

Falusi Könyvtár.

Acsiperkegomba (sampion) és a szarvasgomba termesztése.

Irta

Eperjessy István.

Gyakorlati útmutató a két igen jövedelmező termelési ág felkarolására.

Kiadja a

FRANKLIN-TÁRSULAT.

Kapható:

LAMPÉL R. Könyvkereskedése

(Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nél

Budapest, VI., Andrássy-ut 21,

valamint

minden könyvkereskedésben

Gummi-övszerek

NEVERRIP eredeti gyártm., 12 db 6.-K

STERYL legfinomabb Paara gummi-hólyag 6 darab 3.50 korona, 12 darab 6.50 korona.

minden eddigi gyártmányt felülmul, kizárólag cégemnél kapható.

CAPOTTES rövid, eredeti amerikai, 12 darab 3.-koronától 5.-koronáig.

HALHÓLYAG valódi francia „Duchamps” gyártm. 12 darab 4, 5, 6, 8 és 10 korona.

Mintagyűjtemény 12 drb legfinomabb 4 korona.

IRRIGÁTOR zománczozott vagy üveghen teljesen felszerelve, 2.50, 3, 5, 6, 8 koronáig.

Suspensor (heretartó) drbja -.50, 1.-, 1.20, 1.50, 3.-K-ig.

Has- és Sérvkötők o Gummiharisnyák legnagyobb választékban, mérték után is készítenek.

„GLORIA-ÖV” (havibaj ellen) 6 darab betéttel darabja 5 koronától 6.50 kor.-ig.

Neumayer Lipót

Kötősz, gummiárak és betegápolási cikkek raktára

V., Budapest, Váci-körút 2. szám.

LINOLEUM üzleteim:

VI. Váci-körút 1. (Ankerkőz), - VII. Rákóczi-ut 8. szám.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Első cs. kir. szab. Dunagőzhajózási Társaság.

Az árufelvétel beszüntetése.

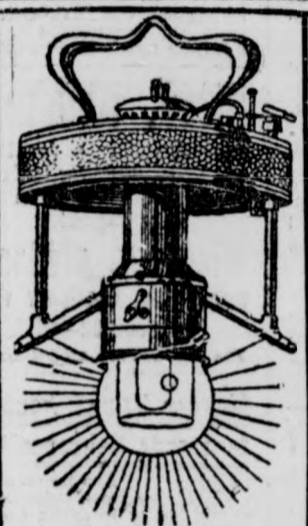
A Turn-Szeverin-Galcz'i vonal összes állomásain az árufelvétel az idén december hó 12-én szűnik meg.

Az árufelvétel még tart — ameddig az idő- és vizállási viszonyok ezt megengedik és az alacsony vizállás által megnehezített üzemi viszonyok a szállítmányok átvételét nem gátolják — a Wien Praterkai, Nordbahnlaende Donaukaibahnhof) és Budapest közötti viszonylatban (mindkét irányban.)

Ugyancsak további intézkedésig fenntartatik az összes uszályrakomány-forgalom.

Budapesten, 1911. december 10-én.

A magyarországi forgalmi igazgatóság.

Legkellemeesebb és legczélszerűbb
**karácsonyi és
ujévi ajándékok**
a vezeték nélkül

Wiktorin-lámpa

Világítása 100 gyertyafény erős, óránkénti világítás 3-4 fillérbe kerül, nincs kandéca, bárhova vihető, árnyékot nem vetít és semmi körülmények között fel nem robbanhat.

Magyarországi főraktár: **WIKTORIN-FÉNY** BUDAPEST, VIII., Baross-utca 1. sz.

Nem saroküzlet.

Az Én Ujságom

előfizetési árak:
Negyedévre 2.50, félévre 5.-, egész évre 10.- kor
Singer és Wolfner, Andrássy-ut 10. szám.

Az ujegyházi járási főszolgabírótól.

Sz: 3732-1911.

Faarverési hirdetmény.

Holcsmány község (Szeben vármegye) 1912. évi január hó 15-én d. e. 9 órakor a községi irodában tartandó zárt ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverésen eladja a „Knechtenwald” nevű erdejének az 1906. évi 93504 I/a-2, sz. F. M. rendelettel kihasználásra engedélyezett 303.1 kath. holdnyi rendkívüli vágás-területen főtön álló fatömeget m. p.

I. erdőrészt: törzsszám	9576 drb haszonfa:	6708 m.3 tűzifa:	111.08 ürm. kikiáltási-ár: 160.500 korona.
II. „ : „	14260 „ „	10428 „ „	16.700 ürm. kikiáltási-ár: 262.500 korona.
III. „ : „	12752 „ „	10181 „ „	14.792 ürm. kikiáltási-ár: 277.000 korona.
Összesen:	36588 „ „	27317 „ „	42.600 ürm. Kikiáltási ár: 700.000 korona.

Ajánlat tehető úgy az összes fakészletre mint egy vagy két erdőrésztlet fakészletére is, azonban az erdőrésztlet-szenkénti árverés eredménye is csak akkor lesz elfogadható, hogyha együttesen legalább is a 700,000 korona becsár elértik.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10 százaléka.

A bánatpénz az árverés megtartása előtt a község majorsági pénztárába letétbe helyezendő.

Írásbeli ajánlatok az árverés megkezdése előtt a hatóság képviselőjének átadandók.

Az árverési feltételek alolított hivatalában, a nagyszzebeni m. kir. állami erdőhivatalnál és az ujegyházi m. kir. jár. erdőgondnokságnál megtekinthetők.

Ujegyház, 1911. év december hó 7-én.

PUTKOVSZKI GUIDO
főszolgabíró.

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges...

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetés rovatban minden szó egyszerű beiktatása közönséges...

Pénzszekrényeket

fűz- és betörésmenteseket ajánl Budapesti Pénzszekrénygyár...

Jupiter

Édesem! Tegnap szalomba jártam s oda képzeltem valakit mellem!

Sok száz

vagyonos hölgy éhált férjhez menni. Keresztény hajadon 200,000 márká...

Házasságközvetítés legszigorúbb titoktartás mellett. Férjhezmenendő...

Akar Ön szellemes lenni? Aztarja, hogy kellemes társalgónak tartásák?

Sonka-pác

szepességi, 1 adag 1 sonkára utasítással 1 korona.

Gyorsírás

és gyorsírás. A Gyakorló Gyorsíró Társaság szaktanfolyamait...

Hurutos

bántalmak hatásos és kellemes gyógyszere a Réthy-féle czukorka...

Zongorák

pianinók újak 350-1400 frtig, átjártak 140, 200, 250, 300, 350 frtig...

Rizike

salátagomba konzerválva 5 kilós postahordó 6.- koronáért szállít...

Csinosan

butorozott utcai szoba, külön bejárattal, közel a Vigzínház...

Sas

szálloda, IV., Sarkantyus-utca 12. Szobák mindenkor jutányosan kaphatók.

Veres afonya

befőtt, 5 kilós postakosár 9 korona. Felkai konzervgyár, Barta József Felka.

Szabók részére

mindennemű zsinór, gomb és szabó-kellék képes nagy árjegyzéket kívánatra...

Asztalosok

új jövedelmi forrását leíró képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a „Kegyelet” szerkesztősége...

30 koronáért

készülnek saját műhelyemben mérték után remek szabásban, finom kivitelben...

Temetkezési

vállalkozók, intézetek, egyletek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra...

Soha nem létezett

rendkívül kedvező feltételek mellett szállítunk helyben és vidékre teljes lakberendezéseket...

Modern lakberendezési vállalat. Budapest, IV. kor., Gerlóczy-utca 7. sz.

Juniperus

(nemes borovicska) 4 literes tartályba 11 korona bérmentve...

Üresedésben

levő számos különféle állásjelentetettbe, melyek teljes címmel olvashatók az Országos Pályázati Közlönyben...

Zongorát

vagy ócska pianinót keresek megvételre. Dohány-utca 86. II. emelet 22.

Singer varrógépek

Kerékpárok, gramofonok, hanglemezek legolcsóbban kaphatók.

Haban József

Budapest, Almássy-tér 14. javításokat olcsón készit. Képes árjegyzéket ingyen küld.

Soványosság

Az egyedüli eredménytől kísért háztájer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtápor...

Illusztrált korrajz

a párisi kommunáról! RÁKOSI VIKTOR A PÁRISI GYUJTOGATÓK

RÁKOSI VIKTOR

A PÁRISI GYUJTOGATÓK (A kommun története) Regényes korrajz

Ára fűzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Regényes korrajz

Ára fűzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Regényes korrajz

Ára fűzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Regényes korrajz

Ára fűzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Regényes korrajz

Ára fűzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Regényes korrajz

Ára fűzve 6 korona, vászonkötésben 8 korona.

Kapható LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Kézi könyvtár

kb. 2500 kötet hungarikák, enciklopediák, természettudományi, jogi, bölcséleti stb. kiválóbb termékek eladó. Leveleket „Könyvtár” jellegével kiadóhivatal továbbít.

Rizike

gomba, válogatott, 5 kilós hordókban, ezetben K 8.-, sóslében kor. 7.-. Barta József konzervgyára Felka (Szepesmegye). 29319

Vékony rumburgi vászonra kézzel himzett ingbetétek

fennt és különböző szobbnél szobb mintákban 3 darab . . kor. 5.- 6 darab . . kor. 9.- 12 darab megrendelést bérmentve küldök.

Bérczi D. Sándor BUDAPEST, VI., Döszewity-utca 5. VIII., Üllői-út 4.

Zálogcédulákat

veszek. Elzálogosított briliánsokat, gyöngyöket, arányat, ezüstöt és ékszerket 100,000 koronáig költségmentesen kiváltak és teljes értékét kifizetem.

Singer Jakab

ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. sz. Izabella-utca sarkán.

Saját gyártmányú fűrdőkádak 14 kor.-tól feljebb; fűthető kádak 6 kor.-tól feljebb. Elváltak mindenféle kuzinavatyuk és házi vízvezeték-berendezéseket legolcsóbb áron.

LEFKOVICS ADOLF Budapest, VII., Wesselényi-ut. 51/E. Telefon 113-46. - Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Kézpénzért

vagy hitelképes egyéneknek kedvező feltételek mellett szállítok teljes lakberendezéseket vagy egyes darabokat és biztosíthatom, hogy ilyen

olcsón

sehol nem kap modern háló, ebédlő, ud és szalon szobákat stb. Győződjön meg, tekintse meg szűfolt raktárakat, itt jutányosan

vehet

a leggyorsabbúttól a legdrágábbúttól minden fajta BUTORT Nagy Imre lakberendezési vállalkozó ozó BUDAPEST, Váci-körút 9. szám

(Bejárát Szerecsen-utca 1., I. em.) Árjegyzék ingyen. Album 1 K.

Parlamentari

gyorsírók által vezetett magyar-német gyorsíró iskola. Gépirás és magyar-német levelezés-oktatás. A teljes kiképzés díja havi 10 kor. Kereskedelmi akadémiai tanárok által oktatott szaktanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület miniszteri jóváhagyással szervezett tanfolyama nyilvánosságijoggal. Alapította Markovics Iván 1863-ban. Biztos állás-közvetítés. - Közérvényű egyesületi oklevelek. Nyitva szept. 1-től jul. 1-ig. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger szakiskola. (Csak Hegedűs Sándor-ut. 7., saját épületében; előbb a szemközti Liszt Ferenc-tér 10.) Címre vigyázzunk! - Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája írógépezétektől s más hirdetésünktől utánzó újabb tanfolyamoktól független. - Telefon 64-68.

Zálogcédulát,

briliánsot, gyöngyöt, ékszer, arányat, ezüstöt és régiséget veszek. Alt-Wien porcellánt, régi bronz csonttárgyakat, szobrokat és olajfestményeket veszek Kertész ékszerész és régiségkereskedő, Király-utca 85. Telefon 95-45 Meghívásra jövök

„Hungária”

beszélő-gépek tölcsernéküliek is kizárólag eredeti elsőrangú gyártmány, részletfizetésre is olcsón kaphatók,

Deményi és Társa

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Kérjen árjegyzéket

Szingazdag

természeti leírások!

Makay Béla

Hegyen-

Völgyön

Természeti és vadászképek Szerző ezen újabb könyve méltán sorakozik az előbbihez. Ilyet, költői lendület van minden leírásában, rajongó szeretet a szabadság: a természet iránt.

Ára 6 korona.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

Természeti és vadászképek

Szerző ezen újabb könyve méltán sorakozik az előbbihez. Ilyet, költői lendület van minden leírásában, rajongó szeretet a szabadság: a természet iránt.

Ára 6 korona.

Kapható: LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r.-t.-nál Budapest, Andrassy-út 21 és minden könyvkereskedésben.

A világhírű „THE ROYAL”

Gramofonokat minden részegés vagy utószaj nélkül mesés tisztá hanggal, szigorúan az eredeti, nagyban gyári áron és minden árföl-emelés nélkül havi 6-10 kor. részletfizetésre szállítjuk a vidékre is. Pileid-Gramofonok 20 kor.-tól feljebb.

Láng Jakab és Fia

grammofon-nagykereskedők, Budapest, József-körút 41. Fióküzletek VIII., Baross-tér 4. Buda, II., Margit-körút 6. sz. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Ajtók, Ablakok,

vasredőnyök, használtak és újak, bármily méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. Telefon: 62-80. Alapított 1880-ban

Magyar harzi kanári-

tenyésztésde Debrecenben.

Ki a madár dalát meg tudja énekelni és annak énekét föl tudja beszélni, kanári tenyésztő vagyok. Kérlek meg, megmutassam a madár dalát. Minden, mit egy madár előadni képes, legyen az légy, mély hang, vagy csengő ének. Ami csak madárban kiváncsi, tenyésztésben mindez megtalálható. A rendelt madarat, mielőtt elküldöm, tudásról és ha hibás hang, vagy rosszul énekel, nem létezik nálam, hogy én azt küldjem el. A tisztelt rendelő nyugodt lehet tehát, hogyha nálam rendel, tudom nem szenvedni kárt. A lakás legkedvezőbb része a szőpen éneklő kanári madár. Kanári madarakat eddig sok pénzért adtak a külföldnek. Ma már nincs szükség erre, mert a szakszerű vezetés alatt álló Agoston magyar harzi kanári-tenyésztő telep Debrecen Morgó-utca 9. sz., gyönyörűen fuvatózó, nemes fajú kanári madarakat szállít darabonként 7, 8, 10 és 12 forintért. Tenyésztésre alkalmas remek szép mostogató darabok 2 forintért. A szállítás a legnagyobb hidegben is gondosan csomagolva, szavatosság mellett történik. Árjegyzék és aposteli utasítás ingyen. Számos elismerő és köszönőirat birtokában. A legnagyobb tenyésztőtelep és szétválasztó intézet.

BUTOR

30% megtakarítás! Régi Butorszalon

Budapest, Ferenciek-tere 3 télelelet. Vétel és eladás használt és új

polgári, urasági lakberendezéseknek, mahogoni és palisander butorok, uri szobák, angol börgarnitörök és teljesen berendezett mintaszobák, keleti szőnyegek, csillarak. Telefon 82-13. 28599

Ha szép akar lenni

ILLÉS-féle LILIAM tejkremet és szappant használjon, mely Párisban a közegészségügyi kiállításán a nagy aranyéremmel lett kitüntetve, 2 korona hőküldésse franko szállítja az „Aranykereszti” győgytár Szabadka.